

ॐ योऽसि सः सः

सुप्रसन्नः सुप्रसन्नः सुप्रसन्नः

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૪૬૮-૬ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ જ્યોતિષ સત્ય

વિષય ૧૨:૮૬૪

સરલ શુદ્ધાત્મી ભાષામાં.
ન્યોતિષ વિષયની સરસ માહિતી
આપનાર પુસ્તક

ન્યોતિષ સર્વ.

લખી છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર
વઢવાણ શહેર નિવાસી

કૃષ્ણશંકર કાળીદાસ શુક્લ.

“સવિતાગૌરી” “જંગલ-શ્રેણી” આદિ પુસ્તકોના કર્તા.
રાયપુર બગડાવાડ-અમદાવાદ.

અમદાવાદ.

પાનકોર નાકે ‘મનહર’ પ્રિન્ટિંગ પ્રેસમાં મોતીલાલ
ગણપતરામે છાપ્યું.

સંવત ૧૯૬૯

સને ૧૯૧૩.

આવૃત્તી ૧ લી.

પ્રત ૧૦૦૦.

કિંમત રૂ. ૧-૦-૦

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી કોપીરાઈટ-સંગ્રહ

૧૨૮૬ ૪૬૬૬

◆ સ્ક્રીન પ્રિન્ટિંગ સર્વિસ સંસ્થા, અમદાવાદ, ગુજરાત, ભારત ◆

આ પુસ્તક સને ૧૯૬૭ ના ૨૫ મા એપ્રિલ મુદ્રા

રજિસ્ટર કરાવી ગ્રંથ સ્વામિત્વના સર્વ હક,

લખી પ્રસિદ્ધ કરાવે પોતાને સ્વામિન રાખ્યા છે.

◆ સ્ક્રીન પ્રિન્ટિંગ સર્વિસ સંસ્થા, અમદાવાદ, ગુજરાત, ભારત ◆

અર્પણ પત્રિકા.

સકળ સદ્ ગુણાલંકૃત. ઔદિચ્ય સહસ્ર વિષ્ણુ
જ્ઞાતિ હુણ્ણ, સુપ્રસિદ્ધ યાજ્ઞિક કુળ
દિપક શ્રી રાજનગર નિવાસી
રા. રાજ્યશ્રી જ્ઞાની વિદ્યારામ દલસુખરામ.
મહાશય !

સ્વજાતિ હિતનાં અનેક કાર્યો આપને મંગળ હસ્તે
થવા પામ્યાં છે. શ્રી ભારત વર્ષિય ઔદિચ્ય બ્રહ્મ સમાજના
એક અગ્રેસર નેતા તરિકે, સ્વજાતિમાં ધાર્મિક તેમજ સંસા-
રિક સુધારા દાખલ કરાવવા આપ સતત પ્રયાસ કરી રહ્યા
છો, એટલુંજ નહિ કિંતુ બ્રહ્મ સમાજના ઘણાં ખરાં સંમે-
લનોમાં આપે હાજરી આપી હિસાબી ભાગ લીધો છે.
સ્વજાતિ હિતાયે આપે લીધેલા આ મહદ્ શ્રમ ઔદિચ્ય
અંતુઓ કદી ભુલી શકે તેમ નથી. રાજનગર અમદાવાદના
જાણીતા અને ખાનદાન જ્ઞાની કુળના એક અગ્રગણ્ય
મહાશય તરિકે આપની કીર્તિનો સુવાસ કેવળ અમદાવાદમાં
જ નહિ કિંતુ ઔદિચ્યોની વસ્તી જ્યાં જ્યાં છે ત્યાં ત્યાં
સર્વ સ્થળે એક સરખોજ ફેલાયો છે. નિઃસ્વાર્થપણે સાચી
સલાહ આપનાર તરિકે આપનું નામ અનેક મનુષ્યોના
મુખે હર હમેશ સાંભળવામાં આવે છે. ખાનદાન અને

કીર્તિવંત કુળમાં જન્મ પામ્યા છતાં કેવળ સાદાઈ અને સરળતા રૂપી સદ્ ગુણોએ આપનામાં નિવાસ કર્યો છે. આ સર્વ આકર્ષક કારણો ઉપરાંત સ્વધર્મ અને જ્યોતિષ ઉપર આપ સંપૂર્ણ શ્રદ્ધા રાખો છો તેથી, તેમજ મારા પ્રતિ એક મુરબ્બીના જેવો સદ્ભાવ દાર્શની સદા સર્વદા મને કીમતી સલાહ આપો છો તેથી આકર્ષાઈ આ “જ્યોતિષ સત્વ” નામનું પુસ્તક આપનેજ અર્પણ કરી, પુસ્તક સાથે આપનું મુખારક નામ જોડી, હું મને પોતાને દુનિયાં થયો માનું છું. એજ શ્રી શ્રી શ્રી.

મીતી જ્યેષ્ઠ શુક્લ
પક્ષની પૂર્ણિમા
રાવપુર અમદાવાદ
અમદાવાદ.

લી. હું છું.
ભવદિય કૃપાભિલાષી
કૃષ્ણશંકર કાળીદાસ શુક્લ
વઢવાણ શહેર નવાસી.

શ્રીયુત જની વિદ્યારામ દસમુખરામ.

અમદાવાદના ઐાદિચ્ચસહસ્ર પ્રાચીન જ્ઞાતિના
જાણીતા અગ્રેસર.

આભાર પત્રિકા.

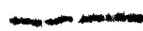
આ પુસ્તક તૈયાર કરવામાં કાઠીયાવાડ સમાચાર પત્રના
અધિપતિ અને માલિક રાજેશી રેવાશંકર જગજીવન દવે
જેઓ પોતે જ્યોતિષના એક કુશળ જ્ઞાતા છે તેમણે મને
બહુ સહાય આપી છે માટે આ સ્થળે તેમનો આભાર
માનું છું. કર્તા

પ્રસ્તાવના.

આપણી આર્થ ભુમીના વિદ્વાન જ્યોતિષ શાસ્ત્રીઓએ જ્યોતિષ વિષય ઉપર સંપૂર્ણ પ્રકાશ પાડે તેવા અનેક ગ્રંથો લખેલા છે અને તેવા ગ્રંથો લખવામાં તેમજ જ્યોતિષ વિષયનું સંશોધન કરવામાં અગાધ બુદ્ધિ શક્તિનો ઉપયોગ તેમણે કર્યો છે, પરંતુ આ સર્વ ગ્રંથો સંસ્કૃત ભાષામાંજ લખાયેલા હોવાથી હાલના જમાનાના વાચકો માહેનાં યોગ્ય તેનો સંપૂર્ણ લાભ લઈ શકે છે. વળી આ સર્વ ગ્રંથોમાં એક એક વિષય ઉપર બહુજ લંબાણુ વિવેચન કરવામાં આવ્યું છે તેથી એકજ વિષયને સંપૂર્ણ સમજતાં ઘણો સમય વ્યતીત કરવો પડે છે એ રીતે આખા જ્યોતિષ વિષયનું જ્ઞાન સપાદન કરવા માટે કેટલાક વર્ષો વિતાવવા પડે છે તેથી જ્યોતિષનું ઉત્તમ જ્ઞાન ધરાવનારા કુશળ જ્યોતિષ શાસ્ત્રીઓ હાલમાં ગણ્યા માઠયાજ મળી આવે છે. આ સર્વ મુશ્કેલી દૂર કરવા માટે તેમજ જ્યોતિષ જેવા ગહન વિષયને સરલ અને સહજમાં સમજી શકાય તેવો બનાવવા માટે અત્યંત મહેનત લઈ સાદી ગુજરાતી ભાષામાં પુસ્તકરૂપે પ્રસિદ્ધ કરવાનું સાહસ અમોએ ઉઠાવ્યું છે. આ ગ્રંથ જ્યોતિષ વિષયના અનેક પુસ્તકોના દોહન રૂપ છે એટલે દરેક ઉપયોગી બાબતોનો સાર સાર ગૃહણ કરી તેમાં સમાવવામાં આવ્યો છે અને એટલા માટેજ તેને

“જ્યોતિષ સત્ત્વ” એવું નામ આપવામાં આવ્યું છે. જ્યો-
તિષ વિષયના તદ્દન મિન અનુભવીઓને આ ગ્રંથ પ્રથમ
દષ્ટિએ કદાચ કઠિન લાગશે પરંતુ એક જો વાર જોવાથી
પુરત સમજી શકાય તેવો અને સહેલો જણાય વિના નહિ
રહે. જ્યોતિષના અભ્યાસીઓને માટે આ લઘુ ગ્રંથ ધણીજ
સ્હાયકુત અને ઉપયોગી થઈ પડશે, કેમકે તમામ ઉપયોગી
જાણતોનો થોડો યા ધણો સમાવેશ તેમાં કરવામાં આવ્યો
છે. જ્યોતિષ વિષયના અનુરાગીઓ અને “નવા શીખાડ-
ઓને માટે આ લઘુ ગ્રંથ અવશ્ય ઉપયોગી જણાશે.

લી કર્તા.

અનુક્રમણિકા

વિષય.

પૃષ્ઠ.

પ્રથમ વિભાગ.

૧ થી ૮

જન્મ કુંડળી એટલે શું ? જન્મ કુંડળીની આવશ્યકતા શી છે ? આર રાશીના નામ. આર રાશીના અક્ષરો. ચર, સ્થાર અને દ્વિ સ્વભાવ રાશીઓ. શરીરમાં રાશીઓના સ્થાન. નક્ષત્રનાં નામ. યોગના નામ. કરણના નામ. ગૃહોનાં નામ. ગૃહોનો એક રાશી બદલવાનો સમય.

બીજો વિભાગ.

૯ થી ૧૩

પ્રત્યેક ગૃહ કઇ કઇ રાશીના સ્વામી છે તેની સમજણ, કિય નીચ ગૃહોની સમજણ, ગૃહોની દ્રષ્ટી, મીત્ર સમ કે શત્રુ ગૃહોનો ખુલાસો.

ત્રીજો વિભાગ.

૧૪ થી ૨૭

કુંડળીમાં રહેલાં જુદાં જુદાં સ્થળોનાં સંજ્ઞા નામ, જન્મ કુંડળીનાં આર ભુવનનાં નામ, આર ભુવનો ઉપરથી શું શું જ્ઞેષ શકાય છે તેની સમજણ.

ચોથો વિભાગ.

૨૮ થી ૪૦

દાન સ્થાનના ગૃહોથી મનુષ્ય ઉપર થતી અસર, અન્ય સ્થાનમાં રહેલા ગૃહો ઉપરથી મનુષ્ય ઉપર થતી અસર, જન્મ કુંડળી સીવાયની બીજી કુંડળીઓની સમજણ, હોરા કુંડળી, દેશકાલ કુંડળી, સપ્તમાથ કુંડળી, નવમાથ કુંડળી, દ્વાદશાંશ કુંડળી, ત્રીશાંશ કુંડળી, જન્મ નીર્ણય, કેવા ઘરમાં બાળકનો જન્મ થયો હોય તે જાણવા વિષે, પ્રસુતા ભેદ, જન્મ કાળે આપ કયાં હોય, શરીરનો રંગ કેવો હોય.

પાંચમો વિભાગ.

૪૧ થી ૪૫

બાળક ચિન્હ, સ્ત્રીની જન્મ કુંડળી જોવાની સમજણ-
છઠો વિભાગ. ૪૬ થી ૪૮

બાળવાન ગૃહોની સારી નરસી અસર, નળગા કે
નડતા ગૃહો માટે વૃત્ત અને પુન્યદાન.

સાતમો વિભાગ. ૪૯ થી ૬૩

મહાદશા અંતર દશાની સમજણ, પ્રત્યેક વર્ષની
મહાદશા કેટલા વર્ષની જેસે તેની સમજણ. દરેક ગૃહની
મહાદશાનાં ફળ અને તે ખેસવાનાં નક્ષત્રો, અંતર દશાની
સમજણ, મહા દશામાં અંતર દશા કાઢવાનું ગણીત, મહા
દશા અંતર દશાના કોદા, મહાદશામાં અંતર દશાનાં સારાં
માઠાં ફળ.

આઠમો વિભાગ. ૬૪ થી ૬૮

ભાગ્યોદય વિશેની સમજણ અને તે કયા વર્ષમાં
થાય તે જાણવા વિશે, કેન્દ્રીય ગૃહોનું શુભ ફળ, ઉચ્ચ
ગૃહોનું શુભ ફળ કેટલું મળે, કયા ધંધામાં ભાગ્યોદય થાય
તે જાણવા વિશે.

નવમો વિભાગ. ૬૯ થી ૮૦

જન્મ કુંડળી વિના ગૃહ દશા જાણવાની રીત, જુદે
જુદે સ્થાને રહેલા ચાલુ ગૃહોનું ફળ. તે સમજવાનું પ્રણીત.

દસમો વિભાગ. ૮૧ થી ૯૪

ગૃહોની સ્થિતિ ઉપરથી થતા જુદા જુદા યોગ, છત્ર
યોગ, રાજ યોગ, સ્ત્રીનો યોગ, અનદા-સુનદા-દુર્દરા યોગ,
કંટક દ્રુમ યોગ, શુભ યોગ, એક ગ્રહ યોગ, દ્વી ગ્રહ પત્ની
યોગ, રાજ યોગ, અર્ધ અંદ્ર યોગ, પ્રવરજ યોગ, અધી
યોગ, દ્રષ્ટિ અથવા નેત્ર યોગ, વાણી યોગ, ધન યોગ, સ્ત્રી
યોગ, રીષ્ટ, મૃત્યુ.

અગીઆરમો વિભાગ.

૯૫ થી ૧૦૯

ગૃહોનાં દુગ પ્રત્યેક ભુવન ઉપરથી, પ્રસુતા ભુવનની સમજણ, લેણદેણ જાણવા વિશે, આખા વર્ષમાં ચાલતી દિનદશાની સમજણ.

બારમો વિભાગ.

૧૧૦ થી ૧૧૪

જન્મ કુંડળી કેમ તૈયાર કરવી તેની સમજણ, પ્રશ્નાંત.

તેરમો વિભાગ.

૧૧૫ થી ૧૩૨

પરચુરણ, મનોનીની સમજણ, જોવાયેલી વસ્તુ ક્યારે જડે ? ગર્ભ ધારણની સમજણ, ગર્ભાણી સ્ત્રીને શું અવતરશે તે જાણવા વિશે, પંચકની સમજણ, નક્ષત્રોને લાયક કરવાના શુભ કામ, સિંહસ્થ વર્ષનો ખુલાસો, અહસ્પતી અને શુક્રનો અસ્થ, શુક્રન, અપશુક્રન, સાતેવારે જુદી જુદી દિશાઓમાં રહેતો કાળ, હિંદુઓનાં જુદાં જુદાં વર્ષો, હિંદુઓના દહાડા તથા ત્રીપીઓની સમજણ. ઉપસંહાર.

જ્યોતિષ સર્વ..

પ્રથમ વિભાગ.

જન્મ કુંડળી એટલે શું?—જાગકનો પ્રસવ થાય તે વખતે આકાશમાં રહેલા સૂર્ય, ચંદ્ર આદિ ગ્રહોની જ્યોતિષ ગણતરી અનુસાર નક્કી કરેલી સ્થિતિ હોય તેનું નામ જન્મ કુંડળી.

જન્મ કુંડળીની આવશ્યકતા શી છે?—હિંદુ જ્યોતિષ શાસ્ત્રીઓનું માનવું એવું છે કે જાગકના જન્મ વખતે આકાશમાં ફરતા સૂર્ય ચંદ્ર આદિ ગ્રહોની જે સ્થિતિ મળી હોય તે ઉપરથી પ્રસવ થયેલ જાગકનું સુખ દુઃખ ભાગ્ય આયુષ્ય આદિ જાણી શકાય છે તેથી જન્મ કુંડળી દરાવતી એ હિંદુ જ્યોતિષ અનુસાર આવશ્યક જાણત છે.

વિદ્વાન જ્યોતિષ શાસ્ત્રી પાસે જાગકની જન્મકુંડળી દરાવતી જોઈએ કેમકે જ્યોતિષ વિષયનું સંપૂર્ણ જ્ઞાન નહિ ધરાવનારા અર્ધજ્ઞ જેવા જ્યોતિષીઓ પાસે જન્મ કુંડળી દરાવવાથી ઘણીવાર એવું બને છે કે ગ્રહની મતીના ગણીતમાં રહેલ પથ દેર થવાથી આખી કુંડળી ખોટી

માય છે. એવી જોડી કુંડળી અનુસાર જોયેલું ભાગ્ય પશ્ચ
જોડું પડે છે તેથી જ્યોતિષની કુંડળી ઉપરથી કેટલીક વાર
જોડાની શ્રદ્ધા હી જાય છે.

જ્યોતિષની કુંડળી તૈયાર થયા પછી સૌથી પહેલાં
જે જોવાનું છે તે એ છે કે જન્મ કુંડળીમાં ચંદ્રની સ્થિતિ
અર્થ દેવી છે એટલે કે જન્મકાળે જ્યોતિષ શાએ મજાવેલી
બાર રાશીઓમાંથી કઈ રાશીનો ચંદ્રમા છે. પ્રસવ કાળના
ચંદ્રમાની રાશી નહીં થયા પછી બાળકનું નામ પાડવાનો
પ્રથમ અક્ષર નહીં માય છે બાર રાશી અને તેમના અક્ષર
નીચે મુજબ છે.

બાર રાશીના નામ.

હોદ્દરો.

મેષ,^૧ વરબ,^૨ પછી મીથુન છે,^૩ કર્ક^૪ સિંહ^૫ ઉરધાર,

કન્યા^૬ તુલા^૭ તે પછી વૃશ્ચિક^૮ ધન^૯ નિરધાર;

મકર^{૧૦} રાશી મન કો! કુંભ^{૧૧} મીન^{૧૨} થી અંત,

બાર રાશી નામ આ શીખો રાખી ખંત.

મેષ, વરબ કે વૃશ્ચ, મીથુન, કર્ક, સિંહ, કન્યા,
તુલા, વૃશ્ચિક, ધન, મકર, કુંભ અને મીન એ રીતે ક્રમે
કરી બાર રાશીનાં બાર નામ છે.

બાર રાશીના અક્ષરો.

મનહર.

મેષ* તથા 'અ,લ,ઈ' ને વરખ તથા 'બ,વ,ઉ'
 મીથુને 'ક,છ,ધા' એવા અક્ષરો જણાય છે,
 કર્ક 'ડ,ઢ' સિંહ 'મ,ઠ' કન્યાને 'પા,ટ,ણ,' આપી
 તુલા 'રા,તા' વીજી* 'ના,યા' નામથી જણાય છે.
 ધન તથા 'ભ,ધ,ફ,દ' મકરને 'ખ,જ' વડાતા,
 કુંભ 'ગા,શા' ખાસા નામે વિવેકે વંચાય છે,
 મીન તથા મીન મીન અક્ષર ધરા છે જેને,
 'હ,ધ,ય,ક્ષ,ઝ,' ગણીને ગણીને જણાય છે.

મેષ=અ,લ,ઈ, વરખ=બ,વ,ઉ, મીથુન=ક,છ,ધ, કર્ક=ડ,ઢ
 સિંહ=મ,ઠ, કન્યા=પ,ટ,ણ, તુલા=ર,ત, વીજી=ન,ય,
 ધન=ભ,ધ,ફ,દ, મકર=ખ,જ, કુંભ=ગ,શ, મીન=હ,ધ,ય,ક્ષ,ઝ,

* જન્મ કુંડળીના જે જીવનમાં ૧ ની સંજ્ઞા લખી હોય
 ત્યાં મેષરાશી સમજવી અને પછી ક્રમવાર બધી
 રાશીઓ સમજવી.

* વૈશિક.

ઉપર મુજબ બાર રાશીના જુના જુના અક્ષરો નક્કી કરેલા છે. તે મુજબ કોઈ એક બાળકના પ્રસવ સમયે જ્યોતિષ કુંડળી અનુસાર દર્શાવે તરીકે ધારો કે ચંદ્ર સિંહ રાશીનો છે તો બાળકના નામનો પહેલો અક્ષર સિંહ રાશીના અક્ષરો મ, ટ, માંહિનો એક હોવો જોઈએ જેમકે મગનલાલ, મનસુખરામ, મણી, ઠાકોરલાલ વિગેરે. એજ રીતે દરેક રાશીના ચંદ્ર ઉપરથી પ્રસવ પામેલા બાળકનું નામ કયા અક્ષર ઉપર પાડવું તે જોઈ લેવું.

ચર સ્થીર અને દ્વી સ્વભાવ રાશીઓ.

મેશ, વૃશ્ચભ આદિ તમામ રાશીઓ ચર, સ્થીર, કે દ્વી સ્વભાવ આદિ ત્રણ પ્રકાર માંહેના કોઈ પણ એક પ્રકારની હોય છે. ત્રીજે આપેલા કોણમાં જોવાથી કઈ રાશી કયા પ્રકારની છે તે જાણી શકાશે.

ચર	સ્થીર	દ્વી સ્વભાવ.
મેશ	વૃશ્ચભ	મીથુન
કર્ક	સિંહ	કન્યા
તુલા	વૃશ્ચિક	ધન
મકર	કુંભ	મીન

શરીરમાં જુદી જુદી રાશીઓ કયે સ્થળે રહેલી છે તે જાણવાનો કોડો.

મેશ=માથું

તુલા=પેડું

વૃશભ=મુખ

દશ્મિક=કીંગ

મીથુન=હાથ

ધન=જાગી

કર્ક=હૃદય

મકર=સાથળ

મીન=ઉદર

કુંભ=બંને છુટાણું

કન્યા=કેડ

મીન=બંને પગ

નક્ષત્રનાં નામ—અધાં મળીને ૨૭ નક્ષત્રો છે એ નક્ષત્રોના નામ નીચે મુજબ:—

૧ અશ્વીની, ૨ જરણી, ૩ કૃતિકા, ૪ રોહિણી, ૫ મૃગશીર્ષ, ૬ આરદ્રા, ૭ પુજરવસુ, ૮ પુષ્ય, ૯ અશ્લેષા, ૧૦ મઘા, ૧૧ પુર્વા ફાલ્ગુની, ૧૨ ઉત્તરા ફાલ્ગુની, ૧૩ હસ્તા, ૧૪ ચીત્રા, ૧૫ શ્વાતી, ૧૬ વિશાખા, ૧૭ અનુરાધા, ૧૮ જ્યેષ્ઠા, ૧૯ મુળ, ૨૦ પુર્વાશ્લારા, ૨૧ ઉત્તરાશ્લારા, ૨૨ ખલ્લુ, ૨૩ ધનિષ્ઠા, ૨૪ શત તારકા, ૨૫ પૂર્વા બાદ્રપદ, ૨૬ ઉત્તરાબાદ્રપદ, ૨૭ રેવતી.

એ ઉપર જણાવ્યા પ્રમાણે કુલ સત્તાવિંશ નક્ષત્ર ઉપરાંત અભિજીત નામનું એક નક્ષત્ર જ્યોતિષીઓ ગણી તમાં ગણે છે. આ નક્ષત્રનો સમાવેશ ઉત્તરાશાદા નક્ષત્રમાં થઈ જાય છે. એટલે કે ઉત્તરાશાદાના ચોથા ભાગમાંથી અને શ્રવણના પહેલા ભાગમાંથી કેટલીક ધડીઓ લઈને તેનું એક જુદું નક્ષત્ર બનાવવામાં આવે છે અને તેનું અભિજીત એવું નામ આપવામાં આવે છે.

યોગનાં નામ - જ્યાં મળીને ૨૭ યોગ છે એ યોગનાં નામ નીચે મુજબ.

૧ ત્રિષંભ, ૨ પ્રીતી, ૩, આયુરમાન, ૪ સૌભાગ્ય, ૫ શોભન, ૬ અતીર્થાં, ૭ સુકર્મા, ૮ ધૃતી, ૯ શુભ, ૧૦ મંડ, ૧૧ વૃદ્ધી, ૧૨ ક્રુર, ૧૩ વ્યાધાત, ૧૪ હર્ષણુ ૧૫ વજ્ર, ૧૬ સીદ્ધી, ૧૭ વ્યતિપાત, ૧૮ વરીયાન, ૧૯ પરીધ, ૨૦ શીવ, ૨૧ સીદ્ધી, ૨૨ સાધ્ય, ૨૩ શુભ, ૨૪ સુકલ, ૨૫ બ્રહ્મા, ૨૬ અંદ્ર ૨૭ વૈધૃતી,

એ રીતે જ્યાં મળીને ૨૭ યોગ છે અને દરેક યોગ પોતાના નામ પ્રમાણે ગુણુ ધરાવે છે એટલે સારા યોગમાં જન્મ થાય તો જન્મ પામનાર પ્રતાપી અને કીર્તિવાન થાય છે અને નબળા યોગમાં જન્મનાર નબળું ફળ ભોગવે છે.

કરજીનાં નામ અને કાં તીથી એ ક્યાં ક્યાં કરવું
હોય તેની સમજણ.

શુદ્ધ

૧૬

૧ કિંરતુધન, બવ

૧ બાલવ, કોલવ

૨ બાલવ, કોલવ

૨ તેતીલ, ગીર

૩ તેતીલ, ગીર

૩ વણીજ, વીંછી

૪ વણીજ, વીંછી

૪ બવ, બાલવ

૫ બવ, બાલવ

૫ કોલવ, તેતીલ

૬ કોલવ, તેતીલ

૬ ગીર, વણીજ

૭ ગીર, વણીજ

૭ વીંછી બવ

૮ વીંછી, બવ

૮ બાલવ, કોલવ

૯ બાલવ, કોલવ

૯ તેતીલ, ગીર

૧૦ તેતીલ, ગીર

૧૦ વણીજ, વીં

૧૧ વણીજ, વીંછી

૧૧ બવ, બાલવ

૧૨ બવ, બાલવ,

૧૨ કોલવ તેતીલ

૧૩ કોલવ, તેતીલ

૧૩ ગીર, વણીજ

૧૪ ગીર, વણીજ

૧૪ વીંછી સકુની

૧૫ વીંછી, બવ

૩૦ ચતુષ્પદ, નામ

ગૃહોનાં નામ અને તેઓ કેટલા વખતમાં એક રાશી બદલી બીજી રાશીમાં જાય છે તેની સમજણ—આ કાશમાં દરેક ગૃહો કામમ જમણ કર્યા કરે છે એટલે એક રાશીમાંથી બીજી રાશીમાં અને બીજી રાશીમાંથી ત્રીજીમાં એમ નીરંતર કર્યા કરે છે. આવી રીતે દરેક જુના જુના ગૃહો એક રાશીમાંથી બીજી રાશીમાં કેટલા વખતને અંતરે આવે છે તેનો જ્યોતિષના મણીન અનુસાર નિર્ણય થઈ શક્યો છે. આ નિર્ણય નીચે મુજબ છે.

સૂચ—એક રાશીમાંથી બીજી રાશીમાં ૧ માસને અંતરે જાય છે.

ચંદ્ર—	“	“	૨૬ દીવસને	“	“
મંગળ—	“	“	૧૬ માસને	“	“
બુધ—	“	“	૧ “	“	“
શની—	“	“	૩૦ “	“	“
શુક્ર—	“	“	૧૭ “	“	“
રાહુ-કેતુ	“	“	૧૮ “	“	“
શુક્ર—	“	“	૧ “	“	“

બીજો વિભાગ.

પ્રત્યેક ચુક કર્ક હંધ રાશીના સ્વામી છે તેની સમજણ-

હય્યા.

સિંહ રાશીનો સ્વામી ચંદ્ર વળી રાશ કરકનો,
મંગળ વૃશ્ચિક મેશ, બુધ કન્યાજ મિથુનનો,
ગુરુ મીન કે ધન, તણો સ્વામીજ ગણાયે,
શુક વૃશભનો શુક્ર, મકર કુંભ રાશી બણાયે,
વળી રાહુ કન્યા રાશીનો, સ્વામી શ્રેષ્ઠ મનાય છે.
એ રીતે રાશી પતી સધળા ગૃહો જણાય છે.

સિંહ રાશીનો સ્વામી સુર્ય, કરક રાશીનો સ્વામી ચંદ્રમા,
વૃશ્ચિક અને મેશ રાશીનો સ્વામી મંગળ, કન્યા અને મિ-
થુનનો સ્વામી બુધ, મીન અને ધન રાશીનો સ્વામી ગુરુ,
વૃશભ અને વૃશભ રાશીનો સ્વામી શુક્ર. મકર અને કુંભ
રાશીનો સ્વામી શની અને કન્યા રાશીનો સ્વામી રાહુ એ
રીતે બુદ્ધી બુદ્ધી રાશીઓના બુદ્ધ બુદ્ધ ગૃહો સ્વામી
ગણાય છે.

ઉંચ નીચ ગૃહોની સમજણ.

જન્મ કુંડળીમાં પડેલા ગૃહો ઉપરથી તે ઉંચ રાશીના અથવા નીચ રાશીના છે તે જાણવા માટે.

છાંપા.

મેષ તથા રવી હોય, ચંદ્ર જો હોય વરખનો.

મંગળ મકર હોય, હોય, જો ગુરુ કરકનો.

બુધ કન્યાનો હોય, શુક મીન રાશી કેરો,

વૃશા કેરો સની મીથુને રાહ ભગેરો;

જો એ રીતે ગૃહ રાશીના હોય જન્મ કાળે પડ્યા,

કવી કૃત્ર કહે તે ઉચ્ચના સુખ દાતા વિધ વિધ રહ્યા.

મેષ રાશીનો સુર્ય, વજ્રરાશીનો ચંદ્ર, મકર રાશીનો મંગળ, કર્ક રાશીનો ગુરુ, કન્યા રાશીનો બુધ, મીન રાશીનો શુક, વૃશા રાશીનો સની, અને મીથુન રાશીનો રાહુ એ મુજબ જો જો રાશીના જો જો ગૃહો હોય તે ઉચ્ચ રાશીના ગૃહો કહેવાય છે. અને એવા ઉચ્ચ ગૃહો ગૃહ રીતે સુખ આપે છે.

છાંપા.

વૃશ તથા રવી હોય, હોય વૃશાક રાશીને,

મંગળ રાશી કર્ક, હોય જો મુર મકરનો,

બુદ્ધ મીનનો હોય, શુક્ર કન્યા રાશીનો,

મેશ રાશીનો ચત્રી, રાહ વગી ધન રાશીનો,

જો એ રીતે ગ્રહ રાશીના હોય જન્મ કાળે પડ્યા,

કવી દૃશ્ય કહે તે નીચના દુઃખ દાતા વિવિધ કુડાં.

ગુલા રાશીનો સર્પ, વૃશ્ચિક રાશીનો ચંદ્ર, કર્ક રાશીનો
મંગળ, મકર રાશીનો ગુરુ, મીન રાશીનો બુધ, કન્યા રા-
શીનો શુક્ર, મેશ રાશીનો ચત્રી, અને ધન રાશીનો રાહ,
જો મુજબ જો જો રાશીના જોજો ગ્રહો હોય તે નીચ રા-
શીના ગ્રહો કહેવાય છે અને એવા નીચ રાશીના ગ્રહો બધું
બધું રીતે દુઃખ આપે છે.

હવે જો જન્મ કુંડળીમાં હિય રાશીના ગ્રહો વધારે
હોય તો તે મનુષ્યને બહુ સુખ આપે, તેમ તેવા ગ્રહો
વાળો માણસ મોટો બાબતોથી અને સુખી તથા સ્વતંત્ર
રીતે પાલન પોષણ કરનારો થાય.

જો નીચ રાશીના ગ્રહો જન્મ કુંડળીમાં વધારે હોય
તો મનુષ્યને બહુ દુઃખ પડે તેમ તેવા ગ્રહોવાળો માણસ
પાશ્વતી નોકરીથી અથવા હવેલા ધંધાથી રોતાનો કિસ્સો
નિર્વાહ ચલાવે એમ સમજવું.

ગૃહોની દ્રષ્ટિ.

ગૃહો જે સ્થાનમાં પડ્યા હોય ત્યાંથી પોતાને અમુક અંતરે રહેલા સ્થાનોને જોઈ શકે છે. આવી રીતે જે સ્થાનોને તે દેખે છે તેને સ્થાનોપર તેમની દ્રષ્ટિ છે એમ કહેવાય છે. ગૃહોની આ દ્રષ્ટિનું પ્રમાણ નીચે મુજબ છે.

મંગળ-પોતાથી ૪-૭-૮ ભુવનને સંપૂર્ણ દેખે છે.

ગુરુ-પોતાથી ૫-૭-૯ ભુવનને સંપૂર્ણ દેખે છે.

શની-પોતાથી ૩-૭-૧૦ ભુવનને સંપૂર્ણ દેખે છે.

રાહુ-પોતાથી ૫-૭-૯-૧૨ ભુવનને સંપૂર્ણ દેખે છે.

પુન્ય ગૃહ કે સારા ગૃહો—ચંદ્ર, જુવ, શુક્ર, ગુરુ

પાપ ગૃહ—મંગળ, શની, રાહુ.

સમગૃહ-સૂર્ય.

સૂર્ય જે સારા સ્થાનમાં હોય અથવા સારા ગૃહની સાથે રહેલો હોય તો તે સારો જાણીતો. અને જે નરમા સ્થાનમાં હોય અથવા નરમા ગૃહોની સાથે રહેલો હોય તો પાપ ગૃહ જાણીતો.

મીન, સમ, કે શત્રુ ગૃહોનો ખુલાસો-

નીચે જણાવેલા કોઈ ઉપરથી કયા કયા ગૃહો મીનાચારી, સમગણ (એટલે શત્રુ નહિ તેમ મિત્ર પણ નહિ) અને

શત્રુતા ધરાવે છે તે જોવું. આ સમજવાનું કારણ એછે કે
એકજ સ્થાનમાં રહેતા તેમજ એક બીજાને જોતા બુદ્ધા
બુદ્ધા શુદ્ધો મીત્ર સમ કે શત્રુ છે તે જાણવાથી તેને
સ્થાનોના રૂઝાવિશમાં વધવડ દેવડી થાય તે જાણી શકાય.

ગુરુ	રવી	ચંદ્ર	મંગળ	બુધ	શુક્ર	શની	રાહુ
મીત્ર	ચંદ્ર મંગળ ગુરુ	રવી બુધ	રવી ચંદ્ર ગુરુ	રવી શુક્ર રાહુ	રવી ચંદ્ર મંગળ	બુધ શની રાહુ	બુધ શુક્ર શની
સમ	બુધ	મંગળ ગુરુ શુક્ર શની	શુક્ર શની	મંગળ ગુરુ શની	શની રાહુ	મંગળ ગુરુ	ગુરુ
શત્રુ	શુક્ર શની રાહુ	રાહુ	બુધ રાહુ	ચંદ્ર	બુધ શુક્ર	રવી ચંદ્ર મંગળ	રવી ચંદ્ર મંગળ

ત્રીજો વિભાગ.

કુંડળીમાં રહેલાં જુદાં જુદાં સ્થળોના સંજ્ઞા નામ.

૨-૫-૮-૧૧ એ ભુવનોને દર કહે છે.

૫-૯ એ ભુવનોને ત્રીકોણ કહે છે.

૪-૮ એ ભુવનોને ચતુષ્ટ કહે છે.

૨-૧૨ એ ભુવનોને નેત્ર કે માર્ક કહે છે.

૬-૮-૧૨ એ ભુવનોને ત્રીકસ્થાન કે નેષ્ટ સ્થાન કહે છે.

૬-૨-૩-૪-૫-૭-૯-૧૦-૧૧ એ ભુવનોને શુભસ્થાન કહે છે.

૩-૬-૧૦-૧૧ એ ભુવનોને ઉપચયસ્થાન કહે છે.

૬-૨-૪-૫-૭-૯-૧૨ એ ભુવનોને અનુપચયસ્થાન કહે છે.

જન્મ કુંડળીમાં રહેલાં બાર ભુવન અને તેથી શું શું
લેખકશકાય તેની સમજણ.

જન્મ કુંડળીમાં બધાં મળી બાર ભુવન હોય છે-
તે બાર ભુવનમાં પડેલા જુદા જુદા મુહો ઉપરથી જ્યો-
તિષ શાસ્ત્ર આધારે શું શું જાણી શકાય છે તે નીચે
સમજાવે છે.

બાર ભુવનનાં નામ.

મનહર છંદ

તત્તુ,^૧ ધન,^૨ બધુ,^૩ સુખ,^૪ પુત્ર,^૫ શત્રુ,^૬ ભાયા,^૭ મૃત્યુ,^૮

એવાં એવાં કૃમે કરી ભુવનના નામ છે.

નવમા ભુવનને ભાગ્ય^૯ દસમેથી રાજ્યસુખ^{૧૦}

એકાદશે લાભ^{૧૧} એવી ગણતી તમામ છે.

બારમા ભુવને વ્યય^{૧૨} ધામે ધામે યાઓ નય,

શીખતાં જ્યોતિષ ખરે હંમે એવી હામ છે.

૧ તત્તુ, ૨ ધન, ૩ બધુ, ૪ સુખ, ૫ પુત્ર, ૬ શત્રુ, ૭ ભાયા,

૮ મૃત્યુ, ૯ ભાગ્ય, ૧૦ રાજ્ય સુખ, ૧૧ લાભ, ૧૨ વ્યય,

એ મુજબ બાર ભુવનના બાર નામ છે. સૌથી
મથાળેનું અથવા જે સ્થળે 'લ' અથવા લલ લખેલ
હોય તે પ્રથમ એટલે તન ભુવન સમજવું અને ત્યાર પછી
કૃમે કરી બધાં ભુવનો સમજવાં.

કુંડળીમાં રહેલા બાર ભુવનો ઉપરથી શુશ્રુ' નેઈ
શ્રમાય છે તે જાણવા વિશે.

પહેલા ભુવનમાં પહેલા મૃદ્ધે ઉપરથી—શરીરનો રંગ સુખ

દુઃખ, અને આયુષ્ય

બીજા ભુવનમાં પડેલા ગૃહો ઉપરથી—ધંધો રોજગાર અને
દક્ષીની પ્રાપ્તી.

ત્રીજા ભુવનમાં પડેલા ગૃહો ઉપરથી—ભાઈ ભાંડુ, સગાં
વડાડાં, અપળપણું,
શુરવીરપણું, ચાકર
નોદર, જમીન, દેશ.

ચોથા ભુવનમાં પડેલા ગૃહો ઉપરથી—માતાનું સુખ દુઃખ
મીત્ર ભેદ, વાડી વ-
ઝડા વાહન, ક્ષેત્ર.

પાંચમા ભુવનમાં પડેલા ગૃહો ઉપરથી—સંતાન સુખ, વીધા
ગુદ્દી, ગર્ભધારણ,
મંત્ર, વાણી.

છઠ્ઠા ભુવનમાં પડેલા ગૃહો ઉપરથી—શત્રુનો ભય, દારિદ્ર,
સગારનેહી, બાધઓ
વિગેરેની લેણદેણી.

સાતમા ભુવનમાં પડેલા ગૃહો ઉપરથી—સ્ત્રીનું સુખ દુઃખ,
વેપાર વણજ દેશ
કે પરદેશમાં લાભ.

આઠમા ભુવનમાં પડેલા ગૃહો ઉપરથી—જીવન, મરણ, ગઈ
વસ્તુ જડશે કે નહિ

કચ્છયા કંકાસમાં

નય કે પરાજય.

નવમા ભુવનમાં રહેલા ગ્રહો ઉપરથી—ધર્મ, યજ્ઞ, બળીદાન

ધરમાર અને ધર્મા-

રનો વિગેરે બંધા.

વચી. બાગ્ય.

દસમા ભુવનમાં રહેલા ગ્રહો ઉપરથી—રાજ્યનું સુખ, વિદ્યા

બાધ્યો અને પિ-

તાનું સુખ, વરસા-

દત્તી ગણતરી, છો-

કરા પૈસા.

અગ્નીઆરમમાં ભુવનમાં રહેલા ગ્રહો ઉપરથી—ધનધાન્ય, આ-

ભુષણ, હાથીધોણ

વિગેરેનો લાભ, વિદ્યા

લાભ.

આરમા ભુવનમાં રહેલા ગ્રહો ઉપરથી—ખરચ, કૃષિકર્મ, કર્મ

વ્યય.

ઉપર જણાવેલાં આર ભુવનમાં રહેલા ગ્રહો ગુણ

ગ્રહોથી મનુષ્ય ઉપર કેવી અસર થાય તે નીચે જણાવેલું છે.

૧—તનુભવન છર્યા.

પ્રથમ ભુવનમાં સુર્ધ હોય તો તનને ગરમી
 શની વસેથી કબ્જ અતિશય કરે આગરમી
 મંગળ રક્ત વિકાર ખરેખર થાય શરીરે
 ખુબ ગુરુ શુકર સોમ રહે વ્યાધી ન લગીરે.
 સુખ પામે તનનું સર્વદા જ્યાં સુધી જન્મમાં જીવતો
 કવો દુઃખ કહે છે શુભ મુદે માતો માનવી તે થતો.

ખડેલા એવે તન=શરીર ભુવનમાં સુર્ધ હોય તો
 મનુષ્યને ગરમીની પીડા રહે, શની હોય તો અનેક પ્રકાર-
 નાં દુઃખો થાય, મંગળ હોય તો લોહી વિકારના રોગો
 ઉત્પન્ન થાય, ખુબ, ગુરુ, શુક અને ચંદ્ર એમાંથી કોઈ મુદ
 હોય તો શરીર નિરોગી રહે.

૨—ધન ભુવન. છર્યા

દ્વીતીય સ્થાનમાં શની રહી કે મંગળ હોય,
 જર નિષ્ફળ જાય તેહ દેખીતો ફક્કડ થાય,
 ચંદ્ર ખુબ કે શુક વસે તો વિવિધ પ્રકારે,
 વસુની વધિ થાય કદી નવ હોડે હારે,

વળી ગુરુ પણ જરૂર દેશે બહુ કીર્તિ હામે હાનમાં,
કવી કૃષ્ણ કહે છે ધર્મથી જાણે અસાધ્ય વાનમાં.

બીજા ભુવનમાં શની રતી કે મંગળ એ માંહેનો
કોઈ ગૃહ હોય તો તે મનુષ્યને ધન વિતાવે બાળકો, કવી
બહારથી આડંબર જણાવે હોય તો પણ અંદર ખાતે
પોત્રમ પોત્ર સમજવું. ચંદ્ર, બુધ, કે શુક્ર એ માંહેનો
કોઈ ગૃહ હોય તો તે મનુષ્યને દ્રવ્યવાળો બાળકો. વેપાર
રાજગારમાં તે ધન કમાય એમ સમજવું. વે ગુરુ હોય
તો ઘણો દ્રવ્યવાન સમજવો તેમજ તેની કીર્તિ પણ
રથને રથને ઘણી ફેલાય અને આ લોકમાં ધન વડે સારા
કામો કરી પર લોકમાં પણ તે સુખ મેળવે એમ બાળકો.

૩—અંધુ ભુવન છપ્પા.

તૃતીય સ્થાનમાં સુર્ય હોય તો શરીરે સુખીએ,

ચંદ્ર કીર્તિ અત્યંત બુધ સંપત્તને રસાયો.

મંગળ ક્રોધ વિશેષ્ય ગુરુ બુદ્ધિનો પુરો,

નમ્ર સ્વભાવે શુક્ર સુગુણે નહિ અધુરો.

કદી જો શની આ ભુવને વરસો બહાલો ક્યામા સર્વને

કવી કૃષ્ણ કહે છે જગ વિશે સદ્ગુણ મજા તજ મર્જને.

ત્રીજા ભુવનમાં સુર્ય હોય તો સ્ત્રીને સુખી રહે.
ચંદ્ર હોય તો ઘણો પ્રીતિવાન થાય, બુધ હોય તો સુખ
સંપત્તિવાળો અને આનંદી થાય, મંગળ હોય તો કોપી
સ્વભાવનો થાય, ગુરુ હોય તો ઘણો બદિવાન થાય, શુક્ર
હોય તો નમ્ર સ્વભાવનો અને મુશુવાન થાય અને જે
શની હોય તેના ઉપર ઘણી સ્ત્રીઓ આશ્રય થાય તેમ તે
ઘણી સ્ત્રીઓની પ્રીતિ મેળવે.

૪—સુખ ભુવન છપ્પા.

ચોથા ભુવને સુર્ય શની કે મંગળ હોયે,
દીર્ઘ કાળ રહે દુઃખ, સુખ પામે નહિ કોયે,
બુધરાજ મહારાજ વસેથી સુખ ભુવનમાં,
વધે વિશેષે માન વળી અધિકાર સુખનમાં,
બળી ચંદ્ર ગુરુ ને શુક્ર પણ સુખ આપે સહુ બુધ સમ,
કવી કૃષ્ણ કહે સુખસ્થાન આ ચોથું જાણો સર્વજન.

ચોથા ભુવનમાં સુર્ય શની કે મંગળ હોય તો લાંબા
વખત સુધી દુઃખ રહે, બુધ હોય તો સુખ મળે તેમ સારા
માણસોથી માન પાન પમાય અને અધિકારની પ્રાપ્તિ થાય,
ચંદ્ર ગુરુ અને શુક્ર હોય તો પણ બુધના જેવા સુખ
આપનારા થાય એ નકી સમજવું.

૫ પુત્ર ભુવન. છપ્પા.

સ્થાન પાંચમે સુર્ય હોય તો ક્રોધી પુરો,
પુત્ર પુત્રી બુધ હોય તો ખચિત અધુરો;
ગુર સોમ કે શુક ચક્રી બાહુ પુત્રો વાળો,
પામે સધળાં સુખ દેહ દીસે રૂપાળો,
વિષ્ણુ જો મંગળ કે રવિ હોય પાંચમાં ભુવનમાં,
કવી કૃષ્ણ કહે તે અચીત નવ પામે સંતતી સ્વપ્નમાં.

પાંચમા ભુવનમાં સુર્ય હોય તો સ્વભાવનો ક્રોધી
હોય, બુધ હોય તો સંતાન થોડાં હોય, ગુર ચંદ્ર કે શુક
હોય તો ઘણા પુત્ર થાય તેમ અનેક રીતે સુખ પામે, જો
મંગળ કે રવિ હોય તો સંતતી થાય નહિ એ નકી
સમજવું.

૬--ચતુ ભુવન છપ્પા.

છઠ્ઠે સ્થાને મંગળ કે રવિ હોય કદી જો,
ચતુ વિનાનો તેહ સુખી નવ તેજો ખીજો.
રવિ ચતુર્થી પુન્ય શુક વિષ્ણુ શુદ્ધિ બાળો,
બુધ મહા સેગીટ, ગુર માંડો પરમાણો;

કદી હોય ચંદ્ર આ ભુવનમાં, અલ્પ જીવે અવની વિશે.

એવું શાસ્ત્ર પ્રમાણ છે ખોટું નહિ કદી એ યશે.

છટ્ટા સ્થાનમાં મંગળ કે સુર્ય હોય તો માણસને
માથે શત્રુ હોય નહિ, તેમ તે અનેક રીતે સુખ ભોગવનારે
થાય. શની હોય તો શત્રુઓ તેને સામા પગે પડતા આવે
અને શત્રુઓ તેનાથી બહુ ત્રાસ પામે. શુક્ર હોય તો સુ-
ધિ વિનાનો થાય. બુધ હોય તો અનેક રોગો શરીરમાં
વિપત્તિ થાય, ગુરુ હોય તો ગાંઠો થાય, અને ચંદ્ર હોય
તો દુઃખ આકુષ્ઠવાળો થાય એવું જ્યોતિષ શાસ્ત્રનું
પ્રમાણ છે.

૭--સ્ત્રી જીવન. છપ્પા.

સમ ભુવનમાં સુર્ય શની કે મંગળ હોયે

નારી તેની ખચિત દુર્ગુણ કલેશી થાયે,

સંતતી સુખ પણ અલ્પ તેહ નર પામે પોતે,

શુક્ર ગુરુ સંતાન સુખ પામે શુભ રીતે,

વળી ચંદ્ર બુધ ગુરુ, શુક્ર સમ આપે સંતતી સુખ સ્ત્રી

કહે કૃત, સુંદરી અવનિમાં, આવા નર પામે બહુ.

સાતમા ભુવનમાં સુર્ય શની કે મંગળ હોય તેની
સ્ત્રી કલકા કર્મ કરનારી, દુર્ગુણી અથવા કલ્યાણોર

સ્વભાવની થાય, વળી તેને સંતાનનું સુખ પણ પાછું થોડું
હોય. શુક અને ગુર હોયતો સંતાનનું સુખ સારું મળે, તે-
મજ ચંદ્ર અને પુષ્ય હોય તો તે પણ શુક અને ગુરની
પેઠે સંતાનનું સુખ આપે, તેમ તેજા પુરુષ સ્વરૂપવાન અને
સાદગુણી સ્ત્રી મેળવવા ભાગ્યશાળી થાય.

૮—મૃત્યુ ભુવન છંદા.

અમ્મ ભાવ વિચાર અધિકો ઉરમાં આણે,

ગમે નહિ ગ્રહ કોઇ, હોય નહિ એકે સારો,

પુદ્ધી હલકી થાય, થાય સજ્જથી ધાતો,

દુઃખ કષ્ટ સંતાપ, રોગ પણ તેને થાતો,

દુખીઓ રહે જગમાં સર્વતા, એકે ગ્રહ આ ભુવનમાં

કરી કૃષ્ણ કહે સારો નથી, સત્ત્વ પ્રમાણે સુખન આ.

આમ ભુવનનો વિચાર કરતાં જ્યોતિષીઓ એવા
ત્રિશ્રય ઉપર આવ્યા છેકે એ ભુવનમાં એકે ગ્રહ સારો
ગણાય નહિ. કેમ કે જો કોઈપણ ગ્રહ આ ભુવનમાં હોય
તો પુદ્ધી હલકી કરે, અથવા સજ્જથી ધાત થાય, અનેક
પ્રકારનું દુઃખ થાય, સંતાપ અને રોગ ઉત્પન્ન થાય, અને
અણી જાતનાં કષ્ટો આવી પડે.

૯—ભાગ્ય જીવન.

છપા.

ધર્મ વીણ રી હોય થની વીણ જુદી જાણે,
 મંગળ દુષ્ટ સ્વભાવ ખરે નરનો પરમાણી;
 ચંદ્ર ખુબ કે શુક્ર ધર્મનાં કૃત્યો કરતો,
 ગુરુપણ ધર્મે પ્રીત પ્રેમથી અગ્રિમી કરતો,
 આ ભાગ્ય જીવનમાં સુખ યહો પડ્યા હોય તો સર્વદા
 કાપે કાપે જન તણાં સંકટ નહિ દેખે કદા.

નવમા ભાગ્ય જીવનમાં રી હોય તો તેને ધર્મ
 ઉપર આસ્થા હોય નહિ, થની હોયતો જુદી વિનાનો હોય,
 મંગળ હોય તો ખરાબ સ્વભાવનો હોય, ચંદ્ર, ખુબ કે
 શુક્ર હોય તો ધર્મ ઉપર આસ્થાવાળો અને ધાર્મિક કૃતિ
 વાળો હોય, ગુરુ હોય તો ધર્મ ઉપર ધણી પ્રીતિવાળો હોય,
 આ ભાગ્ય જીવનમાં જે સારા યહો પડ્યા હોય તો જગ-
 તમાં જીવે ત્યાં સુધી મનુષ્ય સુખ ભોગવે.

૧૦—રાજ્ય સુખ.

છપા.

રવી મંગળ કે થની કુકર્મી તે જર જાણે;
 પુત્ર પુત્રીનું કષ્ટ દુષ્ટ પુત્રો પરમાણે;

ચંદ્ર કીર્તિ અત્યંત, ખુધ બહુ સુંદર દેહે,

શુક અતીશય દ્રવ્ય ગુરુ નર ધર્મી હોયે

છે રાજ્યસુખ આ ભુવનનું નામ ધામ સુંદર ધરે,

ને આ ભુવને ગ્રહ પાધરા સર્વ કષ્ટ નરનાં હરે.

દસમા રાજ્યસુખ ભુવનમાં રતી મંગળ કે રાની હોય તો
માણસ હલકાં કામ કરનારો જાણવો. તેમજ તેને સંતાન
નરજનુ દુઃખ હોય. અને પુત્રો ખરાબ આચરણવાળા થાય.
ચંદ્ર હોય તો ધણોજ કીર્તિવંત થાય, ખુધ હોય તો સુંદર
વ્યતે દેખાવડો થાય, શુક હોય તો દ્રવ્યશાળી થાય, ગુરુ
હોય તો ધર્મી થાય, આ રાજ્યસુખ નામના દસમા
ભુવનમાં સારા ગૃહો પડ્યા હોય તો મનુષ્યનાં સર્વ દુઃખનો
નાશ થઈ જાય.

૧૧—જ્ઞાન ભુવન

છાંપા.

અર્ક કદી જો હોય કષ્ટ દિવમાં નવ ધારે.

રાજ્ય થકી બહુ જ્ઞાન આમમાં પાડુ મારે,

ચંદ્ર અતીશય દ્રવ્ય, મંગળે નૃપતી જોવો,

ખુધ વિવેકી અને રૂપાળો મનમથ તેવો,

ગુરૂથી સંતતી અધિક છે, દીર્ઘાયુ પણ તે થશે,

શુક ગુણી જન બહુતો, શની કીર્તિ વધતી જશે.

અગીયારમા લાભ ભુવનમાં સુર્ય હોય તો તેને કોઈ પ્રકારે દુઃખ ન હોય, તેમ રાજ્ય તરફથી ધણા લાભ થાય, તેમજ મોટા પરાક્રમી થાય. ચંદ્ર હોય તો અત્યંત દ્રવ્યવાન થાય, મંગળ હોય તો રાજા જેવો થાય, બુધ હોય તો ધણોજ વિવેકી અને કામ દેવ સમાન રૂપાળો થાય, ગુરૂ હોય તો ધણું સંતાન વાળો અને દીર્ઘાયુશી થાય, શુક હોય તો ગુણવાન થાય, અને શની હોયતો ધણોજ કીર્તિવંત થાય.

૧૨—વ્યય ભુવન.

છાંપા.

હોય નેત્રમાં રોગ વિરોધી સુર્ય સ્વભાવે,

મંગળ પાપી, બુધ દરિદ્રી, આળસ લાવે;

ચંદ્ર નેત્રનો કાણુ, ગુરૂ બહુ નબળો દેહે,

શુક ઉડાવે દ્રવ્ય, શની તીખો જન કઢાવે.

જો બારે ભુવન આ ભાવથી શીખે હૈયે હામથી,

કની કૃષ્ણ કીર્તિ તે પામશે, નીચે ઠામે ઠામથી.

બારમા વ્યય જીવનમાં સુર્ષ હોય તો આંખમાં રોષ
 હોય અને સ્વભાવનો બધા સાથે વિરોધ રાખે તેવો હોય,
 મંગળ હોય તો પાપી હોય, જુધ હોય તો દરિદ્રી હોય,
 ચંદ્ર હોય તો આંખે કાણો હોય. ગુર હોય તો શરીર ધણું
 નબળું હોય, શુક્ર હોય તો ધણો ઉડાઉ થાય, શની હોય
 તો તીખા સ્વભાવનો અને ચીડીયો થાય.

એ મુજબ બાર જીવનમાં રહેલા ગ્રહોનો જુદો જુદો
 ભાવ છે તે જ્યોતિષી યવાની મચ્છારાખાએ સોખી લેવો
 જોઈએ.

ચોથો વિભાગ.

લગ્ન સ્થાનમાં રહેલા ગ્રહોથી મનુષ્ય પ્રકૃતી ઉપર થતી અસર.

લગ્નમાં સુર્ય હોય અને તેને મંગળની દ્રષ્ટિ હોય તો તે મનુષ્યને શ્વાસ, કબજરોગ કે દમનું અથવા છાતીનું બીજું દરદ હોય.

લગ્નમાં રાહુ કે શની હોય તો તે મનુષ્યને પિશાચનો વળગાડ હોય.

લગ્નમાં મંગળ હોય અને સુર્ય તથા શનીની દ્રષ્ટિ હોય તો તે મનુષ્યને શસ્ત્રથી ખીડા થાય.

ચર રાશીનું લગ્ન હોય અથવા લગ્નનો સ્વામી ચર રાશીમાં હોય તો તે મનુષ્યને ધંધા રોજગાર વિનાનો બિન ઉદ્યોગી બનવો.

ચર રાશીનું લગ્ન હોય, લગ્નનો સ્વામી પણ ચર રાશીમાં હોય, અને એ બંને સ્થળોને બીજા ચર રાશીમાં રહેલા ગ્રહો બેતા હોય તો પરદેશમાં ભાગ્યોદય થાય.

સ્થીર રાશીનું લગ્ન હોય, લગ્નનો સ્વામી પણ સ્થીર

રાશીમાં હોય અને એ જન્મે સ્થળોને સ્થીર રાશીમાં રહેલા
ગ્રહો જોતા હોય તો સ્વદેશમાં જાગ્યોદય થાય.

લગ્નનો સ્વામી પાપગ્રહ હોય અને તેને બીજા પાપ
ગ્રહો જોતા હોય અથવા તેની સાથે બીજા પાપ ગ્રહો
રહેલા હોય તો તે મનુષ્યને જન્મથીજ દુઃખી જાણવો.

લગ્નનો સ્વામી બળવાન યદ્ય કેંદ્ર સ્થાનમાં પડ્યો હોય,
અને તેના પર બાપગ્રહની દ્રષ્ટિ ન હોય તો ઘણો સુખી
જાણવો.

અન્ય સ્થાનોમાં રહેલા ગ્રહોથી મનુષ્ય પ્રકૃતી
ઉપર થતી અસર.

ચોથા અને પાંચમા ભુવનમાં પાપ ગ્રહો હોય તો
પ્રથમ અવસ્થા સુખી જાણવી.

જે માણસને કેંદ્ર સ્થાન, ત્રીદિગ્ગુસ્થાન અથવા આડમા
ભુવનમાં પાપ ગ્રહ ન હોય, અને ગુરુ કેંદ્ર સ્થાનમાં પડ્યો
હોય તેને ઘણો સુખી જાણવો.

લગ્નમાં સુર્ય, ચંદ્ર કે ગુરુ હોય તો સત્વગુણી થાય.
બુધ કે શુક્ર હોય તો રજ્જેગુણી થાય, અને ઘણો ગર્વિષ્ટ
તેમજ મરજી મુજબ વર્તનારો થાય, શની કે મંગળ હોય
તો ક્રોધી સ્વભાવનો અને તામસી થાય, તેમજ કપટી

કલ્યાણોર, વ્યસની, દુરાચારી, હીંસક, પારકાની નીંદા કરનારો અને ધર્મનો અનાદર કરનારો થાય.

જન્મ પત્રિકામાં જન્મ કુંડળી વિના ખીજ કઈ કઈ કુંડળી હોય છે તેનાં નામ અને તે તે કુંડળીઓ ઉપરથી શું શું જોઈ શકાય છે તેની સમજણ.

જન્મ પત્રિકામાં જન્મ કુંડળી સિવાય હોરા, દ્રેષ્યાણુ, સ્પર્શમાશ, આદિ ખીજ કેટલીક કુંડળીઓ હોય છે એ બધી કુંડળીઓ જ્યોતિષની ગણતરી અનુસાર જન્મ પત્રિકા તૈયાર કરનાર જ્યોતિષી તૈયાર કરે છે. જ્યોતિષની સર્વે ગણતરીઓનું અત્રે વિવેચન કરીએ તો આ પુસ્તક ઘણું લાંબુ થઈ જાય તેમજ આ પુસ્તક તૈયાર કરવાનો ઉદ્દેશ જ્યોતિષ વિષયનું હેઠું સિદ્ધિ આપવા કરતાં તૈયાર થયેલી :જન્મ પત્રિકા આદિ જ્યોતિષ શીખવાનો ખાસ કરીને રાખેલો છે એટલે ઉપરની તમામ કુંડળીઓ તૈયાર કરવાનું જ્યોતિષ ગણીત અત્રે નહિ આપતાં જ્યોતિષીઓએ તૈયાર કરેલા એ કુંડળીઓ જોવાની અને તેનું ફળાધીશ નક્કી કરવાની રીત નીચે આપેલી છે.

હોરા કુંડળી-હોરા કુંડળીના પહેલા અને ખીજ ભાગમાં શ્રેષ્ઠ પડ્યા હોય તો ધનનું સુખ ઘણું હોય.

હોરા કુંડળીના પહેલા અને બારમા ભુવનમાં શ્રેષ્ઠ

પડ્યા હોય તો ધનનું સુખ મધ્યમ હોય.

હોરા કુંડળીના બારમા ભુવનમાં ઘણા ગ્રહો પડ્યા હોય તો નિર્ધન થાય.

હોરા કુંડળીના પહેલા કરતાં બીજા ભુવનમાં ઘણા ગ્રહો પડ્યા હોય તો ઘણો ધનવાન બનશે.

હોરા કુંડળીના લગ્નમાં ચંદ્રની રાશી હોય તો બા-
ધ્યાવસ્થા દુઃખી ને પછી સુખી.

હોરા કુંડળીના લગ્નમાં સુર્યની રાશી હોય તો પ-
હેલી અવસ્થા સુખી ને પછી દુઃખી.

હોરા કુંડળીનાં લગ્નનો સ્વામી સુર્ય હોય તો ખોટી
રૂઢિમાં પ્રીતિવાળો, ધુતારો, કદરૂપો, લુચ્ચો, પાપ શુદ્ધિવાળો
ક્રોધી, ધનહિન, કામી, પરસ્ત્રી લંપટ, અને ધર્મની નિંદા
કરનાર થાય.

હોરા કુંડળીના લગ્નનો સ્વામી ચંદ્ર હોય તો ધર્મા-
ત્મા, રૂપાળો, સાલસ સ્વભાવનો, શાંત પ્રકૃતિવાળો, ધન-
વાન અને તમામ ઉત્તમ ગુણવાળો થાય.

દ્રેશકાળ કુંડળી-દ્રેશકાળ કુંડળીમાં લગ્નનો સ્વામી
જે આંક રાશી પર બેઠો હોય તેટલાં બાઈ બહેનોની

સંખ્યા જાણવી. પરંતુ તે સ્થાનમાં જેટલા પાપ ગ્રહો હોય અથવા તે સ્થાન પર જેટલા પાપ ગ્રહની દષ્ટિ હોય તેટલાં બાધ બહેનોનો વિનાશ થાય. અને તે સ્થાનમાં જેટલા શુભ ગ્રહો હોય અથવા તે સ્થાનને જેટલા શુભ ગ્રહો બેતા હોય તેટલાં બાધ બહેન હયાત રહે.

દ્રેશકાણુ કુંડળીના લગ્નનો સ્વામી જન્મ કુંડળીના લગ્નના સ્વામીનો મીત્ર હોય તો બાધઓ સાથે મીત્રાચારી રહે, સમ હોય તો સમપણું રહે અને શત્રુ હોય તો ક્રોધો થાય અને બાધઓ બાધઓમાં દુષ્મનાવટ પેદા થાય.

દ્રેશકાણુ કુંડળીના લગ્નમાં બેડેલા ગ્રહો બળવાન હોય અથવા તે લગ્નનો સ્વામી બળવાન હોય તો પરાક્રમી થાય. પુરુષ ગ્રહો બેઠા હોય તો બાધઓનું સુખ જાણવું અને સ્ત્રી ગ્રહો બેઠા હોય તો બહેનોનું સુખ જાણવું.

દ્રેશકાણુ લગ્નનો સ્વામી જન્મ કુંડળીમાં હશે આ-
ક્રમે કે બારમે સ્થાને રહેશે હોય તો તે માણસ આત્મ
હત્યા કરે.

દ્રેશકાણુ લગ્નનો સ્વામી જન્મ કુંડળીમાં ચતુર્થ
ઘરમાં બેઠો હોય અથવા ચતુર્થ ગ્રહ સાથે બેઠો હોય તો
ચતુર્થી મૃત્યુ થાય.

દેશકાણુ કુંડળીના રવામી જન્મ કુંડળીમાં મંગળ સાથે આડમા ભુવનમાં બેઠો હોય તો તેના બંધુનું મા-ગમાં મૃત્યુ થાય અથવા પડી જવાથી મૃત્યુ થાય અને જો શની સાથે આડમા ભુવનમાં બેઠો હોય તો ઝેરથી કે મિત્રથી મૃત્યુ થાય.

જો સર્વ ગ્રહો પાપ ગ્રહો સાથે જન્મ કુંડળીમાં આડમે રવાને બેઠા હોય તો વીજળી પડવાથી મૃત્યુ થાય.

સપ્તમાંશ કુંડળી—સપ્તમાંશ કુંડળીના લગ્નનો રવામી જન્મ કુંડળીમાં જો રાશીમાં બેઠો હોય તે રાશીના આંકડા પ્રમાણે સંતાન સંખ્યા સમજવી.

સપ્તમાંશ કુંડળીના લગ્નનો રવામી અસ્તનો હોય તો તેની સ્ત્રી વંધ્યા એટલે સંતાન વગરની જાણવી.

સપ્તમાંશ લગ્નનો રવામી નીચ રાશીનો હોય તો નબળા બાંધાનાં અને નદારી ચાલતાં સંતાન જાણવાં.

સપ્તમાંશ કુંડળીના લગ્નનો રવામી જન્મ કુંડળીમાં સુર્ય સાથે હોય તો તેના પુત્ર નેત્ર રોગી થાય.

સપ્તમાંશ કુંડળીના લગ્નનો રવામી ગુરુ શુક્ર સાથે જન્મ કુંડળીમાં હોય તો તેની પ્રગ્ન પુન્યશાળી અને આયુશવાન થાય.

સપ્તમાંશ કુંડળીના લગ્નનો સ્વામી જન્મ કુંડળીમાં
કુવ સાથે લગ્નમાં હોય તો પુત્રીઓ વધી થાય.

સપ્તમાંશ કુંડળીનો સ્વામી પાપ ગ્રહ હોય અને તે
જન્મ કુંડળીમાં લગ્નમાં રહ્યો હોય તો તે માણસ પુત્ર સુખ
દેખે નહિ.

નવમાંશ કુંડળી—નવમાંશ કુંડળીના લગ્નનો સ્વામી
જન્મ કુંડળીમાં લગ્ને બેઠો હોય તો નાનપણમાં વિવાહ
થાય પરંતુ સ્ત્રી જીવે નહિ.

નવમાંશ કુંડળીના લગ્નનો સ્વામી જન્મ કુંડળીમાં
૬ કે ૮ સ્થાનમાં હોય તો તે પુરુષનું લગ્ન થયા પછી સ્ત્રી
જીવે નહિ અને ફરી લગ્ન કરવું પડે.

નવમાંશ કુંડળીના લગ્નનો સ્વામી જન્મ કુંડળીમાં
૬ થી ૮ સ્થાનમાં હોય તો તેને બાગ્યશાળી સ્ત્રી મળે. અને
ઉપરથી પહેલો ગ્રહ ધન જીવનમાં બેઠો હોય તો તે પુરુ-
ષને લગ્ન થયા પછી ધન મળે અને જો તે ગ્રહ ૧૨ મા
જીવનમાં બેઠો હોય તો તેને વ્યભીચારી અને ચોર સ્ત્રી મળે.

નવમાંશ કુંડળીના લગ્નનો સ્વામી જન્મ કુંડળીમાં
૧૨ મા સ્થાનમાં બેઠો હોય પરંતુ સ્વ ગ્રહી હોય તો
સ્ત્રી, પુરુષને સંતોષ આપનારી મળે.

૩૫

નવમાંશ કુંડળીના લગ્નનો સ્વામી, ૨-૫-૭-૯-૧૧ માં જીવનમાં હોય તો તેને સદ્ગુણી, પતિવ્રતા અને ર-પાળી સ્ત્રી મળે.

નવમાંશ કુંડળીના લગ્નનો સ્વામી પાપ ગ્રહ હોય અને તેની સાથે જન્મ કુંડળીમાં પાપ ગ્રહો હોય તો તેની સ્ત્રી જીવન બોલનારી, કઠોર સ્વભાવની, અને હવકા મનની થાય, પણ જો લગ્નનો સ્વામી શુભ ગ્રહ હોય તો તેની સ્ત્રી સારા સ્વભાવની વિરેકી અને નમ્ર હોય.

નવમાંશ કુંડળીના લગ્નનો સ્વામી જન્મ કુંડળીમાં ૮ માં સ્થાનમાં હોય તો તે પુરુષ પોતાની સ્ત્રીનો ઘાત કરે. પરંતુ જો તેની સાથે ચંદ્ર હોય તો સ્ત્રી પોતાની જાતે પાણીમાં ડુબી મરે.

નવમાંશ કુંડળીમાં સૂર્ય અને શુક્ર ૬ માં જીવનમાં બેઠા હોય તો તેની સ્ત્રી ઝેર ખાઈને મરણ પામે. જો સૂર્ય અને શુક્ર બેઠા હોય તો અગ્નીથી દાઝી મરે, બુધ બેઠા હોય તો લાકડું, લોહું કે પથ્થર વાગવાથી મરણ પામે.

નવમાંશ કુંડળીના લગ્નના સ્વામીને જન્મ કુંડળીમાં ચંદ્ર દેખતો હોય તો, અથવા નવમાંશ કુંડળીના લગ્નનો સ્વામી જન્મ કુંડળીમાં ચંદ્ર સાથે બેઠા હોય તો તેની સ્ત્રી

ચંચળ, વ્યભીચરી, કપટી, અને પતી સાથે થોડો સ્નેહ રાખનારી થાય.

નવમાંશ કુંડળીના લગ્નનો સ્ત્રામી, જન્મ કુંડળીમાં સ્વચ્છાઈ અથવા ઉંચનો અને શુભ ગ્રહ હોય અથવા મીઠાના ધરમાં બેઠો હોય તો તેની સ્ત્રી સુખી થાય.

દ્વાદશાંશકુંડળીના—શુભા શુભ ગ્રહો ઉપરથી માતા પિતાનું સુખ દુઃખ જોઈ શકાય છે.

ત્રીશાંશકુંડળીના શુભા શુભ ગ્રહો ઉપરથી રીઝ હજી જોઈ શકાય છે.

જન્મ નીર્ણય—એટલે જે વેળાએ જાળકનો પ્રસવ થાય તે વેળાએ જન્મ કાળના લગ્ન અનુસાર ગ્રહોની કુંડળી કરી તે કુંડળીમાં જુદા જુદા સ્થાનોએ પડેલા ગ્રહો ઉપરથી કેટલીક અગત્યની માહિતી તુરતજ મેળવી શકાય છે તેમાની કેટલીકની સમજણ નીચે આપી છે.

કેવા ધરમાં—જાળકનો જન્મ થયો દશે તે જાણવા વિશે:—

જો જન્મ કુંડળીમાં ચંદ્રી બળવાન હોય તો જે ધરમાં જાળકનો પ્રસવ થયો હોય તે ધર જુની બાંધણીનું અને જુના કાળનું હોય.

જે જન્મ કુંડળીમાં ચંદ્ર બળવાન હોયતો ધર નવું અને તુરતનું બાંધેલું હોય, મંગલ બળવાન હોય તો એ ધરમાં પ્રથમ આગ લાગેલી હોય, અને ફરી તેને બાંધેલું અથવા સુધારેલું હોય, જે સૂર્ય બળવાન હોય તો ધર ઘણું મોટું અને લાંબા વખતથી બાંધેલું હોય. જે બુધ બળવાન હોય તો સ્વચ્છ અને જાત જાતના ચિત્રો કાઢેલું અથવા નવી નવી તરેહના ચિત્રો અને ફરનીચરવાળું ધર હોય, અને જે શુક્ર બળવાન હોય તો એ ધર નવુંજ અથવા તુરતનું બાંધેલું હોય.

પ્રસુતાભેદ—જન્મ કુંડળીમાં લગ્ન અને ચંદ્ર વચ્ચે જોટલા ગૃહો આવેલા હોય તેટલી સ્ત્રીઓ પ્રસવ કાળે ત્યાં હાજર હોય. અને એ ગૃહોમાં જોટલા શુભ ગૃહો હોય તેટલી સ્ત્રીઓ ખરે ખરી દિતેચ્છુ અને જોટલા પાપ ગૃહો હોય તેટલી સ્ત્રીઓ સાઈ જોઈને ખુશી ન થાય તેવી હોય.

બાપ ક્યાં હોય—જે જન્મ કુંડળીમાં લગ્નને ચંદ્ર દેખતો ન હોય અને સૂર્ય આઠમે કે નવમે સ્થાને હોય તો પ્રસવ થયેલા બાળકનો બાપ હાજર નથી.

જે સૂર્ય ચર રાશીમાં હોય તો બાપ પરદેશ છે એમ સમજવું.

જે સૂર્ય સ્થીર રાશીમાં હોય તો બાપ પાસેજ છે એમ સમજવું.

જો સુર્ય ક્ષીરવદ્ધાવ રાશીમાં હોય તો બાપ માર્ગમાં
છે એમ સમજવું.

લગ્નમાં શની હોય અથવા મંગળ સાતમે હોય તો પણ
બાપ હાજર નથી એમ સમજવું.

સુર્યથી ૫-૭-૯ માં સ્થાનમાં શની અને મંગળ
સાથે હોય તો બાપ બંદીખાને પડેલો છે અથવા
કોઈ જાતના બંધનમાં આવેલો છે એમ સમજવું.

સુર્ય ચર રાશીમાં હોય અને તેનાથી ૫-૭-૯ માં
સ્થાનમાં શની મંગળ સાથે હોય તો બાપ પરદેશમાં
બંદીખાનામાં છે એમ સમજવું.

જન્મ કુંડળીમાં સુર્ય અને ચંદ્ર એક ૬ ઠે અને બીજો
૧૨ મે સ્થાને હોય તો જન્મ પામનાર બાળકને એક આંખ
નથી તેમજ તેનો વિવાહ જેની સાથે યશ તેને પણ એક
આંખ નહિ હોય એમ સમજવું.

જો જન્મ કુંડળીમાં ૧૦ માં ભુવનમાં ચંદ્ર, ૭ માં
ભુવનમાં શુક્ર, અને ૪ થા ભુવનમાં પાપ ગ્રહો હોય તો
તે માણસ કુટુંબનો વિનાશ કરી નાખે તેવો થાય એમ
સમજવું.

જો જન્મ કુંડળીના ૭ માં ભુવનમાં યુવ. અને શની
બંને ગૃહો સાથે હોય તો તે મનુષ્ય રખાત રાખે એમ
સમજવું.

જો જન્મ કુંડળીના ૭ માં ભુવનને ચંદ્ર અને શુક્ર
દેખતા હોય અથવા તેજ સ્થાનમાં હોય તો તેને વણી
સ્ત્રીઓ થાય એમ સમજવું.

જન્મ કુંડળીમાં લગ્ન સ્થાનમાં ચંદ્ર, ૧૨ માં સ્થાનમાં
શની અને પાપ ગ્રહ લગ્નને બેતા હોય એ કલ્યાણનાં
જન્મ થયો છે એમ સમજવું.

જન્મ કુંડળીમાં પાપ ગ્રહ સાથે સુર્ય ચંદ્ર હોય, લગ્ન
ઉપર શની કે ચંદ્રની દ્રષ્ટિ ન હોય, રાહુ, કેતુ, શની અને
શુક્ર સુર્યની સાથે હોય, અથવા બીજા ભુવનનો સ્વામી તે
ગ્રહ સાથે હોય તો બાળક વ્યભીચારથી જન્મ પામ્યું છે
એમ સમજવું.

લગ્નમાં, સુર્ય, અને ૪ થા ભુવનમાં રાહુ હોય તો
જન્મ આપનાર માતાને પોતાના ધણીથી નહિ પરંતુ દીવર
જેઠ્ઠી ગર્ભ રહ્યો છે અને તેથી બાળકનો જન્મ થયો
છે એમ સમજવું.

ગુરુ લગ્નને જરા પશુ જોતો હોય તો પિતાથી નહિ પરંતુ ખીજના સંગથી ગર્ભ રહ્યો છે અને તેનાથી બાળકનો જન્મ થયો છે એમ સમજવું.

૪ થા કે ૧૦ માં જીવનમાં સુર્ય શની અને મંગળ એ ત્રણે ગ્રહો સાથે હોય તો જન્મ પહેલાં પિતા મરણ પામેલ છે એમ સમજવું.

શરીરના રંગ કેવોહોય

લગ્નમાં ચંદ્રમા હોય અથવા લગ્નને ચંદ્ર જોતો હોય તો ગૌર વર્ણનો અને રૂપાળો થાય એમ જાણવું.

લગ્નમાં શની હોય અથવા લગ્નને શની જોતો હોય તો સ્થામ વર્ણનો જાણવો.

શરીરના જે અવયવની રાશીમાં સુર્ય અને મંગળનો વાસ હોય તે અવયવ ઉપર લાલ રંગનું કાંઈ ચિન્હ હોય એમ જાણવું.

શરીરના જે અવયવની રાશીમાં શની અને રાહુ હોય તે અવયવ ઉપર કાળું ચિન્હ અથવા કાળો તલ હોય એમ સમજવું.

પાંચમો વિભાગ.

બાળક ચિન્હ-બાળકનો જન્મ થાય તે વેળાના ગ્રહોની સ્થિતિ ઉપરથી જન્મ પામનાર બાળકના શરીર ઉપર કોઈ ખાસ ચિન્હ હોય તો તે બાળકને નજરે જોયા વિનાજ માત્ર ગ્રહોની સ્થિતિ ઉપરથી કહી શકાય છે તે નીચે મુજબ.

દોહરા.

બુધ ત્રીકોણે હોયને અવર ગૃહો બળ હીન,
તો પ્રસુતાના બાળને આંગુલી વૃદ્ધિ નવીન;
ચંદ્ર સ્વરાશી લગ્નમાં, મંગળ શની કદી જોય,
તો તે બાળક કુબળું જન્મ કાળથી હોય;
મીન રાશીનું લગ્નને ચંદ્ર શની કુળ જોય,
તો તે બાળક પાંગળું જન્મ કાળથી હોય;
લગ્ન માંહી બાનુ રાશી તેને શની કુળ જોય,
જન્મ અંધ બાળક તણો જણો જ્યોતિષ હોય;
સીંહ લગ્નમાં સુર્યને તેને શની કુળ જોય,

તો તે જન્મણી આંખનું કાણું બાળક હોય;

સીંહ લગ્ન સુરજ સશી, શુભાશુભ ગ્રહ જોય,

તવતે બાળક જન્મથી પુષ્પિત આંખે જોય;

સીંહ લગ્નમાં ચંદ્રને શની કુજ જોય સુગ્મણ,

તવતે ડાબી આંખનું કાણું બાળક બાણ,

કોઈ ગ્રહે દેખ્યા વિના લગ્ને ચંદ્રજ હોય,

તવ માણસ વિશુ અવરમે, જન્મ જ્યોતિષી હોય.

શક્રમ,, સપ્તમ, અષ્ટમે, પાપ ગ્રહોનો વાસ.

બાળક પ્રસુતા જોયનો, કહો જ્યોતિષી નાશ.

ત્રીકોણ સ્થાનમાં જુવ હોય અને બાળ ગ્રહો બળ પામ્યા વિનાના હોય તો જન્મ પામનાર બાળકને એક આંગળી વધારે હોય, ચંદ્ર પોતાની રાશીનો રહીને લગ્નમાં હોય અને તેના ઉપર મંગળ શનીની દ્રષ્ટી હોય તો તે બાળક ડોળ વિનનું કદરૂપુ હોય, મીન રાશીનું લગ્ન હોય અને તેને ચંદ્ર શની કે મંગળ જોતા હોય તો તે બાળક પાંગળુ હોય, લગ્નમાં સુર્ય અને ચંદ્ર હોય અને તેના ઉપર મંગળ શનીની દ્રષ્ટિ હોય તો તે બાળક જન્મથીજ આંધળું હોય, સીંહ રાશીનું લગ્ન હોય અને લગ્નમાં સુર્ય હોય અને

તેના પર સતી મંગળની દ્રષ્ટિ હોય તો તે બાળક જન્મણી
 આંખે કાણું જાણવું, સીંહ રાશીનું લગ્ન હોય અને લગ્નમાં
 ચંદ્ર હોય અને તેમના ઉપર શુભ અને અશુભ ગ્રહોની
 દ્રષ્ટિ હોય તો તે બાળકની આંખમાં ધૂલું પડેલું જાણવું,
 સીંહ રાશીનું લગ્ન હોય અને લગ્નમાં ચંદ્ર હોય અને તેના
 ઉપર મંગળની કે સતીની દ્રષ્ટિ હોય તો તે બાળક કાચી
 આંખે કાણું જાણવું, લગ્નમાં ચંદ્ર હોય અને તેના ઉપર
 બીજા કોઈ પણ ગ્રહની દ્રષ્ટિ ન હોય તો મહુબ સિવાય
 બીજા કોઈ જુદો જન્મ થયો છે એમ જાણવું. ૬-૭-૮
 સુપનમાં પાપ ગ્રહો હોય તો જન્મ પામવાર બાળક અને
 તેની માતા જન્મેનું મરણ થાય છે.

સ્ત્રીની જન્મ કુંડળી જોવાની સમજણ.

હાલરો.

બુધ શુક દરોજ કળા કુશળ એ નારી
 દરો શુભ ગ્રહ હોય તો ઘણા સુખ ગુણવાળી
 વૃશ્ચ સીંહ કન્યા અને વૃશ્ચિકમાં સ્ત્રીવાસ
 તો તે સ્ત્રીને સંતતી ઓછી જાણી જાસ.
 મંગળ બુધ ગુરુ અને શુકર બળ પામેલ
 જ્યોતિષી જોઈને કહો અભિનીષ્ટ થયેલ.

પાપ ગૃહે જોયેલ જો પાપ સશીખ કવચ
 હોયન તેને છોડરાં કહો જ્યોતિષી અત્ર
 સપ્તમ સ્થાને જોયકે વધુ શુભ ગૃહ હોય
 રાજની તે માનીતી, રાણી જમની જોય
 સપ્તમ ભુવને સહુ તો, કુળ કલંક દેનાર
 હસ શશીથી સપ્તાષ્ટમે, પાપ ગૃહે વિપ્તરાજ
 શુભ ગૃહે નવ જોયેલ જો હસ ચંદ્ર નિરંજાર
 પાપ ગૃહો વચ્ચેજતો, હિમય કુળ નાસ યનાર
 સપ્તમ ભુવને કડંના, રવી કે મંમળ હોય
 આશક તે પર પુરુષર્મા, ચતુર જ્યોતિષી જોય
 અષ્ટમ સ્વામી સપ્તમે સપ્તમ સ્વામી અષ્ટ
 પાપ ગૃહે જોયેલ તો બાળ સહ છે સ્પષ્ટ
 અષ્ટમ ગુર કે શુક તો મર્મપાત યાનાર
 અથવા જાણે મૃત પ્રજા જ્યોતિષ સાક્ષ વિચાર
 અષ્ટમ મંગુળ હોય તો લંપટ તેહ મહાપ
 અષ્ટમ શનિધર હોય તો સ્વામી રામી બચાવ.

લગ્નમાં જુધ અને શુક્ર હોય તે સ્ત્રી ધણી હુંથીયાર
 જાણવી, લગ્નમાં શુભ ગ્રહો હોય તો ધણી સુખી જાણવી,
 દશમ સિંહ કે કન્યા રાશીમાં જો ચંદ્રમા હોય તો તે સ્ત્રીને
 સંતાન થોડા થાય. મંગળ, જુધ, ગુરુ અને શુક્ર એ ગ્રહો
 જો બળવાન હોય તો તે સ્ત્રી બ્રહ્મ જ્ઞાનવાળી થાય. સંતાન
 જુવન પાપ રાશીનું હોય અને નેના ઉપર પાપ ગ્રહોની
 દ્રષ્ટિ હોય તો તે સ્ત્રીને છોકરાં થાય નહિ. સાતમા જુવનમાં
 જો અથવા તેથી વધારે સારા ગ્રહો હોય તો રાજની મા-
 નીતી રાણી થાય, સાતમા જુવનમાં રાહુ હોય તો કુળને
 કલંક દેનારી થાય, લગ્ન અને ચંદ્રમાથી ૭-૮ જુવનમાં
 પાપ ગ્રહો હોય તો વિધવા થાય, લગ્ન અને ચંદ્ર ઉપર
 જો શુભ ગ્રહોની દ્રષ્ટિ ન હોય અને તેમની વચ્ચે પાપ
 ગ્રહો રહેલા હોય તો માતા પિતાનું અને સાસરાનું બન્ને
 કુળનો નાશ કરનારી થાય. સાતમું જુવન કર્ક રાશીનું
 હોય અને તેમાં સુર્ય કે મંગળ રહેલા હોય તો તે પારકા
 પુરુષમાં આશક્તિવાળી થાય. આઠમા જુવનનો સ્વામી સાતમા
 જુવનમાં હોય અને સાતમા જુવનનો સ્વામી આઠમા જુવ-
 નમાં હોય અને તેમના ઉપર જો પાપ ગ્રહોની દ્રષ્ટિ હોય
 તો તેને બાળ વિધવા જાણવી. આઠમા જુવનમાં ગુરુ કે
 શુક્ર હોય તો તેને ગર્ભપાત થાય અથવા તો મરેલી પ્રજા
 અવતરે. આઠમા જુવનમાં મંગળ હોય તો તે વિશયલપટ
 હોય અને જો આઠમા જુવનમાં શની હોય તો તેનો સ્વામી
 રોગી હોય.

છઠો વિભાગ.

જળવાન ગ્રહોની સારી નરસી અસર.

જન્મ કુંડળીમાં સુર્ય અને મંગળ જળવાન હોય તો શરીરમાં ગરમી ધણીજ રાખે, બુધ જળવાન હોય તો શરીર પુષ્ટ થાય, શુક્ર જળવાન હોય તો શ્રવણ દૃઢી (કાન) તીવ્ર હોય, શુક્ર જળવાન હોય તો તૃષ્ણા ધણી લાગે, અને ચંદ્રી જળવાન હોય તો વાયુ પ્રકૃતી રહ્યા કરે.

નખળા કે નડતા ગ્રહો માટે વૃત્ત અને પુન્યદાન પોતાની જન્મ રાશીથી કે નામ રાશીથી નખળા ભુવનમાં પડેલા ગ્રહો જ્યારે નડતા હોય ત્યારે તેમને અનુકુળ કરી લેવા માટે અમુક દાન પુન્ય અને વૃત્ત વિગેરે કરવામાં આવે છે તેની સમજણ.

નખળા સુર્ય માટે—સોનું, ત્રાંચું, રાતું નંગ, ઘડે, ગાય, ગોળ, રાતુ લુગડું, અને બીજી રાતા રંગની વસ્તુઓનું દાન કરવું સુર્યના મંત્રનો ૭૦૦૦ વાર જપ કરવો અને રવિવારને દિવસ વીધી પૂર્વક ઉપવાસ કરવો.

નયગા ચંદ્ર માટે—સોનું, રૂપુ, ઘોળું નંગ, ચોખ્ખા ગાય,
ધી અને ઘેણી વસ્તુનું દાન કરવું.
ચંદ્રના મંત્રનો ૧૧૦૦૦ વાર જપ કર-
વો અને સોમવારને દહાડે વીધી
પૂર્વક ઉપવાસ કરવો.

નયગા મંગળ માટે—સોનું, ત્રાંચુ, રાતુ નંગ, લાલ રંગનું
પથુ, ગોળ, રાતું વસ્ત્ર, અને રાતું ધાન્ય
દાનમાં આપવું, મંગળના મંત્રનો ૧૦૦૦૦
વાર જપ કરવો અને મંગળવારને દિ-
વસે વીધી પૂર્વક ઉપવાસ કરવો.

નયગા શુક્ર માટે—સોનું, કાંસુ, લીલા રંગનું નંગ, મગ,
દહાથી, ધી, લીસું વસ્ત્ર અને લીલા
રંગની વસ્તુઓનું દાન કરવું. શુક્રના
મંત્રનો ૪૦૦૦ વાર જપ કરવો અને
શુક્રવારને દિવસે વીધી પૂર્વક ઉપવાસ
કરવો.

નયગા ગુરુ માટે—સોનું, કાંસું, પીળું નંગ, સીસું, ચણા, ઘોડો,
શાક, પીળું વસ્ત્ર અને પીળી વસ્તુઓનું
દાન કરવું, ગુરુના મંત્રનો ૧૯૦૦૦
વાર જપ કરવો, અને ગુરુવારે વીધી
પૂર્વક ઉપવાસ કરવો.

નખળા શુક્ર માટે—સોનું, રૂપ, હીરા, ચોખા, ઘોડા, ધી, રંગ ભેરંગી વસ્ત્ર અને ઘોળી વસ્તુઓનું દાન કરવું. શુક્રના મંત્રનો ૧૬૦૦૦ વાર જપ કરવો અને શુક્રવારે વીધી પૂર્વક ઉપવાસ કરવો.

નખળા શની માટે—સોનું, સોદુ, કાળું નંગ, અડદ, ભેંસ, તેલ, બકરી, કાળું વસ્ત્ર અને કાલી વસ્તુઓનું દાન કરવું. શનીના મંત્રનો ૨૩૦૦૦ વાર જપ કરવો અને શનીવારે વીધી પૂર્વક ઉપવાસ કરવો.

નખળા રાહુ માટે—સોનું, સીસું, કાળું નંગ, તલ, ઘોડો, તેલ, કાળું વસ્ત્ર અને કાળી વસ્તુઓનું દાન કરવું. રાહુના મંત્રનો ૧૮૦૦૦ વાર જપ કરવો.

નખળા કેતુ માટે—સોનું, સીસું, લીલું નંગ, તલ, બકરી, તેલ, કાળું વસ્ત્ર, અને કાળી વસ્તુઓનું દાન કરવું, કેતુના મંત્રનો ૧૭૦૦૦ વાર જપ કરવો, અને પીંપળાના ઝાડની પ્રદક્ષિણા કરવી.

સાતમો વિભાગ.

મહાદશા અંતર દશાની સમજણ.

પ્રત્યેક જન્મધારી મનુષ્યને અમુક ગ્રહની મહાદશા અને અમુકગ્રહની અંતરદશા હમેશાં હોય છે. જે મહાદશા અંતરદશા જાળવાતી અને સારા ગ્રહોની હોયતો જ્યાં સુધી તે ગ્રહની દશા ચાલુ રહે ત્યાં સુધી માણસ સુખ ભોગવે છે અને જે મહાદશા અંતરદશા નાજાના ગ્રહની હોય તો મનુષ્યને અનેક જાતનાં દુઃખ ભોગવવાં પડે છે. જન્મ કાળથી મહાદશા અંતર દશાની ગણતરી કરવાની રીતિ જ્યોતિષ શાસ્ત્રીઓએ ત્રીસે મુજબ કહેલી છે.

જે દિવસે જાળકતો પ્રસવ થાય તે દિવસે દીનીયું નક્ષત્ર કયું છે તે પંચાંગમાં જોઈ લેવું. પછી તે નક્ષત્રની કેટલી ઘડી વીતી ગયા પછી જન્મ થયો છે તે જોઈ અને એ જાનને નક્ષી થયા પછી ત્રીસેની ગણતરી મુજબ જોઈ જન્મકાળની મહા દશા કઈ છે તરી કરવું.

આરદ્રા, પુનરવસુ, પુષ્ય, આશ્લેષ એ ચાર નક્ષત્રમાં જાળકતો પ્રસવ થયો હોય તો તેનો જન્મ રવીની મહા દશામાં થયો છે એમ સમજવું. જે આરદ્રાની પહેલી ઘ-

દીમાં જન્મ થયો હોય એટલે આરદ્રા મેસતાંજ જન્મ થયો હોય તો બાળકને ૭ વરસની સુર્યની મહા દશા છે એમ સમજવું અને તે પછી કૃમે કરી બધી મહાદશાઓ ભોગવવી પડે. જે આરદ્રા વીતી ગયા પછી પુનરવસુ નક્ષત્ર મેસતાં પ્રસવ થાય તો રવીની મહા દશાનું દોઢ વરસ વીતી ગયું છે અને બાકી સાડાચાર વર્ષ રહ્યાં છે એમ સમજવું એજ રીતે અનુક્રમે ઉપર જણાવેલાં ચાર નક્ષત્રોમાંથી એક નક્ષત્ર વીતી થયા પછી દોઢ વરસ ઓછું થતું જાય. વળી દરેક નક્ષત્રની જોટલી ઘડી વીતી ગયા પછી પ્રસવ થાય તેટલી ઘડીને ૯ થી ગુણતાં જે આંક આવે તેટલા દહાડા સુર્યની મહાદશાના વીતી ગયા છે એમ સમજવું. દ્રષ્ટાંત—એક મનુષ્યનો જન્મ થયો તે વખતે પંચાંગમાં જેતાં દીનીયું નક્ષત્ર પુણ્ય છે અને પુણ્ય નક્ષત્રની ત્રણ ઘડી વીતી ગયા પછી જન્મ થયો છે એવો નીચય આપણે કર્યો તો સુર્યની મહા દશાના કેટલાં વર્ષ વીતી ગયાં અને કેટલાં બાકી રહ્યાં તે નીચેની રીતિએ ગણવું.

આરદ્રા વીતી ગયું એટલે દોઢ વર્ષ ઓછું થયું પુનરવસુ આખું વીતી ગયું એટલે દોઢ વર્ષ ઓછું થયું, પુણ્ય નક્ષત્રની ત્રણ ઘડી વીતી ગઈ એટલે $3 \times 6 = ૨૭$ દહાડા ઓછા થયા એ મુજબ ત્રણ વરસ અને સતાવીશ દહાડા સુર્યની મહા દશાના વીતી ગયા છે અને બાકી જે વરસ અગીયાર માસ અને ત્રણ દીવસ એ મહા દશાના

બાકી છે એમ સમજવું. આ ગણતરી મુજબ દરેક ગૃહની મહા દશાનાં નક્ષત્રો તથા અમુક નક્ષત્ર અને અમુક ધર્મી ભોગવાયા પછી જન્મ કાળની મહા દશા કેટલી વીતી જાય તેની સમજ નીચે આપી છે.

પ્રત્યેક ગ્રહની મહાદશા કેટલા વર્ષની હોય તે જાણવા વિશે.

મનહર છંદ.

રવીની દશાનું ખટ વરસ પ્રમાણ અને,
શશીની દશાનાં બહાં વરસ પંદર છે,
મંગળનાં વર્ષ આઠ ખંત થકી પદો પાડ,
બુધનો પ્રભાવ દસ સાતની અંદર છે;
પછી શની દસ તણો ગુરુ ઓગણીશ ગણો,
રાહુ તણું રાજ કાજ બારની અંદર છે;
વળી વર્ષ ત્રીશ એક ગ્રહ શુક આવે છે,
શીખતાં ધરી વિવેકપાડ તો સુંદર છે.

રવીની દશા છ વર્ષની બેસે તેનાં નક્ષત્રો.

આરદ્રા. = ૧૧૧ વરસ	}	એ નક્ષત્રની પહેલી ધડી ભોગવે
પુનરવસુ = ૧૧૧ વરસ		તો એક ધડીએ નવ દહાડા ઓછા
પુષ્ય = ૧૧૧ વરસ		થાય અને એ પ્રમાણે ચારે ન
આશ્લેષા = ૧૧૧ વરસ		ક્ષત્રના દહાડા ઓછા થતા જાય.

૫૨

રવીની દશાનું કંઠ.

ચીંતા અતીશે રવીની દશામાં,

શક્તિ ઘટાડે પછના ખીસામાં;

ટોટા અને વેર વિશેષ્ય વાધે,

દેશાટણે દુર રવીરાજ કાઢે.

સુર્યની દશામાં ઘણી જાતની ચીંતા થાય, શરીર
અશક્ત થાય, દ્રવ્યનો નાશ થાય, કજ્જા કંકાસ થાય
અને પરદેશ જવું પડે.

ચંદ્રની દશા પંદર વરસની બેસે તેના નક્ષત્રો

મથા = ૫ વરસ	}	એ નક્ષત્રની પહેલી ધડી ભો-
પુર્વાશ્વિની = ૫ વરસ		ગવે તો એકધડીએ ૩૦ દહાડા
ઉત્તરાશ્વિની = ૫ વરસ		ઝોછા થાય અને એ પ્રમાણે ત્રણે
)	નક્ષત્રના દહાડા ઝોછા થતા જાય

ચંદ્રની દશાનું કંઠ.

શશીની દશામાં સુખ સૌ મળે છે,

સત્રુ રહે ના દુઃખ સૌ દળે છે.

સંતાને લક્ષ્મી આવે વધારે,

તોખાર સ્વારી તણું સુખ ભારે.

ચંદ્રની દશામાં દુન્ય મળે, હાથી ઘોડા અને વાહનનુ-
સુખ મળે, મીઠું ભોજન મળે, ઘરેણાં અને કપડાનું સુખ
મળે, પુત્ર થાય. અને શત્રુનો નાશ થાય.

• —————

મંગળની દશા આઠ વરસની જેસે તેના નક્ષત્રો.

હસ્ત=૨વરસ	}	એ નક્ષત્રની પહેલી ધડી ભોગવે તો
ચીત્રા=૨વરસ		એક ધડીએ બાર દહાડા ઝોછા
સ્વાતી=૨વરસ		થાય, અને એ પ્રમાણે ચારે નક્ષત્રના
વીશાખા=૨વરસ		દહાડા ઝોછા થતા જાય.

મંગળની દશાનું ફળ.

જ્યારે દશા મંગળ રાજ આવે,

હથીયાર ને અગ્ની ભયનો કરાવે,

લોહી તળો થાય ખિગાડ ભારે,

ચીંતા વધે લક્ષ્મી લગીર ના રહે.

મંગળની દશામાં હથીયારથી ઘાત થાય, અગ્નિનો
જ્વલ થાય, દ્રવ્યની હાની થાય, તાપ તથા ગરમીની પીડા
થાય, લોહીનો ખીગાડ થાય, અને સ્ત્રીને શરીરે પીડા
થાય.

બુધની દશા સત્તર વરસની એસે તેનાં નક્ષત્રો.

અનુસંધા=૫ વરસ ૮ માસ	}	એ નક્ષત્રની પહેલી ધડી ભો-
અનેશ્વા=૫ વરસ ૮ માસ		ગવેતો ચોત્રીસ દહાડા એ-
સુખ=૫ વરસ ૮ માસ		છા થાય. અને એ સુખમ ત્રણે નક્ષત્રના દહાડા એ-
		છા થાય.

બુધની દશાનું ફળ.

પ્રજા અને પતિ સુખને સુધારે,

પ્રીતિ વધે ધર્મ કૃત્યે વધારે,

રીદ્ધિ અને રીદ્ધિ સહુ ચાલી આવે,

જ્યારે દશા બુધ મહારાજ આવે.

બુધની દશામાં સ્ત્રીનું સુખ સારું રહે, દ્રવ્ય મળે
અને રીતે લાભ થાય, સંતાન સુખની પ્રાપ્તિ થાય અને
ધર્મ કાર્યમાં પ્રીતિ થાય.

૫૫

ચનીની દશા વરસ દસની બેસે તેનાં નક્ષત્રો.

પૂર્વા શાઘ=૨૧૧ વરસ	}	એ નક્ષત્રની પહેલી ઘડી ભો-
ઉત્તરા શાઘ=૨૧૧ વરસ		ગવે તો પદર દહાડા ઝોજા
અભીજીત=૨૧૧ વરસ		યાય અને એ પ્રમાણે ચારે ન-
અવધુ=૨૧૧ વરસ		ક્ષત્રના દહાડા ઝોજા થતા ગ્વય.

ચનીની દશાનું ફળ.

વાયુ તણો રોગ ચતુ વધારે,

લક્ષ્મી તણો નાશ યમ દ્રવ્ય ના રહે;

કાર્યો ભક્ષામાં બહુ વિદ્ન આવે,

ગ્યારે દશા મહ ચનીસજ હોયે.

ચનીની મહાદશામાં શરીરે વાયુનો રોગ થાય, પે-
ટમાં ગોળો ચડે, પૈસાની હાની થાય, કચ્છઆ કંકસ થાય,
દુઃખનનું જોર વધે, અને દરેક કામ કાજમાં હરકત થાય.

ગુરની દશા વરસ ઓગણીસની બેસે તેના નક્ષત્રો.

અનીષ્ટા=૬ વરસ ૪ માસ	}	એ નક્ષત્રની પહેલી ઘડી
શતતારકા=૬ વરસ ૪ માસ		ભોમવે તો આડવીસ દહા-
પૂર્વાભાદ્રપદ=૬ વરસ ૪ માસ		ડા ઝોજા થાય અને એ

મુળ્ય તથા નક્ષત્રના દ-
હાડા ઓછા થતા જાય.

ગુરુની દશાનું ફળ.

લક્ષ્મી અને રાજ સુખનો સુધારો

પ્રજા અને માન પાતે વધારો;

પૃથ્વી થકી લાભ વિશેષ થાયે,

વિદ્યા વધે અને ગુરુરાજ હોયે.

ગુરુની દશા હોય તો રાજ દરબારથી લાભ કરાવે.
પુત્રનું સુખ આપે, આખર અને લક્ષ્મીનો વધારો થાય,
પૃથ્વીથી કેટલોક લાભ થાય, અને જ્ઞાન તથા બુદ્ધિમાં વ-
ધારો થાય.

રાહુની દશા વરસ બારની બેસે તેના નક્ષત્ર.

હિતરા ભાદ્રપદ=૩ વરસ	} એ નક્ષત્રની પહેલી ધડી ભોગવે તો અઘાર દહાડા ઓછા થાય, અને એ મુળ્ય ચારે નક્ષત્રના દહાડા ઓછા થતા જાય.
રેવતી=૩ વરસ	
અશ્વીની=૩ વરસ	
જારણી=૩ વરસ	

રાહુની દશાનું ફળ.

રાહુ દશા નિધન દુઃખથી ભરેલી,

શત્રુ વધી ખુદી ઘટે બહેરી,

પરિતાપ થાયે મનમાં અતિશે;

આઝી જશે લક્ષ્મી વિધ વિધ મીશે.

રાહુનો દશામાં બુદ્ધિ બગડે, દુષ્મનનું જોર વધે, પૈ-
સાની હાની થાય. ઘણી રીતે કલેશ થાય, અને વાયુની
દરકત રાય.

શુકની દશા વરસ એકવીસની બેસે તેના નક્ષત્રો.

કૃતિકા=૭ વરસ	{	એ નક્ષત્રની પહેલી ઘડી ભોગવે તો બેતા-
રોહિણી=૭ વરસ		ળીસ દહાડા ઓછા થાય અને એ પ્રમાણે
મૃગશીર્ષ=૭ વરસ		ત્રણે નક્ષત્રના દહાડા ઓછા થતા જાય.

શુકની દશાનું ફળ.

સુખ સૌ મળે લક્ષ્મીને મીત્ર કેફ,

પત્ની અને પુત્ર સુખ છે બહેફ,

મોટા તણી મૈત્રી ખાંતે કરાવે,

આવે દયા શુદ્ધ અહરાજ ભાવે.

શુદ્ધની દશામાં મોટા લોકોની મીત્રાચારી થાય,
જોગખીતા અને સમાંથી લાભ થાય, રાજદરબારથી લાભ
થાય. ધારેલું કામ સીદ્ધ થાય, અને સ્ત્રીનું શુભ સાદું
મળે.

અંતર દશાની સમજણ.

અમુક ગ્રહની મહાદશામાં કયા ગ્રહની અંતર દશા
ચાલે છે તે જાણવા માટે જ્યોતિષીઓએ નીચેનું ગણિત
નક્ષી કર્યું છે.

જે ગ્રહની મહાદશા બેસે તેજ ગ્રહની અંતર દશા
પણ તેની સાથેજ પડેલ વેગી બેસે છે. પરંતુ તે અંતર દશા
કેટલા વખત સુધી રહે તે જાણવા માટે જે ગ્રહની મહા
દશામાં જે ગ્રહની અંતર દશા હોય તે બન્ને ગ્રહની મહા
દશાના વર્ષોનો ગુણાકાર કરી હતી સંજાથી ભાગતાં જે
ભાગક આવે તેટલા માસની અંતર દશા તે ગ્રહની સમ-
જવી.

દ્રષ્ટાંત—અમુક દિવસે એક મનુષ્યને સૂર્યની મહાદશા ઉતરીને ચંદ્રની બેઠી છે તો તેજ દિવસે ચંદ્રની મહાદશા સાથે ચંદ્રની અંતર દશા પણ બેઠી છે એમ સમજવું. પરંતુ તે અંતર દશા કેટલો વખત રહેશે તે બાબત માટે.

ચંદ્રની મહાદશાના વરસ ૧૫ તેને ચંદ્રની અંતર દશા કાઢવા માટે ૧૫ થી ગુણવા એટલે $૧૫ \times ૧૫ = ૨૨૫$ તેને ૯ ના અંકથી ભાગવા એટલે ૯) ૨૨૫ (૨૫ = ૨૫ ૦૦ માસ આવ્યા તેથી ચંદ્રની મહાદશામાં ૧૮

ચંદ્રની અંતર દશા ૨૫ માસની	૪૫
એટલે બે વરસ ને એક માસની	૪૫
બેઠી ત્યાર પછી મંગળની અંતર	૦૦

દશા બેઠી તેનું પણ એજ રીતે

ગણીત કરવું એટલે ચંદ્રની મહાદશાનાં વરસ ૧૫ અને મંગળની મહાદશાનાં વરસ ૮ એટલે $૧૫ \times ૮ = ૧૨૦$ તેને ૯ ભાગનાં ૯) ૧૨૦ (૧૩

૯	૧૩ માસ ને ૧૦ દીવસ થવા એટલે
૩૦	ચંદ્રની મહાદશામાં ચંદ્રની અંતર દશા
૨૭	બે વરસ ને એક માસની કિતર્યા પછી
૩	મંગળની અંતર દશા બેઠી તે એક વર- સ એક માસ અને દસ દિવસની છે

એમ સમજવું. એજ મુજબ સધળા ગ્રહોની મહાદશામાં સધળા ગ્રહોની અંતર દશા કાઢી શકાય છે.

ઉપરના ગણીત અનુસાર તમામ શ્રેણી મહા દશામાં ગૃહોની અંતર દશાનું પ્રમાણ કેટલું હોય તે નીચે મુજબ આપ્યું છે.

સુર્યની ૬ વરસની મહાદશામાં અંતર દશા.

સુર્ય	ચંદ્ર	મંગળ	બુધ	શની	ગુરુ	રાહુ	શુક્ર
વરસ	૦	૦	૦	૦	૦	૧	૦
માસ	૪	૧૦	૫	૧૧	૬	૦	૮
દિવસ	૦	૦	૧૦	૧૦	૨૦	૨૦	૦

ચંદ્રની ૧૫ વરસની મહાદશામાં અંતર દશા.

ચંદ્ર	મંગળ	બુધ	શની	ગુરુ	રાહુ	શુક્ર	સુર્ય
વરસ	૨	૧	૨	૧	૨	૧	૨
માસ	૧	૧	૪	૪	૭	૮	૧૧
દિવસ	૦	૧૦	૧૦	૨૦	૨૦	૦	૦

મંગળની ૮ વરસની મહા દશામાં અંતર દશા.

મંગળ	બુધ	શની	ગુરુ	રાહુ	શુક્ર	સુર્ય	ચંદ્ર
વરસ	૦	૧	૦	૧	૦	૧	૦
માસ	૭	૩	૮	૪	૧૦	૬	૫
દિવસ	૩	૩	૨૬	૨૬	૨૦	૨૦	૧૦
ધડી	૨૦	૨૦	૪૦	૪૦	૦	૦	૦

બુધની ૧૭ વરસની મહા દશામાં અંતર દશા.

	બુધ	શની	ગુરુ	રાહુ	શુક્ર	સુર્ય	ચંદ્ર	મંગળ
વરસ	૨	૧	૨	૧	૩	૦	૨	૧
માસ	૮	૬	૧૧	૧૦	૩	૧૧	૪	૩
દિવસ	૩	૨૬	૨૬	૨૦	૨૦	૧૦	૧૦	૩
ધડી	૨૦	૪૦	૪૦	૦	૦	૦	૦	૨૦

શનીની ૧૦ વરસની મહા દશામાં અંતર દશા.

	શની	ગુરુ	રાહુ	શુક્ર	રવી	ચંદ્ર	મંગળ	બુધ
વરસ	૦	૧	૧	૧	૦	૧	૦	૧
માસ	૧૧	૯	૧	૧૧	૬	૪	૮	૨
દિવસ	૩	૩	૧૦	૧૦	૨૦	૨૦	૨૬	૨૬
ધડી	૨૦	૨૦	૦	૦	૦	૦	૪૦	૪૦

ગુરુની ૧૯ વરસની મહા દશામાં અંતર દશા.

	ગુરુ	રાહુ	શુક્ર	રવી	ચંદ્ર	મંગળ	બુધ	શની
વરસ	૩	૨	૩	૧	૨	૧	૨	૧
માસ	૪	૧	૮	૦	૭	૪	૧૧	૯

૬૨

દહાયા ૩	૧૦	૧૦	૨૦	૨૦	૨૬	૨૬	૩
ધડી ૨૦	૦	૦	૦	૦	૪૦	૪૦	

રાહુની ૧૨ વરસની મહા દશામાં અંતર દશા.

રાહુ	શુક્ર	રવી	ચંદ્ર	મંગળ	બુધ	શની	ગુરુ
વરસ ૧	૨	૦	૧	૦	૧	૧	૨
માસ ૪	૪	૮	૮	૧૦	૧૦	૧	૧
દિવસ ૦	૦	૦	૦	૨૦	૨૦	૧૦	૦

શુક્રની ૨૧ વરસની મહા દશામાં અંતર દશા.

શુક્ર	રવી	ચંદ્ર	મંગળ	બુધ	શની	ગુરુ	રાહુ
વરસ ૪	૧	૨	૧	૩	૧	૩	૨
માસ ૧	૨	૧૧	૬	૩	૧૧	૮	૪
દિવસ ૦	૦	૦	૨૦	૨૦	૧૦	૧૦	૦

સમજણ.

સારા ગ્રહની મહાદશામાં સારા ગ્રહની અંતર દશા હોય તો સારું ફળ વધારે આપે.

સારા ગ્રહની મહાદશામાં નબળા ગ્રહની અંતર દશા હોય તો સારું ફળ થોડું આપે.

નબળા ગ્રહની મહા દશામાં સારા ગ્રહની અંતર દશા હોય તો નબળું ફળ થોડું આપે.

નબળા ગ્રહની મહા દશામાં નબળા ગ્રહની અંતર દશા હોય તો ઘણી જાતનું દુઃખ આપે.

આઠમો વિભાગ.

ભાગ્યોદય વિશેની સમજણ.

જન્મ કુંડળીમાં પડેલા ગ્રહો ઉપરથી મનુષ્યના ભાગ્યનો ઉદય ક્યારે થશે એટલે કે તે કેટલામે વરશે ધન્યો દોજગાર અથવા નોદરી કરવા માંડશે તે જાણવા વીશે.

છપા.

હોય મેશનો રવી વર્ષ બાવીશે તેના,

ભાગ્યતરો થઈ ઉદય સુખ આવે મન માન્યા;

હોય વરખનો શશી વર્ષ ચોવીશે ફાવે,

ધન યશ વૃદ્ધિ થાય સુખ બહુ વિધિનાં આવે,

વળી મંગળ રાશી મકરનો વરસ વીસ ને આઠથી

કરી ઉદય ભાગ્યનો આપશે સુખ સંપત બહુ ઠાઠથી.

પ્રુધ કન્યાનો વર્ષ ભદ્રાં બત્રીસેં બાવે,

રાશ ગુરુની કર્ક વર્ષ શુભ સોજે ફાવે;

મીન તરો કદી શુક વર્ષ પચીસેં પુરાં,

તુલા કેરો રાની વર્ષ છત્રીશ અંબુરાં.

દુઃખ દર્શીને સુખ આપશે એમ ખચિત ચિતથી બણો,

કહે “દૃષ્ટ” બણી આ પામશે જશ જ્યોતિષીમાં ધણો.

જન્મ કુંડળીમાં મેશ રાશીનો સુર્ય હોય તેનો ૨૨
મે વર્ષે ભાગ્યોદય થાય, વરુણ રાશીનો ચંદ્ર હોય તેનો
૨૪ મે વર્ષે ભાગ્યોદય થાય, મકર રાશીનો મંગળ હોય
તેનો ૨૮ મે વર્ષે ભાગ્યોદય થાય, કન્યા રાશીનો શુક્ર હોય
તેનો ૩૨ મે વર્ષે ભાગ્યોદય થાય, કર્ક રાશીનો સુર હોય
તેનો ૧૬ મે વર્ષે ભાગ્યોદય થાય, મીન રાશીનો શુક્ર
હોય તેનો ૨૫ મે વર્ષે ભાગ્યોદય થાય, તુલા રાશીનો
ચંદ્ર હોય તેનો ૩૬ મે વર્ષે ભાગ્યોદય થાય, એ રીતે જે
રાશીનો જે ગ્રહ જન્મ કુંડળીમાં પડ્યો હોય તેટલામે વર્ષે
મનુષ્યના ભાગ્યનો ઉદય થાય.

જન્મકુંડળીમાં ઉપર જણાવેલી રાશીઓમાં તે તે
રાશીમાં જણાવ્યા મુજબના ગ્રહો ન હોય તો પછી કુંડ
સ્થાનમાં એટલે જન્મ કુંડળીના પહેલા, ચોથા, સાતમા
અને, દસમા ભુવનમાં જે ગ્રહો પડ્યા હોય તે ઉપરથી
ભાગ્યનો ઉદય નહીં કરવો તેની સમજણ નીચે મુજબ.

મનહર છંદ.

પહેલે ચોથે સાતમે કે દશમે ભૂવને કદી,

શશી રતી આદિ ગ્રહો પડેલા જો હોય તો;

પડ્યા કેન્દ્ર સ્થાન વિશે પાંડિત તો એમ કહેશે,

પ્રીતિધારી ચિત્ત વિશે, ભોધ દેશે જોઈતો,

ભાગ્યનું પ્રમાણ જેવું ઉચ્ચના ગ્રહોનું કહ્યું,

હેવું તેવું આનું પણ વરસ પ્રમાણ છે,

કેન્દ્રિય થયેલ ગ્રહ જેને જન્મ થકી હોય,

તે તો ખરે દુનીયાના દુઃખથી અગ્નિ છે.

જન્મ કુંડળીમાં પડેલા ચોથા સાતમા અને દશમા ભુવનમાં જો ગ્રહો પડ્યા હોય તે કેન્દ્રિય ગ્રહો કહેવાય છે. સારી રાશીમાં પડેલા ગ્રહો માટે ભાગ્યોદય થવાના વરસનું જો પ્રમાણ આગળ બતાવ્યું છે તેવુંજ ભાગ્યોદય પ્રમાણ કેન્દ્રિય ગ્રહો માટે સમજવું. એટલે જો કેન્દ્રિય સ્થાનમાં સુર્ય હોય તો ૨૨ મે વરસે, ચંદ્ર હોય તો ૨૪ મે વરસે, મંગળ હોય તો ૨૮ મે વરસે, બુધ હોય તો ૩૨ મે વરસે, શુક્ર હોય તો ૧૬ મે વરસે શુક્ર હોય તો ૨૫ મે વરસે અને શની હોય તો ૩૬ મે વરસે મનુષ્યના ભાગ્યને ઉદય થાય.

ઉચ્ચ ગ્રહોનું શુભ ફળ કેટલું આવે તે જાણવા માટે

દોહડો.

એક ઉચ્ચ સુખીયો અતી, બેયી રાજ્ય દિવાન,

ત્રણે જાણો રાજવી, ચાર ચક્રવર્તી માન.

હોય પાંચ ગ્રહ ઉચ્ચના, અખિલ જગત સરદાર;

ધર્મ ધુરંધર સુરસમો, નિત્રે ભુપતી સાર.

જન્મ કુંડળીમાં એક ગૃહ ઉચ્ચ રાશીનો હોય તો તે મનુષ્ય ધણો સુખી જાણવો, બે ગૃહ ઉચ્ચના હોય તો સુખનો પ્રધાન અથવા તેવોજ મોટા હરજન વાળો જાણવો ત્રણ ગ્રહ ઉચ્ચના હોય તો રાજકુળમાં જન્મેલો અથવા રાજા જેવો સુખી જાણવો, ચાર ગૃહ ઉચ્ચના હોય તો મોટા ચક્રવર્તી રાજા જાણવો અને પાંચ ગ્રહો બે ઉચ્ચના હોય તો આખા જગત ઉપર હુકમ ચલાવે તેવો મોટા ધર્માત્મા અને મનુષ્ય છતાં દેવ જેવો મોટા ભુવાળ જાણવો. પરંતુ પાંચ ગૃહો ઉચ્ચના કવચિતજ હોય છે.

જેમ ઉચ્ચ ગૃહો વધારે તેમ સુખી વધારે તેમજ જેમ નીચ ગૃહો વધારે તેમ દુઃખી વધારે એમ સમજવું.

એક અથવા બે ગ્રહ નીચના હોય તો તે હવડી નો કરી કરનારો, ત્રણ નીચના હોય તો ધણોજ દરિદ્રી અને

આર નીચના હોય તો બીજારી, અત્યંત દુઃખી અને અનેક તરેહના રોગવાળો સમજવો.

ઉચ્ચ રાશીના જુદા જુદા ગ્રહો ઉપરથી કયા ધંધામાં ભાગ્યનો ઉદય થશે અથવા તો કયો ધંધો કે વેપાર રોજગાર કરવાથી દૈવ્ય પ્રાપ્તી થશે તે જાણવા માટે:-

જો સૂર્ય ઉચ્ચનો હોય તો લાલ રંગની વસ્તુનો વેપાર કરવાથી ભાગ્યનો ઉદય થાય ચંદ્ર ઉચ્ચનો હોય તો ધોળા રંગની વસ્તુનો વેપાર કરવાથી ભાગ્યોદય થાય, શુક્ર ઉચ્ચનો હોય તો પોપટીયા રંગની અથવા નાના પ્રકારની વસ્તુઓનો વેપાર કરવાથી ભાગ્યોદય થાય, મુર ઉચ્ચનો હોય તો પીળા રંગની વસ્તુઓનો વેપાર કરવાથી ભાગ્યનો ઉદય થાય, જો શુક્ર ઉચ્ચનો હોય તો અનેક જાતના વેપાર કરવાથી ભાગ્યોદય થાય, અને જો શની ઉચ્ચનો હોય તો કાળા રંગની વસ્તુઓનો વેપાર કરવાથી ભાગ્યોદય થાય એમ જ્યોતિષ શાસ્ત્રકારો કહે છે.

નવમો વિભાગ.

કોઈપણ મનુષ્યને હાલ કેવી ગૃહ દશા ચાલે છે તે જાણવા માટે જો તે મનુષ્યની જન્મ પત્રિકા કે કુંડળી ન હોય તો ચાલુ સમયનું પંચાંગ જોઈને તેના શુભાશુભ ગૃહો જાણી શકાય છે. આવા શુભાશુભ ગૃહો અને તેના લક્ષણ જાણવા માટે પોતાનું રાશી નામ અથવા તેની ખજર ન હોય તો જે નામથી તેને સહુ કોઈ બોલાવતા હોય તે નામ કયું છે તે જાણી લેવું ત્યાર પછી નીચે મુજબ પંચાંગમાં જોઈ નહીં કરવું:—

છપ્પા.

જન્મ રાશી કે નામ રાશીથી વિવિધ ગૃહોનાં,

સ્થળ જાણી સુખ દુઃખ જાણવા શુભ રીતિ આ;

તુરંત જોઈ પંચાંગ ધરે શક્તિ જન કહેવા,

જો ખંતેથી ધ્યાન ધરી શુભ પાઠ પઢે આ,

નથી લેશ માત્ર દુર્લભ ખરે, ખંત ધરીને શીખતાં,

કહે દૃઢ ધરી હિમત ખરી, જશ પામો જ્યોતિષમાં.

સારો મૂર્ખ.

તણ, છ, દસ, અગીઆરમો, જન્મ રાશીથી સુર્ખ
 ધન નેશ આપે અધિકતે, લાભ ભલો ભરપૂર;
 રાજદાર સત્કારને, સર્વ કાર્ય છે સીદ્ધ,
 પુદ્ધિ સંતતી સહ મળે, અષ્ટ સીદ્ધિ નવ નીચ
 ધર્મ કાર્યમાં પ્રેમને, સગાં સ્નેહીથી સ્નેહ,
 ભલો મૂર્ખ આ જાણવો, નહિ ધારો સંદેહ,

નડતો સુર્ખ

એક અને દ્વય સ્થાનમાં, ચાર, પાંચ, કે સાત.
 આઠ, અને નવ, બારમે, હોય સુર્ખ સાક્ષાત
 રોગ વધે તનમાં અતી, મન ચીંતા ભરપૂર,
 તન ખરમી ભય અચીનો, હરે શરને વર;
 જપું પડે પરદેશમાં, કાર્ય ભત્રામાં કળ,
 નહિ જાણો શુભ સુર્ખ એ, સ્થળ સ્થળ પાડે ખળ.

સારો ચંદ્ર.

સ્થાન, એક બે, ત્રણ, છ, સાત, અને દસ, હોય,
 વળી અગીઆરે, ચંદ્ર તો, જાણો સારો તેય;

લાભ કરે વિધ વિધ રીતે, મીત્ર સખાંથી સુખ,
દાન અપાવે હાથથી, હરે સર્વનાં દુઃખ.

નડતો ચંદ્ર.

ચાર, પાંચ, કે આઠમે, હોય ચંદ્ર નવ, બાર,
તંગી રાખે ધન તણી, હાની કરે અપાર;
પીડા અગ્નીની કરે, કારાગૃહ ભય હોય,
કલેશ કરાવે લોકથી, સુખ લગીર ન હોય.

સારો મંગળ.

મંગળ સારો જાણવો, ત્રયુ. ૭, દસ, અમીઆર,
ધન આપે વિધ વિધ મીશે, વધે વલુજ વેપાર,
રાજ પલુ સત્કાર દે, સુખીઓ શરીરે થાય,
મંગળ સારો હોય તો, શત્રુ ત્રાસી જાય,

નડતો મંગળ.

સ્થાન એક, બે, ચાર કે, પાંચ, સાત. વળી આઠ,
નવ, દસ, કે કદી બારમે, મંગળ અતિ ઉત્પાત,
ભય લાગે શત્રુ તણો, વીરિય વસવા જાય,
વિરોધ મીત્ર સખાં થકી, ચીંતા અધિકિ થાય.

સારો બુધ,

બુધ સારો જે, ચાર, છ, વળી આઠ દશ સ્થાન,
હોય કદી અગીઆરમે, આપે ધન સનમાન,
સુખ આપે મીત્રો થકી, સર્વ પ્રકારે હેર,
શુભ કાર્યો દ્વિગણ થઈ, યાચ પ્રમુતી મેર.

નડતો બુધ.

એક, ત્રણ, કે પાંચમે વળી સાત, નવ, બાર,
બુધ રાજ કદી હોય તો, જીવ ઉદાસ અપાર,
કલેશ કરાવે સ્નેહીમાં, નાશ લક્ષ્મીનો થાય
પ્રભાવ એવો બળુવો, શત્રુ વૃદ્ધિ થાય.

સારો ગુરુ.

સ્થાન બીજે, કે પાંચમે, વળી સાત, નવ, હોય,
હોય વળી અગીઆરમે, ગુરુ લાભ અતી યાય,
સોનું રૂપ વસ્ત્ર દે, મોટા સાથે પ્રીત,
યશ આપે ચોદિયી, શુભ મુરતી એ રીત.

નકતો ગુરૂ

એક, ત્રણ, કે ચાર, છ, આઠ, વળી દશ, બાર
 હોય ગુરૂ, શત્રુ વધે, કલેશ મીત્રમાં ધાર,
 બીડ પડે ધનની ઘણી, દ્રવ્ય વિણ દુઃખ થાય,
 સુખ પામે નહિ જન કદી, ગુરૂ પ્રતિકુળ હોય.

સારો શુક

સ્થાન, એક, બે, ત્રણ, કે ચાર, પાંચ વળી આઠ,
 નવ, એકાદશ. બારમે શુક શુભ સાક્ષાત
 શુદ્ધિ સંતતી ધન તણી, તનમાં રોગ ન હોય,
 શુક હોયે સુખ શુક તો, સુખ બહુ વિધિનાં થાય,

નકતો શુક

છ, સાત દસ એ સ્થાનમાં શુક નહિ સુખ હોય,
 હાની કાર્યોમાં કરે જીવ ચીંતાતુર થાય
 રોગ વધે તનમાં ઘણો, કાર્ય સિદ્ધિ નહિ થાય,
 બીડ પડે લક્ષ્મી તણી, રિપુ સંખ્યા વધી જાય,
 બતાવ ન રહે પત્નિથી, કલેશ અને કંકાસ,
 શુક હોય નહિ પાંશરો, વધે શોક દુઃખ ત્રાસ,

સારો શની

ત્રણ, છ, વળી અગીઆરમે, શની રાજ કદી હોય,
લાભ અપાવેછે ધણો, વસ્ત્ર લક્ષ્મીનો તેય,
સુખ આપે તનનું બહુ, મૈત્રી મોટા સાથ,
સ્નેહ અને સુખમાં વસે, કુટુંબને પરિવાર.

નહતો શની

એક, અને બે, ચારમાં, વળી પાંચમે સ્થાન
સાત, આઠ, નવ, બારમે, શની નેજા નિરવાણ
કલેશ વધે પરિવારમાં, ચિંતા જીવને થાય
શત્રુનો ભય બહુવધી લક્ષ્મી સાક્ષી જાય.

રાહુ

સ્થાન એક, ને ત્રણ, છો, વળી નવ, દશ અગીયાર
રાહુ સુખ આપે ઘણું, સારો તે સ્થળ ધાર
પણુ જો સ્થાન અવર વિશે, દુઃખ દે પારાવાર,
કશ્મ શીખો અતિ ખંતથી ગ્રહ સુખ દુઃખનો સાર.

સારો સુર્જ:—જન્મ રાશી કે નામ રાશીથી ૩, ૬,
૧૦, ૧૩ માં સ્થાનમાં સુર્જ હોયતો તે સારો જાણવો

તેનું ફળ — ધન અને યશની વૃદ્ધિ થાય, રાજદરબારથી સત્કાર થાય સર્વ કામની સીધી થાય, ભુધિ વધે, ભા-
ઈઓ અને સગાં વહાલાંમાં સનેહ થાય અને સંપ વધે,
સંતાનની પ્રાપ્તિ થાય તેમજ ધર્મ કામ કરવાની
ઈચ્છા થાય.

નડતો સુર્ય:—જન્મરાશી કે નામ રાશીથી ૧-૨-૪
૫-૭-૮-૯-૧૨ માં સ્થાનમાં સુર્ય હોય તો શરીર રોગ
વિગેરેની પીડા થાય, મન ચીંતાતુર રહે, અહીંનો ભય
થાય, અને ગર્ભીની પીડા થાય, પરદેશ જવું પડે. અને
ધારેલાં કાર્યોમાં અનેક રીતે વિધ્ન આવે.

સારો ચંદ્ર:—જન્મરાશી કે નામ રાશીથી ૧-૨-૩-૬-૭
૧૦-૧૧ માં સ્થાનમાં ચંદ્ર હોય તો અનેક રીતે લાભ
કરાવે, મિત્ર તથા સગાઓનું સુખ વધારે, અને અનેક રીતે
ધાર્મિક કાર્યોમાં પ્રેરે.

નડતો ચંદ્ર—જન્મરાશી કે નામ રાશીથી ૪-૫-
૮-૯-૧૨ માં સ્થાનમાં ચંદ્ર હોય તો ધનની તંગી
રાખે, ચેરથી નુકશાન ખમવું પડે, અહીંની પીડા થાય
બંદીખાનાનો ભય દેખાડે, સ્ત્રીઓમાં કલેશ કરાવે. અને
મનને અનેક રીતે અસ્વસ્થ રાખે.

સારો મંગળ.—જન્મરાશી કે નામરાશીથી ૩-૬-૧૧ સ્થાનમાં મંગળ હોય તો લક્ષ્મીનો વધારો થાય, સોના રૂપાના વેપારમાં લાભ થાય રાજ્યથી તેમજ મોટા માણસથી સત્કાર કરાવે શત્રુનો પરાજય થાય, અને શરીર સુખી રાખે.

નડતો મંગળ.—જન્મરાશી કે નામરાશીથી ૧-૨-૪ ૫-૭-૮-૯-૧૦-૧૨ માં સ્થાનમાં મંગળ હોય તો શરીરે અનેક જાતના રોગો થાય, શત્રુનો વધારો થાય અને તેમનો ભય થાય, પરદેશ જવું પડે, સગાંવહાલામાં કલેશ થાય.

સારો બુધ.—જન્મરાશી કે નામ રાશીથી ૨-૪-૬-૮ ૧૦-૧૧ સ્થાનમાં બુધ હોય તો લક્ષ્મીની વૃદ્ધિ થાય, મિત્રો તરફથી સુખ મળે, અને અનેક રીતે સુખી રાખે.

નડતો બુધ.—જન્મ રાશી કે નામરાશીથી ૧-૪-૫-૭-૮-૧૨ માં સ્થાનમાં બુધ હોય તો જીવને ઉદાસ રાખે કલહ કરાવે. લક્ષ્મી ચાલી જાય શત્રુનો વધારો થાય અને બાધાઓ તથા સગામાં કલેશ થાય.

સારો શુક્ર.—જન્મરાશી કે નામરાશીથી ૨-૫-૭-૯ ૧૧ માં સ્થાનમાં શુક્ર હોય તો સોનું રૂપું અને કપડાનો લાભ કરાવે, યશ વધે, મોટા લોકો સાથે મિત્રાચારી થાય લોકો સત્કાર કરે, તેમજ ધારેલાં કામ પાર પડે.

નડતો ગુરુ:—જન્મ રાશી કે નામ રાશીથી ૧-૩-૪-૬-૮-૧૦-૧૨ મા સ્થાનમાં ગુરુ હોય તો શત્રુનો વધારો થાય, મીત્ર સાથે કળયેા થાય, અને નાણાની ઘણીજ ભીડ રાખે.

સારો શુક્ર:—જન્મ રાશી કે નામ રાશીથી ૧-૨-૩-૪-૫-૮-૯-૧૧-૧૨ મા સ્થાનમાં શુક્ર હોય તો ધનની વૃદ્ધિ કરાવે, સંતાનનું સુખ મેં થાય, અને શરીરે સુખી રાખે.

નડતો શુક્ર:—જન્મ રાશી કે નામ રાશીથી ૬-૭-૧૦ મા સ્થાનમાં શુક્ર હોય તો કામકાજમાં ઘણી હાની પહોંચાડે, સ્ત્રી સાથે અણુખનાવ થાય, જીવ મીંતાતુર રહ્યા કરે, શરીરે અનેક જાતના રોગ થાય, ધારેલાં કામમાં ફતેહ મળે નહિ, શત્રુઓનો વધારો થાય, અને નાણા ભીડ ઘણીજ રાખે.

સારો શનિ:—જન્મ રાશી કે નામ રાશીથી ૩-૬-૧૧ મા સ્થાનમાં શનિ હોય તો અનેક રીતે લાભ કરાવે, સુખની વૃદ્ધિ થાય, લક્ષ્મીનો અને કપડાંનો વધારો થાય. રાજા અને ખીજા મોટા લોકો સાથે સ્નેહ થાય, કુટુંબ પરિવારમાં અનેક રીતે સુખ મળે.

નડતો રાશી—જન્મ રાશી કે નામ રાશીથી ૧-૨-૪
૫-૭-૮-૯-૧૦-૧૨ માં સ્થાનમાં રાશી હોય તો કુટુંબ
પરિવારમાં કલેશ થાય, જીવ અનેક રીતે ચિંતાતુર રહે,
શત્રુઓ વધે અને નાણાની હાની થાય.

સારો રાહુ:—જન્મ રાશી કે નામ રાશીથી ૧-૩
૬-૮-૧૦-૧૧ માં સ્થાનમાં રાહુ હોય તો સંતાનનું મુખ
અંગે, અને ધનનો લાભ થાય.

નડતો રાહુ:—જન્મ રાશી કે નામ રાશીથી ૨-૪
૫-૭-૮-૧૨ માં સ્થાનમાં રાહુ હોય તો બધી તરફથી
અનુબંધે દુઃખ અને કલેશ ઉત્પન્ન થાય.

ઉપરની સમજણ મુજબ ગમે તે માસ દિવસ મનુ-
ષ્યને કેવો સુખ કે દુઃખ કરનારો છે તે જાણી શકાય જેમ
કે એક માણસનું નામ કેશવલાલ છે એટલે તેની જન્મ
રાશી કે નામ રાશી મીથુન થઈ (સમજણ માટે દરેક
રાશીઓના અક્ષર આગળ આપ્યા છે તે જોવા) હવે
જો વખતે આપણે પંચાંગમાં જોઈએ છીએ તે વખતે
કુંડળીમાં જોતાં સુર્ય સિંહ રાશીમાં (એટલે ૫ ની
સંજ્ઞામાં) બુધ કર્ક રાશીમાં (એટલે ૪ની સંજ્ઞામાં) રાશી
જ્વલ રાશીમાં (એટલે ૨ની સંજ્ઞામાં) ચંદ્ર ધન રાશીમાં
(એટલે ૬ની સંજ્ઞામાં) મંગલ પણ ધન રાશીમાં (એટલે

૯ની સંજ્ઞામાં) ગુરૂ મીથુન રાશીમાં (એટલે ૮ની સંજ્ઞામાં)
શુક્ર કન્યા રાશીમાં (એટલે ૬ ની સંજ્ઞામાં) અને રાહુ
મેશ રાશીમાં (એટલે ૧ ની સંજ્ઞામાં) હોય તો તે
આસ દિવસ કેશવલાલને કેવું શુભા શુભ ફળ આપે તે
નીચે મુજબ સમજવું.

કેશવલાલની રાશી મીથુન (એટલે ૮ સંજ્ઞા મુજબ)
છે તેથી મીથુન રાશીથી સિંહ રાશીનો સુર્ય ૩ જા સ્થા-
નમાં, કર્ક રાશીનો બુધ ૨ જા સ્થાનમાં, વૃષભ રાશીનો
શની ૧૨ મા સ્થાનમાં, ધન રાશીનો ચંદ્ર ૭ મા સ્થાનમાં,
ધન રાશીનો મંગળ પણ ૭ મા સ્થાનમાં, મીથુન રાશીનો
ગુરૂ ૧ લા સ્થાનમાં, કન્યા રાશીનો શુક્ર ૪ થા સ્થાનમાં,
અને મેશ રાશીનો રાહુ ૧૧ મા સ્થાનમાં છે તેનું ફળ
ઉપર બતાવ્યું છે તે મુજબ જોતાં જણાશે કે કેશવલાલ
નામના માણસને.

૩ જા સ્થાનમાં સુર્ય	}
૨ જા સ્થાનમાં બુધ	
૭ મા સ્થાનમાં ચંદ્ર	
૪ થા સ્થાનમાં શુક્ર	
૧૧ મા સ્થાનમાં રાહુ	

સારા સ્થાનમાં પડેલા છે
એટલે પોત પોતાનું જ
સારું ફળ હોય તે આપે.

૧૨ મા સ્થાનમાં શની	}	નડતા સ્થાનમાં પડેલા છે
૭ મા સ્થાનમાં મંગળ		એટલે પોત પોતાનું ન-
૧ લા સ્થાનમાં ગુરુ		બળું ફળ આપે.

એ સારું નરસુ ફળ આપણે આગળ બચ્ચારી ગયા
છીએ, એ મુજબ કોઈ પણ વખતે કોઈ પણ મનુષ્યના
અહો વેદો શકાય છે.

દસમો વિભાગ.

યોગ—અમુક સ્થિતિમાં કે અમુક અમુક સ્થળે જે જે ગ્રહો આવી રહેલા હોય તે ઉપરથી તેઓ કેવું ફળ આપનારા થાય તે જાણવા માટે એવી ગ્રહોની નક્કી કરેલી સ્થિતિને જ્યોતિષ શાસ્ત્ર કારોએ યોગનું નામ આપ્યું છે. તે યોગ માટેના કેટલાક ખાસ જાણવા જેવા યોગની સમજણ તથા તેનું ફળ નીચે આપ્યું છે.

છત્ર યોગ.

દાહર.

તન, ધન, સમમને ત્રીજે, ૩૬,(૧૧) સુર્ય,(૧૨) માં જાણ,

સકળ ગૃહો આવી દરે, છત્ર યોગ પરમાણ,

છત્ર યોગ જેને વડે, જાતક ફળ તે ભાવી,

જ્યાં જનમ્યો તે કુળને, દીયે અધિક જનાવી.

તન ભુવન એટલે પહેલા ભુવનમાં, ધન ભુવન એટલે બીજા ભુવનમાં, ત્રીજા ભુવનમાં, સાતમા ભુવનમાં, અગીયારમા ભુવનમાં અથવા બારમાં ભુવનમાં, એ માંહેના

કોઈ પણ એક ભુવનમાં તમામ શુદ્ધો આવે તો તે છત્રયોગ
કહેવાય છે. એવો યોગવાળો મનુષ્ય મોટો રાજા હોય.
વળી જે કુળમાં જન્મ્યો હોય તે કુળની ખ્યાતી અને
આગમાં તે ધણોજ વધારો કરે.

રાજ યોગ.

દાહરો.

સ્વામી તનનો સખળ થઈ, કેંદ્રસ્થાનમાં હોય.
કે પંચમ એકાદશે, આયુ વર્ષ શત જોય,
વળી હોય ધનવાન તે, સુંદર વદન સુખાણુ,
પુખ્ત દેહથી રાચતો, નાયક સચિવ વખાણુ,
જો કદી કો એ લગ્નમાં, ગમન કરે પરદેશ,
તો કારણ સહુ સદ્ગત થઈ, પામે સંપત્તી બેગ,
એ ભાતીના લગ્નમાં, એસે ભુપતી રાજ,
તો જાણો વર્ષો ઘણાં, કરે રાજ શુભ કાળ,
સુ શુદ્ધ બીજા ભુવનમાં, વળી નવમે ગુરુ હોય,
હોય રાહુ છૂટે ભુવન, નીચે રાજ સોય,
આયુ ધર્મ સ્થળ ગુરુ પડે, રાજનોજ પ્રધાન,

બહુ સૈનાનીજ સંગમાં, કે જાણો ધનવાન,
સૌમ્ય ગૃહ પંચમ નવમ, સહુ આટ સતમાન,
કે દ્વાદશમે જાણુ તે રાજનોજ પ્રધાન.

તનુભુવન એટલે પહેલા ભુવનનો સ્વર્ગી જાળવાન
થઈને કેંદ્રસ્થાન એટલે પહેલા ચોથા સાતમા કે
દસમા સ્થાનમાં પડ્યો હોય અથવા તે પાંચમાં
કે અગીયારમાં સ્થાનમાં પડ્યો હોય તે તેમનુષ્યનું
આયુષ્ય સો વર્ષનું જાણવું. વળી તેને ઘણું દ્રવ્ય
મળે, તેના શરીરનો વર્ણ ઘણો રૂપાળો હોય તેમજ અ-
નેક રીતે સુખ ભોગવનારો થાય. વળી ગૃહોની સ્થિતિ
જ્યારે એ પ્રકારની હોય તે વેળાએ કોઈ પરદેશ જવ
માટે નીકળે તો અનેક રીતે સુખી થાય, અને ઘણું દ્રવ્ય
તથા સુખ સમૃદ્ધિ સંપાદન કરે વળી ગૃહોની એવી સ્થિ-
તિમાં જો કોઈ રાજા રાજગાદી ઉપર બેસે તો તે ઘણું
વર્ષો સુધી રાજ કરે અને તેના રાજ્ય અમલમાં પ્રજા અને
ક તરેહનાં સુખ ભોગવે. જાળવાન શુક બીજા ભુવનમાં,
મુર નવમા ભુવનમાં, અને રાહુ છઠા ભુવનમાં હોય
તો તે રાજા થાય, તેમાં કાંઈજ શંકા રાખવી નહિ
આદમા કે નવમાં ભુવનમાં ગુરુ હોય તો તે
રાજનો પ્રધાન થાય. તેની પાસે ઘણું સૈન્ય હોય
અથવા તો તેની પાસે ઘણા પૈસા હોય. પાંચમા અને

નવમા ભુવનમાં સારા ગૃહો પડ્યા હોય અને આઠ કે સાતમા
ભુવનમાં રાહુ પડ્યો હોય અથવા તો બારમા ભુવનમાં
રાહુ પડ્યો હોય તો જલુ રાગનો પધાન થાય.

શ્રીનો યોગ.

દોહરો.

સપ્તમ ભુવને જોટલા પાપ ગૃહનું પરમાણુ
કન્યાપરણે તેટલી લાવે તે નાર જલુ.
મંગળ તન ભુવને પડે કે ચોથે ગૃહ હોય,
કે દ્વાદશ શત અષ્ટમે પ્રીયા ન જીવે કામ.

સાતમા ભુવનમાં જોટલા પાપ ગૃહો પડ્યા હોય તે-
ટલી સ્ત્રીઓ તે પુરુષને રખાત તરીકે હોય અથવા તેટલી
જ બીજી રાખેલી હોય, પહેલા, ચોથા, સાતમા, આઠમા,
કે બારમા ભુવનમાં મંગળ હોય તો તેની સ્ત્રી ગુજરી જાય,
પહેલામાં મંગળ હોય તો એક સ્ત્રી ગુજરી જાય, ચોથામાં
હોય તો બે ગુજરી જાય, અને સાતમા સ્થાનમાં હોય તો
ત્રણ સ્ત્રી ગુજરી જાય.

અનક્ષ-સુનક્ષ દ્વંદ્વિય યોગ.

દોહરો.

અનક્ષ વિધુથી બારમે, સુનક્ષ બીજે હોય,
બન્ને ભુવને દ્વંદ્વિય રવી વિષુ મહ જો હોય,

સુખી ધની અનશ વિશે, સુનશ બુદ્ધિ નિદાન,

શીઘ્રવંત જ્ઞાની મહા, યોગ દર્દરા માન.

ચંદ્રમાથી ખારમા ભુવનમાં સુર્ય સિવાયના તમામ
ગ્રહો આવે તો અનશ યોગ જાણવો, તેમજ ચંદ્રમાથી
બીજા ભુવનમાં સુર્ય સિવાયના તમામ ગ્રહો આવે તો સુ-
નશ યોગ જાણવો, તેમજ ચંદ્રમાથી બીજા અને ખારમા
ભુવનમાં બન્નેમાં ચંદ્રને સુર્ય સિવાયના તમામ ગ્રહો આવી
રહે તો દર્દરા યોગ જાણવો. અનશ યોગવાળો માણસ
ધણો સુખી અને ધનવાન થાય, સુનશ યોગવાળો ધણોજ
બુદ્ધિવાન થાય, અને દર્દરા યોગવાળો ધણોજ ધર્માત્મા
અને જ્ઞાની થાય.

કંટક દુમ યોગ. ઢાહરો.

સ્ત્રીથી બીજા ખારમે હોય નહિ ગ્રહ કોઈ,

કંટક દુમ તેને કહો મહા દરિદ્રી હોય.

સુર્યથી બીજા અથવા ખારમા ભુવનમાં જો કોઈ
ગ્રહ ન હોય તો તે કંટક દુમ યોગ જાણવો. એવા યોગ-
વાળો માણસ ધણોજ દરિદ્રી અને દુઃખીયો થાય.

શુભ યોગ. દોહરા.

સ્વામી દશમા ધામનો નવમાધિપતિ સાથ

કેન્દ્ર કોણ ખીજે પડે હોય વાજી ગજ હાય.

દસમા ભુવનનો સ્વામી નવમા ભુવનના સ્વામી સાથે
કેન્દ્ર સ્થાનમાં, ત્રીકોણ સ્થાનમાં, કે ખીજી ભુવનમાં હોય
તો તે માણસ જરૂર સુખ સાહેબીવાળો, ધાય, અને તેના
હાથે સુવર્ણના ખાનુમંધ હોય.

એક અહ યોગ. દોહરો.

સ્વીથી મંગળ જો ખીજે, કે દ્વાદશમે હોય,

તો જાણો ધનવાન નર, વળી શુરવીર તેહ;

જો સ્વીથી ખીજેજી યુધ, કે દ્વાદશમે નેક,

તો તે નર હરી ચરણનું, રાખે ધ્યાન વિશેક,

સુર્ય થકી ખીજે ગુર, કે દ્વાદશમે વાસ,

તો જાણો વિદ્યા ખહુ, રહે મહિપતી પાસ,

શુક સ્વીથી જો ખીજે, કે દ્વાદશમે માન,

મગ્ન રહે નિરાદિન સદા, વળી ખહુ ધનવાન.

જો રવીથી ખીજે શની કે દ્વાદશમ પવિત્ર,
સેવક, સ્ત્રી, સુખ, ખાત, સઃ આવી મળે બહુ મિત્ર.

સુર્યથી ખીજી કે બારમા ભુવનમાં જો મંગળ હોય
તો તે ઘણો ધનવાન તેમજ શુરવીર થાય, ખુચ હોય તો
પ્રભુમાં ઘણી આસ્થા રાખનારો હોય, શુર હોય તો ઘણો
વિદ્વાન થાય તેમજ રાજ્યઓથી સન્માન પામે, શુક્ર હોય
તો આનંદી અને પૈસા પાત્ર થાય, અને શની હોય તો
તોકર આકર, સ્ત્રી, બાપઓ અને સગાવડાવાનું ઘણું
સુખ મળે, તેમજ ઘણા સહ મીત્રા આવી મળે.

દ્વિ અહુપતી યોગ. દોરેલ.

જો રવી શશી જે ગૃહ પડે બળિયો એકમ્મ ધામ,
તો તે નરને ઓળખો કરે કમ્મતા કામ
રવી મંગળ ગ્રહ એકમાં, સમ નીર્દયી માન,
બાનુ ખુચ જે એક ગ્રહ, હોય મહા ધનવાન.
રવી શુર ગૃહ જે એક ગ્રહ, મહા ધની નર જોય,
કરે પત્નિ અતી હેતને, વળી મીત્ર બહુ હોય.
સુર્ય શુક્ર જે એક ગ્રહ, ચપળ સર સરદાર,

એક ગૃહે જાનુ શની, યાય ઝવેરી સાર;
 શશી મંગળ ને એક ગૃહ, હોય યુગલ નર લેખ,
 શશી બુધ ને એક ગૃહ, બુદ્ધિ હોય વિશેષ્ય,
 એક દામ શશી ગુરુ પડે, અધિક કુટુંબી હોય,
 ચંદ્ર શુક્ર ને એક ગ્રહ, તો નૃપ મંત્રી સોય,
 ચંદ્ર શનીશ્વર એક ગ્રહ, વૃદ્ધી પ્રીયા તવ માન,
 પર ખોળે તે ખેસતા, હય ગોપાળ પ્રમાણ,
 મંગળ બુધજ એક ગૃહ, તવ વિધવા પતિ જાણ,
 મંગળ ગુરુ ને એક ગૃહ, ખોલે વચન પ્રમાણ.
 મંગળ બ્રહ્મા ને એક ગૃહ, પ્રિયા ઉપર નિત ચિત્ત,
 મંગળ શની ને એક ગૃહ, તો ન હોય પ્રિય વિત્ત.
 બુધ ગુરુ ગ્રહ એક તો, વાણી મિષ્ટ પ્રિય માન,
 હોય બુધ શની એક ગૃહ, કરે સદા કલ્યાણ.
 બ્રહ્મા ગુરુ ગૃહ એક તો, હોયજ સુવિદ્વાન,
 ગુરુ શની ને એક ગૃહ, સેનાપતી બળવાન.
 બ્રહ્મા શની ને એક ગૃહ, ઘુત કર્મ ચિત્ત ધાર,
 મહા પશુ પતી જાણીએ, કરે બહુ હિતકાર.

જો સુર્ય અને ચંદ્ર એ બે ગ્રહો એક સ્થાનમાં હોય
 તો તે માણસ નવા નવા હુન્તર ઉદ્યોગ કરનારો થાય,
 જો સુર્ય તે મંગળ એક સ્થાનમાં હોય તો તે કંચુસ
 અને દયા વિનાનો થાય. સુર્ય તે ખુધ હોય તો ધનવાન
 થાય, તેમજ સુંદર અને પ્રેમાળ સ્ત્રી મેળવે અને ધણા
 મિત્રોવાળો થાય, સુર્ય અને શુક્ર હોય તો ચપળ, શુરવીર
 અને સરદાર થાય, અને સુર્ય અને શની હોય તો ઝવેરી
 થાય. ચંદ્ર અને મંગળ એ બે ગ્રહો એક સ્થાનમાં હોય
 તો તે માણસ ચાડી ચુગલી કરનારો થાય, ચંદ્ર તે ખુધ
 હોય તો ખુદ્દિવાન થાય, ચંદ્ર અને ગુરૂ હોય તો બહોળા
 કુટુંબવાળો થાય, ચંદ્ર અને શુક્ર હોય તો રાજનો મંત્રી
 થાય, ચંદ્ર અને શની હોય તો સ્ત્રીઓ ધણી થાય, તેમજ
 પારકું દ્રવ્ય મળે, અને ઘોડા ગાયો વિગેરે પશુઓનો પા-
 ળનારો થાય, મંગળ અને ખુધ એક સ્થાનમાં હોય તો
 તેની સ્ત્રી એક વાર વિધવા થયા પછી પુનરલગ્ન કરી
 આવેલી હોય, મંગળ અને ગુરૂ હોય તો પ્રમાણ ભુત વ-
 ચન બોલનારો થાય, મંગળ અને શુક્ર હોય તો સ્ત્રી ઉપર
 પ્રેમ રાખનારો થાય, મંગળ અને શની હોય તો ધનહિન
 અને કંગાલ થાય, જો ખુધ અને ગુરૂ એક સ્થાનમાં હોય
 તો મધુર બાપણ કરનારો થાય, ખુધ અને શની હોય તો
 હમેશાં કલ્યાણકારી કામ કરનારો થાય, શુક્ર અને ગુરૂ
 એક સ્થાનમાં હોય તો ધણોજ વિદ્વાન થાય, ગુરૂ અને

સની હોય તો મોટો બળવાન સેનાપતી થાય, શુક અને સની એક સ્થાનમાં હોય તો બુઝાર અને સદા ઉપર પ્રેમ રાખનારો થાય, તેમજ પશુનો પાળક અને મધકુસ્તી કરનારો થાય.

રાજ યોગ—ચંદ્ર જે સ્થળમાં હોય ત્યાંથી છઠ્ઠા સાતમા કે આઠમા ભુવનમાં શુભ ગૃહો હોય તો રાજયોગ બન્યો.

અર્ધચંદ્ર યોગ—કેંદ્ર સિવાયના સાત સ્થળોમાં ગૃહો આવી રહે તો અર્ધચંદ્ર યોગ બન્યો.

પ્રવરજ્ઞ યોગ—ચારથી વધારે ગ્રહો ગમે તે સ્થાને પડ્યા હોય તો પ્રવરજ્ઞ યોગ બન્યો.

અધી યોગ—ચંદ્રથી ૬, ૭, ૮ એ સ્થળમાંથી એક સ્થળે પણ શુભ ગૃહ પડ્યા હોય તો અધિયોગી બન્યો.

દૃષ્ટી અથવા નેત્ર યોગ—લગ્નના સ્વામી સાથે ધન ભુવનનો સ્વામી ૬-૮-૧૨ એ સ્થાનમાં હોય તો નેત્રનો સંગી થાય અથવા નેત્રનો નાશ થાય એવો યોગ બન્યો.

શુક અને ચંદ્રની સાથે ધન ભુવનનો સ્વામી લગ્નમાં હોય તો સ્તાંધળો થાય એવો યોગ બન્યો.

સુર્ય ચંદ્ર અને લગ્નના સ્વામી સાથે ધન ભુવનનો સ્વામી હોય તો જન્મ અંત્ર હોય એવો યોગ જાણવો.

ધન ભુવનનો સ્વામી ૬-૮-૧૨ માં હોય તો પપ્પ જન્મઅંત્ર હોય એવો યોગ જાણવો.

૧૨ મા ભુવનમાં મંગળ હોય તો ડાબી આંખે કાળો અથવા ડાબી આંખમાં રોગવાળો હોય.

૧૨ મા ભુવનમાં શની હોય તો જમણી આંખે કાળો અથવા જમણી આંખમાં રોગવાળો જાણવો.

સિંહ લગ્નમાં સુર્ય ચંદ્ર હોય અને મંગળ શની દેવતા હોય તો આંખો જાણવો.

લગ્નનો સ્વામી પાપ ગૃહની સાથે રહીને શની ભેટો હોય તો નેત્ર રોગી જાણવો.

વાણી યોગ—ધન ભુવનનો સ્વામી ગુરુ સાથે આક્રમક ભુવને હોય તો મુંગો જાણવો.

બુધ કેન્દ્રસ્થાનમાં, ધન ભુવનનો સ્વામી હૃદયનો અને બીજા ત્રીજા ભુવનમાં શુભ ગૃહો હોય તો બલિષ્ઠ જાણનારો અને બોધાતિથ જ્ઞાનવાળો જાણવો.

ખીજા ભુવનમાં ચંદ્ર સાથે મંગળ હોય તે ભુવ દેખતો હોય અથવા કેંદ્રમાં હોય તો મણીત થાચી થાય.

ખીજા ભુવનનો સ્વામી ગુર કે શુક્ર હોય તેને સુર્ય કે મંગળ દેખતો હોય તો વફીવાતનો ધધો કરનારો થાય.

ધન યોગ—લગ્નનો સ્વામી ખીજા ભુવનમાં, ખીજાનો અગ્નિઆરમા ભુવનમાં અને અગ્નિઆરમાનો સ્વામી લગ્નમાં હોય તો દાટેનું ધન મળે.

ધન ભુવનને નવે ગૃહ ચોકું કે ઘણું જોતા હોય તો લક્ષ્મી યોગ જાણવો.

ધન ભુવન અને ભાગ્ય ભુવન જળવાન હોય તો સર્વ પ્રકારે સુખી રાખે.

૧૧ મા ભુવને મંગળ હોય તો જમીન અપાવે.

૧૧ મા ભુવને મકર રાશીનો મંગળ હોય તો ઘણી જમીન અપાવે.

સ્ત્રી યોગ—૧-૨-૭-૮-૧૨ મા ભુવનમાં મંગળ હોય તો બે સ્ત્રી થાય.

૭ મા ભુવનમાં ગુર શુક્ર હોય તો જાર કર્મ કરનારો થાય.

૭ મા ભુવનમાં ચંદ્ર હોય અને તેને શુક્ર જોતો હોય તો તેની સ્ત્રી જીર કર્મ કરનારી થાય.

પાંચમા ભુવનને ગુરુ કે શુક્ર સંપૂર્ણ દેખતા હોય તો જીવ યોગ બાંધવો તેથી સંતાનની વૃદ્ધિ થાય.

રીષ્ટ—લગ્નનો સ્વામી છડે છઠાનો આઠમે અને આઠમાનો સ્વામી બારમે ભુવને હોય તો ‘ચાર પાચે રીષ્ટ’ સમજવું. પણ જે સ્થાનમાં ચંદ્ર હોય તેને ગુરુ અથવા શુક્ર સંપૂર્ણ જોતા હોય અથવા બુધ ગુરુ કે શુક્ર કેંદ્ર સ્થાનમાં હોય તો રીષ્ટ તોડી નાખે.

મૃત્યુ—જન્મ કુંડળીમાં જુદા જુદા સ્થાનમાં પડેલા ગૃહો ઉપરથી મૃત્યુની ગણતરી થઈ શકે છે. ખાસ કરીને આઠમા એટલે મૃત્યુ ભુવનમાં જે ગૃહ હોય અને એ ભુવન જે રાશીનું હોય તે ઉપર મૃત્યુના ગણીતનો વધારે આધાર રહે છે. તેની સમજણ:—

જન્મ કુંડળીમાં આઠમા ભુવને કોઈ ગૃહ ન હોય અને સુર્જ એ ભુવનને દેખતો હોય તો પીત્ત વિકારથી મૃત્યુ થાય, ચંદ્ર દેખતો હોય તો વાયુ કે કફથી મૃત્યુ થાય, મંગળ દેખતો હોય તો પીત્તથી મૃત્યુ થાય, ગુરુ દેખતો હોય તો કફથી મૃત્યુ થાય, શુક્ર દેખતો હોય

તો વાયુ અને કૃત્રી મૃત્યુ થાય અને જો ખુદ દેખતો હોય તો ત્રીદોશથી મૃત્યુ થાય.

આઠમું જીવન જો રાશીનું હોય તે રાશી શરીરના જે ભાગની રાશી ગણાતી હોય તે ભાગ પર વ્યાધી થયકને મરણ થાય.

આઠમા જીવનમાં સુર્ય હોય તો અગ્નીથી મૃત્યુ, ચંદ્ર હોય તો નખ કે પથ્થરથી, મંગળ હોય તો લથીવાર વાગવાથી, ખુદ હોય તો તાવથી, ગુરુ હોય તો આમ વાયુથી, શુક્ર હોય તો તરણ અને મુખમાં શોશ પડવાથી, સની હોય તો લુપ્તથી અને એક દરતાં વધારે ગ્રહે હોય તો સંઘળાના થોડા કે ઘણા ભાવથી મૃત્યુ થાય.

આઠમું જીવન ચર રાશીનું હોય તો પરદેશમાં મૃત્યુ થાય, સ્થીર રાશીનું હોય તો સ્વદેશમાં મૃત્યુ થાય, અને ક્ષી સ્વભાવ રાશીનું હોય તો અધવચ માર્ગમાં મૃત્યુ થાય.

અગીરમો વિભાગ.

ઝહોના ફળ પ્રત્યેક ભુવન ઉપરથી.

મુચ્ચ

પહેલા ભુવનમાં—પુત્ર કે સ્ત્રીનું સુખ નહિ. નાન-
પણમાં દુઃખી.

બીજા ભુવનમાં—પુત્રોનું સુખ, શરીર કૃપ, અને
જાંજી, ધનવાન, આંખો લાલ, પરદેશમાં વાસ, જીરુસાવાળો.

ત્રીજા ભુવનમાં—ભાઈઓનો નાશ, સ્ત્રી અને પુ-
ત્રનું સુખ, બુદ્ધિવાન, શરીર સારું.

ચોથા ભુવનમાં—સાતી કુટુંબ સહીત આતંદી
વિદ્વાન, ધનવાન; દુરતીર; વીજ્યવાન; રાગન સારો
કરનાર; અને હાથમાં તરવાર આદિ શસ્ત્ર પકડનાર

પાંચમા ભુવનમાં—પુત્રનો વિયોગ; ધર્મ કાર્યમાં
પ્રેમ થોડો; શરીર રોગી; સમામાં સારું ભાવળુ કરે તેવો
ચક્તા, ઝીણી બુદ્ધિવાળો; બળવાન; વિદ્વાન; અનેક તર્ક
વિતર્ક કરે તેવો.

છઠ્ઠા ભુવનમાં—શરીર દુબળું, બુદ્ધિવાન, સુંદર,
ધર્મવાન, યશવાન.

સાતમા ભુવનમાં—વ્યભીચારી, અહંકારી; કૃપણ;
શ્રીનો વિયોગી.

આઠમા ભુવનમાં—ગ્રાંથુ શરીર; દુઃખી; હવડી
નોકરી કરનારો; દ્રવ્યની તંગી.

નવમા ભુવનમાં—ધનવાન; યશવાન; આબરુદાર.

દસમા ભુવનમાં—ધણો સુખી; ધણો આહાર;
ગર્વિષ્ઠ; સાધુ થાય.

અગ્નીઆરમા ભુવનમાં—રાખનો માનીતો; લ-
ક્ષ્મીવાળો.

બારમા ભુવનમાં—દયાળું; બુદ્ધિવાન; આંખનો
રોગી; દુઃખી.

અંદ.

પહેલા ભુવનમાં—રૂપાળો, સ્ત્રીથી હેત રાખનાર,
ધનવાન કળી ન ચકાય તેવો, દુષ્ટ બુદ્ધી, મુસાફરી કરનાર.

બીજા ભુવનમાં—કુટુંબના સુખવાળો, વંશ વૃદ્ધિ
વાળો, આઠમે વરસે પથર કે નખથી પીડા અને છાત.

ત્રીજા ભુવનમાં--ભાગ્યશાળી, પહેલી અવસ્થા ધનવાન, મધ્ય અવસ્થા દુઃખી. છેલ્લી અવસ્થા સુખી.

ચોથા ભુવનમાં--દરીર સુખી, માતાના સુખવાળો.

પાંચમા ભુવનમાં--રાજા જેવો, પૈસા પાત્ર, પુત્રીઓ વધારે, પ્રધાન, પરદેશમાં જીવીકા.

છઠ્ઠા ભુવનમાં--શત્રુ ધણા, કદનો રોગ, ધાતુક્ષય, અસ્વાયુષી, દરિદ્રી.

સાતમા સ્થાનમાં--સારી સ્ત્રીવાળો, ઘણો કામી, બ્યભીચારી, એક વચની, વાદ કરનાર.

આઠમા ભુવનમાં--રોગી, આઠમે વર્ષે ધાત, મૃત્યુ સરખી ધાત એક વખત ભોગવે.

નવમા ભુવનમાં--દુખી, ભાગ્યશાળી.

દસમા ભુવનમાં--પશુથી આજીવિકા વાળો, પુત્રીઓવાળો, સ્ત્રી કુટુંબનું સુખ, ધર્મપર પ્રેમ થોડો.

અગીઆરમા સ્થાનમાં--ધનવાન, સુખી.

બારમા સ્થાનમાં--પીતાનું સુખ થોડું, ન્યાયી, રાજ્યથી માન.

મંગળ.

પહેલાં સુવનમાં--એક સ્ત્રીનું મૃત્યુ થાય, સ્ત્રીનું સુખ થોડું, નેત્રમાં વિકળતા, પગને પીડા.

બીજા સુવનમાં--કુટુંબ સુખ થોડું, ધન પ્રાપ્તી થીમે થીમે.

ત્રીજા સુવનમાં--કુટુંબ સુખ થોડું, પરદેશમાં માનપાન, બાઇ બેનના સુખનો નાશ.

ચોથા સુવનમાં--જન્મથી ચોથે માસે માતાને પીડા, રાજના બચવાળો.

પાંચમા સુવનમાં--પીતાના ધનનો નાશ, જહરાજી ધણી તેજ, બુદ્ધિશીલ.

છઠ્ઠા સુવનમાં--શત્રુનો નાશ, મોસાળ પક્ષનો નાશ, શરીરે પીડા.

સાતમા સુવનમાં--સ્ત્રીનો નાશ, સ્ત્રી:પુત્રનું સુખ થોડું, કમરમાં દરદ રથા કરે.

આઠમા સુવનમાં--હરસ રોગની પીડા, ધરમાં કલેશ, ચીંતા ધણી, ધન અને કુટુંબનું દુઃખ.

નવમા સુવનમાં--ભાગ્યશાળી માતાનું સુખ, બાઈ સુખનો નાશ, ધર્મવાન, બુદ્ધિવાન.

દશમા સુવનમાં--પરાક્રમી, સર્વે સિદ્ધી, જન્મથી
ચોથે વરસે પીડા.

અગીઆરમા સુવનમાં--લાંબુ આયુષ, વૃદ્ધાવસ્થા
સુખી, ગર્ભ પતન.

બારમા સુવનમાં--પીતાનું સુખ થોડું, માતાનું
સુખ, શત્રુનો નાશ, સ્નેહી ધણા.

બુધ.

પડેલા સુવનમાં--વેપારી, દર દાગીનાવાળો, જીવ
ઉદાર, નીરાળી, ગર્ભ વગરનો.

બીજા સુવનમાં--ધણું સુખ, જળવાન, ભાગ્યશાળી.

ત્રીજા સુવનમાં--ભાઈ ભાંડુનું સુખ, વેપારી,
શાણી, યાત્રા કરે.

ચોથા સુવનમાં--માતાનું સુખ ધણું, રાજ્ય સુખ,
ધનવાન, પીતાના ધનથી સુખી, કાંતીવાન.

પાંચમા સુવનમાં--ધણી પુત્રીવાળો, ચાર પુત્રી
પછી પુત્ર થાય, યશવાન, સમૃદ્ધીવાન.

છઠ્ઠાસુવનમાં--મોસાળનું સુખ, શત્રુ ધણા,
કથ્યાખોર.

સાતમા ભુવનમાં--શ્પાળી સ્ત્રી, શરીર સુખી,
દીર્ઘાયુષી, સર્વ પ્રકારે સુખ.

આઠમા ભુવનમાં--રાજ્યની નોકરી, પરદેશમાં લાભ.

નવમા ભુવનમાં--ધણી સુખી, ભાગ્યશાળી, પર-
દેશગમન કરે, રાજ્યથી માન.

દશમા ભુવનમાં--પીતાથી અધીક ભાગ્યશાળી,
રાજ્યથી માન, પ્રતિષ્ઠિત, પીતાનું સુખ.

અગીઆરમા ભુવનમાં--ભાગ્યવંત, ધણી લાભ,
પુત્રનું સુખ.

બારમા ભુવનમાં--જાતીની પીડા, વાયુની પીડા,
ખરચ ઘણું રાખે.

ગુરુ.

પહેલા ભુવનમાં--ભીતું સુખ ધણું, ભાગ્યશાળી,
ધનવાન, સારે માર્ગે ધન ખરચે.

બીજા ભુવનમાં--ધનનો સુખી, પીતાના ધનનો
નાશ થાય, વડિલ ઉપાર્જિત મીઠકત મળે, ઉઘમ વિના
બેસી રહે.

ત્રીજા ભુવનમાં--ભાઈ ભાંડુનું સુખ, ભાગ્યશાળી,
ધનવાન.

ચોથા ભુવનમાં--માતા પીતાનું સુખ, વાહનનું સુખ, દ્રવ્યનું સુખ, સંગા સ્નેહીનું સુખ, યશ પ્રાપ્તી.

પાંચમા ભુવનમાં--સંતાનનું સુખ ધણું, પાંચ પુત્રો થાય, ધનવાન, વિદ્વાન.

છઠ્ઠા ભુવનમાં--શત્રુનો વધારો, દ્રવ્યનો નાશ, સ્થાનકનો નાશ, ક્રોધી સ્વભાવ, માતાની પીડા.

સાતમા ભુવનમાં--રૂપાળી સ્ત્રી, દ્રવ્યવાન, લોભી, ભાગ્યશાળી, કામ વૃત્તિ થોડી.

આઠમા ભુવનમાં--આઠમે વર્ષે ધાત, રાજાનો ભય, વ્યભીચારી, ધનનો નાશ.

નવમા ભુવનમાં--ધર્મવાન, રાજા જેવી સમૃદ્ધિવાળો, શાસ્ત્રો ઉપર પ્રેમ, શાસ્ત્રને જાણનાર, નીચમીત ચાલનાર, પીતા સુખી.

દસમા ભુવનમાં--કર્મ સિદ્ધિવાન, રાજાથી માન, પુત્ર સ્ત્રીનું સુખ, વૈભવી, ધર સારું.

અગીઆરમા ભુવનમાં--ધણું આયુષ, પુત્ર સ્ત્રી અને દ્રવ્યનું સુખ, વ્યાધી વગરનો, મીઠનું સુખ.

બારમા ભુવનમાં--સારે માર્ગે ધન ખરચ કરે, શત્રુ ધણા, દુઃખી.

પહેલા સ્થાનમાં—સુખી, પરાક્રમી, વૈભવી.

બીજા સ્થાનમાં—દ્રવ્યનું સુખ, કુટુંબનું સુખ.

ત્રીજા સ્થાનમાં—માર્ગ ભાંડનું સુખ, પોતા પછીનું
ભાંડ કાને બહેરૂં ચાલ.

ચોથા સ્થાનમાં—માતાનું સુખ, ધર્મ કર્મવાન,
જનવરથી સુખ.

પાંચમા સ્થાનમાં—પુત્ર યોગ પુત્રીઓ ધણી,
એક પુત્ર ધનવાન, બુદ્ધી તુચ્છ.

છઠ્ઠા સ્થાનમાં—મેાસાગનું સુખ, ભાગ્યવાન, શત્રુ
બચા.

સાતમા સ્થાનમાં—સારી સ્ત્રી, પહેલો પુત્ર, દ્રવ્યનું
સુખ, પારકા આશ્રયથી જીવનાર.

આઠમા સ્થાનમાં—વ્યાધીવાળો, સાધુ સમાગમી,
કષ્ટવાળો.

નવમા સ્થાનમાં—જ્ઞાંત્ર આયુષ્ય, દ્રવ્યવાન, યશ-
વાન, સુખી, શત્રુને જીતનાર, કુળ ધર્મ પાળનાર.

દસમા સ્થાનમાં—ભાગ્યશાળી, ચંદ્રી કળાવાળો

જરૂરમાં સુખી, સ્વદેશમાં ઘોડું સુખ, સગ્ગતું માન, શુભ માર્ગે ધન ખરચે.

અગ્નીઆરમા સ્થાનમાં—લાંબુ આયુષ, ધર્મ પ્રેમી, અધિકારી, જ્ઞાતી અગ્રેસર થાય.

બારમા સ્થાનમાં—શુભ માર્ગે ધન ખરચે, પીતાને સદ્ મતી આપનાર, જીવાન પુત્ર ગુજરી જાય.

શનિ

પહેલાં ભુવનમાં—ત્રીજો વરશે શરીર પીડા, ધન અને મીત્રનો નાશ.

બીજા ભુવનમાં—ધનનો નાશ, કુટુંબ સાથે દુષ્કર્મનાવડ, તેરમે વરશે પથ્થરથી ઘાત.

ત્રીજા ભુવનમાં—વણો પરાકૃમ્પી, બળવાન, ભંડારનું સુખ.

ચોથા ભુવનમાં—શરીરે પીડા, માતાનું સુખ ઘોડું.

પાંચમાં ભુવનમાં—પુત્ર અને કુટુંબનો નાશ, ધનનો નાશ, નીરોગી.

છઠ્ઠા ભુવનમાં—શત્રુનો નાશ, મોચાળ સુખનો નાશ, નેત્રમાં પીડા.

સાતમા ભુવનમાં—બી રોગીષ્ટ, પાંડુ રોગ વાળો.

આઠમા ભુવનમાં—ચોરીનો બપ, પથ્થર વાળો,
રાખ્યથી ધનની હાની.

નવમા ભુવનમાં—મ્હેચ્છથી બાચો દવ યાવ,
અધુ સુખ થોડું, પરાકૃમી, પરદેશમાં માન

દસમા ભુવનમાં—પીતા સુખનો નાશ માતાનું
સુખ ઘણું, બાચ્યાણી, પરાકૃમી.

અગીઆરમા ભુવનમાં—વડપણમાં પુત્રનું સુખ,
સર્વ સુખનો લાભ.

બારમા ભુવનમાં—ખોટો રસ્તો ધનની હાની,
હમેશ ધનનું ખરચ, કામી પુત્રથી ક્લેશ.

રાહુ

પહેલા ભુવનમાં—શરીરે સુખ થોડું, વાયુ પીડા,
ક્રોધી, રીસાળ, લોહી વિકાર.

બીજા ભુવનમાં—કુટુંબનું દુઃખ, જળ કે પથ્થરથી
ઘાત, આઠમે વર્ષે શરીરે પીડા.

ત્રીજા ભુવનમાં—સ્વ પરાકૃમી, પુત્રનું સુખ, જંડવે
બન્નેનો હોય.

ચોથા ભુવનમાં—માતાના સુખનો નાશ, મ્હેચ્છથી

ભાગ્યોદય, શુભ રોગથી પીડાતો.

પાંચમા જીવનમાં—એક પુત્રનું સુખ, ભાગ્યશાળી, અધિકારી, વશવાન.

છઠ્ઠા જીવનમાં—શત્રુ વિનાનો, ધનની હાની. લાભથી ખર્ચ ચાર ઘણું વધારે.

સાતમા જીવનમાં—કામ વૃત્તિ ઘણી, સારું ભાવણ કરનાર, રાહ મહાદેવમાં સ્ત્રીનું મરણ.

આઠમા જીવનમાં—વંશ વૃદ્ધિ થાય નહિ, દુઃખી, વાયુ પીડા, નીચ કર્મ કરનારો થાય.

નવમા જીવનમાં—સારી સ્ત્રીનું સુખ, પુત્ર ધન દરણ કરી જાય.

દસમા જીવનમાં—હેલી અવસ્થા સુખી, માતા પીતાનું સુખ થોડું.

અગીઆરમા જીવનમાં—ઘણું આયુષ્ય, ધનવાન, અધિકારી, વાહનવાળો, નીચાખોર.

બારમા જીવનમાં—મન આનંદી, રોગ શત્રુનો નાશ, ખોટું રસ્તે ધનનો નાશ, નેત્રની પીડા.

પચાસમા જીવનનું બારણું કદ દિશામાં હોય તે જન્મ કુંડળીના લક્ષ ઉપરથી જાણવા વિશે.

દોહરા.

તુલા કર્ક કે મેષમાં જન્મ થયો નિરધાર,
 અથવા વૃશ્ચિક કુંભમાં પૂર્વદીશા ધરધાર,
 ધન મિથુન કન્યા અને જન્મ લગ્ન જો મીન,
 તો તે ધરતું દાર મુખ ઉત્તર જ્યોતિષ ચિન્હ,
 જન્મ લગ્ન જોતું વૃશ્ચિક તેનું પશ્ચિમ દાર,
 મકર સિંહ જો હોય તે દક્ષિણ દાર વિચાર.

જન્મ કાળે જે રાશીનું લગ્ન હોય તે રાશી ઉપરથી
 જે ધરમાં જાળકનો જન્મ થયો હોય તે ધરનું આરણ્ય
 કઈ દિશામાં છે તે જાણવાની સમજણ એવી છે કે જે
 જન્મકાળનું લગ્ન તુલા, કર્ક, મેષ, વૃશ્ચિક કે કુંભ રાશી
 માહેની કોઈ પણ એક રાશીનું હોય તો ધરનું આરણ્ય
 પૂર્વ દિશા તરફ હોવું જોઈએ. ધન, મિથુન, કન્યા અને
 મીન રાશીનું જો લગ્ન હોય તો ધરનું આરણ્ય ઉત્તરદિશા
 તરફ હોવું જોઈએ, વૃશ્ચિક રાશીનું લગ્ન હોય તો તે ધરનું
 આરણ્ય પશ્ચિમ દિશામાં હોવું જોઈએ. અને જો
 મકર કે સિંહ રાશીનું લગ્ન હોય તો તે ધરનું આરણ્ય
 દક્ષિણ દિશા તરફ હોવું જોઈએ.

લેણદેણ જાણવા વિશે.

અમુક માણસને અમુક માણસ સાથે પ્રીતિ, પ્રેમાપ,
 કે લેણદેણ રહેશે કે નહિ તે જાણવા માટે ૧૨ રાશીના

જુદા જુદા અક્ષરો ઉપરથી જનાવરના નામ પર તેના ૮ વર્ગ પાડેલા છે. આ નામમાં જનાવરોમાં જેમને એક બીજા સાથે જન્મ વેર છે તે તે જનાવરોના નામ નીચે જે જે અક્ષરો લખેલા છે તે અક્ષરોથી સર યતા નામવાળાં મનુષ્યોને એક બીજાની સાથે મેળાપ સારો ન રહે એમ સમજવું.

આ જન્મ વેરના અક્ષરો અને તેના ઉપરથી જનાવરનાં પાડેલાં જુદાં જુદાં નામ નીચે મુજબ છે.

છપ્પા.

પ્રથમ પાંચ બીડાવ, દ્વીતીયને સીંહ પ્રમાણે,

તે પછી જ્ઞાન ને સર્પ કૃમેથી નીચે બાણે.

ત્રીજા પાંચમ વર્ણ, ય, ર, લ, વે, હરિણ ગણે છે,

મેષજ શ, પા, સિંહ, બાણેલા એમ બાણે છે.

વળી ગરુડ ગણે છે જ્યોતિષે અક્ષર અ, ઇ, ઉ, જેહના,

કરી કૃષ્ણ કહે છે એ રીતે સઘળા અક્ષર એહના.

પ્રથમ પાંચ એટલે કકાના પહેલા પાંચ અક્ષરો ક, ખ, ગ, ઘ, ઙ, એને બીડાવ એટલે બીલાડાની સંગાના સમજવા. બીજા પાંચ અક્ષરો એટલે ચ, છ, જ, ઝ, ઞ એને સીંહની સંગાના બાણવા. વળી ત્રીજા પાંચ અક્ષરો ટ, ઠ, ડ, ઢ, ણ એને

ક, ડ, ઢ, ણ ને કૂતરાની સંજ્ઞાના જાણવા, ને પછીના પાંચ અક્ષરો ત, થ, દ, ધ, ન, તે સર્પની સંજ્ઞાના જાણવા, તે પછીના પાંચ અક્ષર પ, ફ, બ, બ, મ, ઉદરની સંજ્ઞાના જાણવા. તે પછી ય, ર, લ, અને વ, અક્ષરોને હરણની સંજ્ઞાના જાણવા. શ, ષ, સ, અને હ, એ ચાર અક્ષરોને ઘેટાની જાતના જાણવા. બાકી રહેલા અ, ઇ અને ઉ અક્ષરોને ગરૂડ સંજ્ઞાના જાણવા એ રીતે જુદા જુદા અક્ષરોને જુદા જુદા પ્રાણીઓની જાતીના જાણવા.

હવે બીલાડાને અને ઉદરને. સિંહ અને હરણને, કૂતરાને અને ઘેટાને, સાપને અને ગરૂડને જન્મ વેર છે, એ મુજબ ગણતારાં તે તે જાનવરોના નામના અક્ષરોવાળાં મનુષ્યોને પણ એક બીજા સાથે સારો મેળાપ રહે નહિ.

ક, ખ, ગ, ઘ, ડ૦ અક્ષરના નામ વાળાસાથે પ, ફ, બ, બ, મ, અક્ષરના નામ વાળાને સારો મેળાપ ન રહે.

ચ, છ, જ, ઝ, ઙ, અક્ષરના નામ વાળા સાથે ય, ર, લ, વ, અક્ષરના નામ વાળાને સારો મેળાપ ન રહે.

ટ, ઠ, ડ, ઢ, ણ અક્ષરના નામ વાળા સાથે શ, ષ, સ, હ, અક્ષરના નામ વાળાને સારો મેળાપ ન રહે.

ત, થ, દ, ધ, ન, અક્ષરના નામ વાળા સાથે અ, ઇ,

હિ અક્ષરતા નામ વાળાને સારી મેળાપ ન રહે.

એ મુજબ અમુક માણસને અમુક માણસ સાથે ખતાવ રહેશે કે કેમ તે જોઈ લેવું.

આખા વર્ષમાં ચાલતી પ્રત્યેક ગ્રહની દિન દશા જાણવા વિશે.

જે દિવસે પંચાંગમાં સ્વ રાશીનો કે નામ રાશીનો સુર્ય થાય તે દિવસથી શરૂ કરીને પહેલા ૨૦ દિવસ સુધી સુર્યની દિન દશા જાણવી પછી ત્રીજા સુર્યના ૧૦ દિવસ વિતે ત્યાં સુધી ચંદ્રની દિન દશા દિવસ ૫૦ ની જાણવી, તે પછી ચોથા સુર્યના ૮ દિવસ સુધી મંગળની દિન દશા દિવસ ૨૮ ની જાણવી, તે પછી છઠ્ઠા સુર્યના દિવસ ૪ સુધી બુધની દિન દશા દિવસ ૫૬ ની જાણવી, તે પછી સાતમા સુર્યના ૧૦ દિવસ સુધી શનીની દશા દિવસ ૩૬ ની જાણવી તે પછી નવમા સુર્યના ૮ દિવસ સુધી ગુરૂની દિન દશા દિવસ ૫૮ ની જાણવી તે પછી દસમા સુર્યના દિવસ ૨૦ સુધી રાહુની દિન દશા દિવસ ૪૨ ની જાણવી તે પછી બારમો સુર્ય સંપૂર્ણ થાય ત્યાં સુધી શુક્રની દિન દશા દિવસ ૭૦ ની જાણવી. એ રીતે આખા વર્ષમાં ચાલતી દિન દશાઓ જાણવી.

બારમો વિભાગ.

જન્મ કુંડળી કેમ તૈયાર કરવી તેની સમજણ.

જે દિવસ બાળકનો પ્રસવ થાય તે દિવસ અને પ્રસવના સમયનાં ઘડી પળ પ્રથમ નક્કી કરવાં. પછી તે વરસનું પંચાંગ લઈ પ્રસવના સમયનું દીતીયું નક્કર, તે સમયનાં યોગ, કરણ, સુર્યોદય, ચંદ્રની રાશી અને દિનમાન વિગેરે જોઈ લઈ એક કાગળપર લખી લેવું. ત્યાર પછી જે દિવસે બાળકનો પ્રસવ થયો હોય તે દિવસે આકાશમાં ગૃહોની સ્થિતિ કેવી છે તે પંચાંગમાં આપેલી પુર્ણિમા અગર અમાસની કુંડળી જોઈને નક્કી કરવું. એ કુંડળીના સમય પછી જેટલા વખતે બાળકનો પ્રસવ થાય તેટલા વખત સુધીમાં કોઈ ગ્રહ એક રાશીમાંથી બીજી રાશીમાં ગયો છે કે નહિ તે પંચાંગમાં જોવાથી જાણી શકાય છે તે તે મુજબ જોઈ નક્કી કરવું.

એ રીતે નક્કી કરેલી ગૃહોની સ્થિતિ દેખાડનારી કુંડળી ઉપરથી પ્રસવ થવાના દિવસની પ્રભાતે ગૃહોની જે સ્થિતિ હોય તે જાણી શકાય છે. હવે એ રીતે નક્કી કરેલી

કુંડળીમાં પ્રસવ કાળે કયું લગ્ન હતું તે જાણવા માટે લગ્ન પત્રામાં જોઈ (લગ્ન પત્રું દરેક સારા પંચાંગમાં આપવામાં આવે છે અને તે પત્રા ઉપરથી લગ્ન શી રીતે માંડવું તે પણ તેમાં સમજાવ્યું પાડી હોય છે) નક્કી કરવું અને જે લગ્ન આવે તે મુજબ કુંડળી માંડવી એટલે જન્મ કુંડળી તૈયાર થઈ.

દ્રષ્ટાંત સંવત ૧૯૫૭ ના ચૈત્ર વદી ૩ તે રવીવારે દિવસના ૧૦ વાગતાં એક બાળકનો પ્રસવ થયો, તો તેની જન્મ કુંડળી કેવી રીતે તૈયાર કરવી.

પંચાંગમાં જોતાં આપણે જાણી શકીએ છીએ કે તે દિવસે ૧૦ વાગતાં એટલે સુર્યોદય પછી કલાક ૪ અને મીનીટ ૧૭ (તે દીવસે પંચાંગમાં જોતાં જાણીએ કે સુર્યોદયનો વખત કલાક ૫ અને મીનીટ ૪૩ છે. એમાં કલાક ૪ અને મીનીટ ૧૭ ઉમેરીએ તો કલાક ૧૦ આવે) એ સમયે બાળકનો પ્રસવ થયો છે હવે અહીં ઘડીનો એક કલાક અને અહીં પળની એક મીનીટ એ હિસાબે $૪ \times ૨૧ = ૧૦$ ઘડી અને $૧૭ \times ૨૧ = ૪૨૧$ પળ (સાદ વિપળની એક પળ પ્રમાણે સુર્યોદય પછી ૧૦ ઘડી ૪૨ પળ અને ૮૦

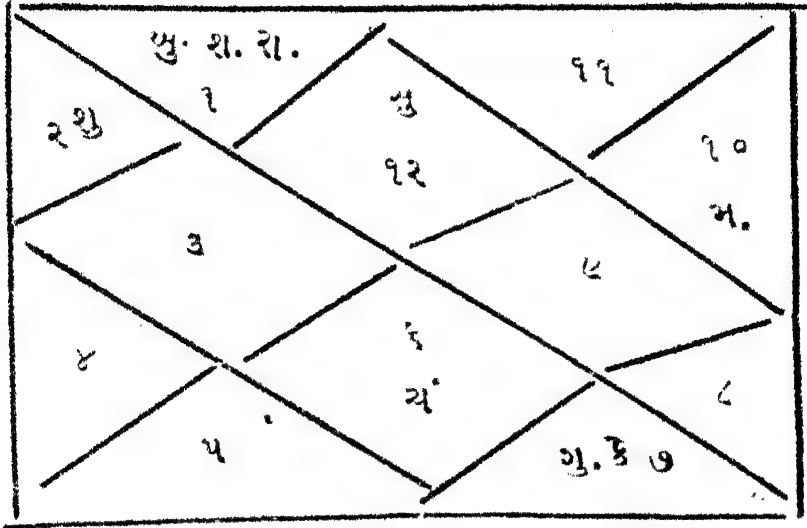
વિપળ એ સમય બાળકના પ્રસવનાં ઘડી પણ છે એ આ-
પણે નકી કરી શક્યા.

હવે ચૈત્ર વદી ૩ ને રવીવારે પંચાંગમાં જોતાં જ-
ણાય છે કે ૪૫ ઘડી સુધી ૩ ત્રીજી તીથી છે. વળી તે
દિવસે સુર્યોદયથી ઘડી ૧૫ અને પણ ૪૬ સુધી વિશાખા
નક્ષત્ર છે એટલે પ્રસવ કાળે દિનીયું નક્ષત્ર વિશાખા છે.
સીદ્ધીયોગ સુર્યોદયથી ઘડી ૩ અને પણ ૧૩ સુધીજ છે
એટલે પ્રસવ સમયે સીદ્ધી યોગ વીતી ગયો છે પરંતુ તે
પછીનો વ્યતિપાત યોગ છે. વણીજ કરણુ ઘડી ૧૨ અને
પણ ૩૮ સુધી છે એટલે પ્રસવ કાળે વણીજ કરણુ
છે. અને ચંદ્રમાવૃશ્ચિક રાશીમાં છે.

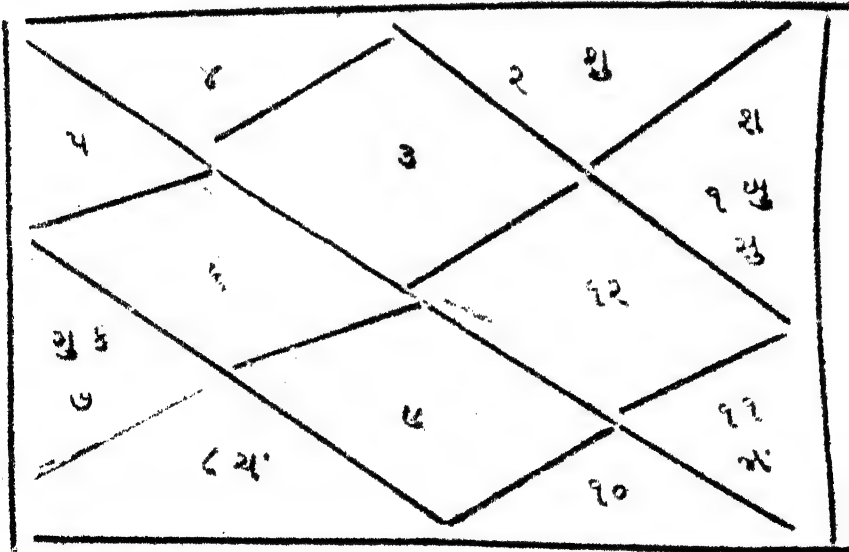
તેથી બાળકનો પ્રસવ સંવત ૧૯૬૭ ના ચૈત્ર વદી
૩ રવીવારે દિવસે ઘડી ૧૦ પણ ૪૨ વિપળ ૩૦ સમયે,
વિશાખા નક્ષત્રમાં, વ્યતિપાત યોગમાં, વણીજ કરણુમાં
અને ચંદ્ર વૃશ્ચિક રાશીનો હતો તે વખતે થયો એમ
આપણે કહી શકીએ.

હવે કુંડળી માંડવા માટે ચૈત્ર શુદ્ધ ૧૫ ની પ્રભાત
સમયની કુંડળી નીચે આપી છે તેમાં કેટલો ફેરફાર થયો
તે હવે પત્રા પ્રમાણે સાથેજ દર્શાવ્યો છે.

ચૈત્ર શુદ્ધ ૧૫ ની કુંડળી.

ચૈત્ર વદી ૩ ની ધરી ૧૦ પણ ૪૨ વિપળ
૩૦ સમયની કુંડળી લજા આધારે.

ચૈત્ર શુદ્ધ ૧૫ ને દિવસ સવારમાં સુર્ય મીન રાશીમાં
હતો પરંતુ તેજ દિવસે ધરી ૨૮ અને પણ ૪૬ વખતે

મુરે' મેષ રાશીમાં આવ્યો. તેમજ મંગળ જે ૧૫ ને દિવસે
 સવારમાં મકર રાશીમાં હતો તે તેજ દિવસે ધડી ૨૪ અને
 પણ ૧૬ પછી કુંભ રાશીમાં આવ્યો, વળી ચંદ્ર જે ૧૫
 ને દિવસે સવારમાં કન્યા રાશીમાં હતો તે પણ દરીને વડ
 ૭ ને દિવસે વૃશ્ચિક રાશીમાં આવ્યો. એટલે શુદ્ધ ૧૫ ની
 સવાર પછી આપણે જે સમયની કુંડળી કરીએ છીએ તે
 સમયે ૭ ગૃહો દ્વારા અને બાકીના તેની તેજ રાશીમાં રહ્યા.
 વળી વડ ૭ ને દિવસે સવારમાં ગૃહોની સ્થિતિ હતી તે
 કરતાં ધડી ૧૦ પણ ૪૨ અને વિપળ ૩૦ સમયે સગ
 પત્ના પ્રમાણે ગણીત કરતાં ઉપર દર્શાવ્યા પ્રમાણે આવી
 રહે છે. એટલે તે સમયે જે બાળકનો પ્રસવ થયો હોય
 તેની એ જન્મ કુંડળી થઇ એમ સમજવું.

તેરમો વિભાગ.

પરચુરણ.

પનોતીની સમજણ:—

દરેક મનુષ્યને પોતાની જન્મ રાશીથી ૪ કે ૮ મા જીવનમાં શની આવે ત્યારથી તે પાછો ૩૦ માસે બદલાય ત્યાં સુધી અઢી વરસની નાની પનોતી બેસે છે.

દરેક મનુષ્યને પોતાની જન્મરાશીથી ૧૨ મા જીવનમાં શની આવે ત્યારથી તે પાછો અઢી અઢી વરસે એક રાશી ફરતો ફરતો ૧ લા અને ૨ જી જીવનમાં પસાર થઈ સાડાસાત વર્ષને અંતરે ૩ જી જીવનમાં આવે ત્યાં સુધીના સાડાસાત વર્ષ સુધી માણસને મોટી પનોતી બેસે છે, તેમાં પહેલાં અઢી વર્ષ સુધી એટલે જ્યારે શની ખારમા જીવનમાં હોય ત્યારે માથે પનોતી સમજવી ખીજા અઢી વરસ સુધી એટલે જ્યારે શની પહેલાં જીવનમાં હોય ત્યારે છાતીએ પનોતી જાણવી અને છેલ્લાં અઢી વર્ષ એટલે જ્યારે શની ખીજા જીવનમાં હોય ત્યારે પગે પનોતી જાણવી. એ રીતે કુલ સાડાસાત વર્ષની મોટી પનોતી જાણવી.

પનોતી કયે પાયે બેઠી અને તે શું કાળ આવે તેની સમજણ.

હવે જે દિવસે પનોતી બેસે એટલે કે જે દિવસે રાશી પોતાની રાશી બદલીને ઉપર જણાવેલા બુવનોમાં આવે તે દિવસે પંચાંગમાં જેતાં ચંદ્રમા પોતાની જન્મ રાશીથી ૧-૬-૧૧ માં સ્થાનમાં હોય તો સોનાને પાથે પનોતી બેઠી એમ સમજવું, જે ૨-૫-૯ માં સ્થાનમાં હોય તો રૂપાને પાથે પનોતી બેઠી એમ સમજવું, જે ૩-૭-૧૦ માં સ્થાનમાં હોય તો ત્રાંખાને પાથે પનોતી બેઠી એમ સમજવું, અને જે ૪-૮-૧૨ માં સ્થાનમાં હોય તો લોઢાને પાથે પનોતી બેઠી એમ સમજવું.

રૂપાને તથા ત્રાંખાને પાથે પનોતી બેસે તે સારી જાણુચી. અને સોનાને કે લોઢાને પાથે પનોતી બેસે તે નકારી જાણુચી. રૂપાને કે ત્રાંખાને પાથે પનોતી બેસે તેથી અનેક તરેહના લાભ થાય, અને જે સોનાને કે લોઢાને પાથે પનોતી બેસે તો ઘણી રીતે હાની પહોચાડે.

હરેક કાર્ગની રાશીએ માસ કે વર્ષ કેરી પનોતીએ બેઠું તે જાણુચા માટે માસ કે વર્ષ જે દિવસે બેસે તે દિવસે ચંદ્રમા પોતાની રાશીથી કયા સ્થાનમાં છે તે પંચાંગમાં જોવું અને તેની ઉપર જણાવ્યા મુજબ પોતાની રાશીના સ્થાનથી તે કેટલામાં સ્થાનમાં છે તેની જાણુચી કરી પનોતી કયે પાથે બેઠી તે નક્કી કરવું.

ખોવાયેલી કે ચોરાયેલી વસ્તુ પાછી ક્યારે મળશે
અથવા મળશે કે નહિ તે જાણવા વિશે.

જે દિવસે વસ્તુ ખોવાય કે ચોરાય હોય તે દિવસે
અથવા જ્યારે ખોવાયા અથવા ચોરાયાની ખબર પડે તે
તે દિવસે દીનીયું નક્ષત્ર કયું હતું તે પંચાંગમાંથી જાણવું.
અને તે પછી નીચે જણાવેલા કોષમાં તે નક્ષત્ર શોધી
કાઢીને તેની સામે લખેલા ખુલાશાથી જાણીતા થવું.
કયું દિશામાં તે વસ્તુ ગઈ છે ક્યારે મળશે—

પૂર્વદિશા	દક્ષિણદિશા	પશ્ચિમદિશા	ઉત્તરદિશા
તુરંત મળશે	૩ દિવસમાં મળશે.	૧ માસમાં મળશે	મળશે નહિ
રોહણી	મૃગશીર્ષ	આરદ્રા	પુનરવસુ
પુષ્ય	અશ્વિ	મઘા	પુર્વાશ્લેષુની
ઉત્તરાશ્લેષુની	હસ્ત	ચીત્રા	સ્વાતી
વીશાખા	અનુરાધા	જ્યેષ્ઠા	મુળ
પુર્વાશાઢા	ઉત્તરાશાઢા	અભિજિત	શ્રવણ
ધનિષ્ઠા	શતતારકા	પુર્વાભાદ્રપદ	ઉત્તરાભાદ્રપદ
રેવતી	અશ્વીની	ભરણી	કૃતિકા

અમુક સ્ત્રીને મળ્યાં ક્યારે રહેશે તે જાણવાનું જાણીતાઃ
સ્ત્રીની જન્મ રાશીથી ચંદ્ર અનુપચય સ્થાનમાં એટલે

૧-૨-૪-૫-૭-૯-૧૨ મા સ્થાનમાં હોય અને તે ચંદ્ર ઉપર મંગળની દ્રષ્ટિ હોય એ વખતે થયેલું રજો દર્શન ગર્ભ ધારણ કરે.

દ્રષ્ટાંત.

એક સ્ત્રીનું નામ રેવા એટલે તુળા રાશીનું છે તેને રજો દર્શનને દિવસે મકરનો ચંદ્ર એટલે તુળ રાશીથી ૪ થો ચંદ્ર છે અને એ વખતે પંચાંગમાં કકે રાશીનો મંગળ છે એટલે એ મંગળ મકર રાશીના ચંદ્રને સંપૂર્ણ દેખે છે એટલે એ સમયનું રજો દર્શન અવશ્ય ગર્ભ ધારણ કરે.

અમુક ગર્ભાણી સ્ત્રીને પુત્ર કે પુત્રીનો પ્રસવ થશે તે જાણવા વિશે—

ચાલીસના આંકમાં ગર્ભાણી સ્ત્રીના નામના અક્ષર ઉમેરવા તેમાં જે તીથીએ પ્રશ્ન પુછ્યો હોય એ તીથીને અંક અને તેમાં ૬ ઉમેરવા એ બધાનો જે સરવાળો આવે તેમાંથી ૧ બાદ કરવો અને બાકી રહે તેને ૯ ના અંકથી ભાગવા જે શેષ બેકી આવેતો પુત્રી અને એકી આવેતો પુત્ર થાય એમ જાણવું. ચાલતી તીથી વાર નશ્ત્ર એ આંકડાને એકત્ર કરી ૭ થી ભાગવા જે શેષ ૧-૩-૫ બાકી વધેતો કન્યા અને ૨-૪-૬ વધેતો પુત્રનો પ્રસવ થાય એમ જાણવું.

પંચક ની સમજણ.

જે વખતે ચંદ્ર કુંભ રાશીમાં પ્રવેશ કરે ત્યાંથી મીન રાશી પુરી કરીને મેશ રાશીમાં પ્રવેશ કરે ત્યાં સુધી એટલે જ્યાં સુધી કુંભ અને મીન રાશીનો ચંદ્ર રહે તેટલા વખત સુધીના વિવસોને પંચક કહે છે. આવા પંચકના દિવસોમાં કોઈ પણ અશુભ કામ નહિ કરવું અને ફરીએ તો હાની પહોંચે એમ જ્યોતિષ શાસ્ત્રીઓ કહે છે. ખાસ કરીને પંચકમાં દક્ષિણ દિશામાં જવું નહિ, ધરતું ગીરો વીગેરે ખત કરવું નહિ, મુઠ્ઠું ખાળવું નહિ, અથવા ખાળવું તો પંચકની વીધી કર્યા પછી ખાળવું લાકડાં ઘાસ વિગેરેનો સંગ્રહ કરવો નહિ અને ખીજાં જે જે કામો અશુભ કામો ગણાતાં હોય તે પંચકમાં કરવાં નહિ.

નક્ષત્રોને લાયક કરવાનાં શુભ કાર્યો.

જ્યાં મળી એકંદર સતાવીસ નક્ષત્રો છે. અને તે દરેક નક્ષત્રના સંબંધમાં જ્યોતિષ શાસ્ત્રનારો શુભ કાર્યોના મુકુર્ત ઠરાવી ગયા છે. એટલે કે અમુક નક્ષત્ર ચાલતું હોય, તો તે અરસામાં અમુક શુભ કાર્ય કરવાનું તે નક્ષત્રના મુજબ ઉપરથી ઠરાવેલું હોવાથી હોંડુઓ તેને અનુસરીને વર્તે છે. દરેક શુભ કાર્યનો આરંભ કરતી વેળાએ તેમાં કાયદો અથવા યશ પ્રાપ્તિની અથાથી મુકુર્ત જોવામાં આવે છે.

મુહુર્ત જોવાના સંબંધમાં તેમ છતાં એક સમાન્ય નીયમ એવો બાંધ્યો છે કે, જે દીવસે ગ્રહણ થવાનું હોય તેની ચાર દીવસ આગમય તથા ગ્રહણ થયા પછી જો તે પા ભાગ થયું હોય તો ત્રણ દીન, અને જો અર્ધ થયું હોય તો ચાર દીન, જો પોણું થયું હોય તો છ દીવસ, અને આખું અથવા ખમ્બાસ ઘેરાયું હોય તો આઠ દીવસ સુધી કંઈ પણ શુભ કાર્યનો આરંભ કરવો નહીં. દરેક નક્ષત્રોમાં જે જે શુભ કાર્ય આદરવાનાં તેનું ખ્યાન નીચે ક્યું છે:-

અશ્વિની—એ નક્ષત્ર વર વહુને પ્રથમ ઘેર બોલાવવા માટે તેમજ નવી ઇમારતોનો પાયો વગેરે નાખવા માટે શુભ છે. પણ રાગ અથવા અમીર હમરાવ જેવા મોટા માણસોની પ્રથમ મુલાકાત કે જોગબાણ કરવાને માટે, નવા ચાકર સાર, નવા પોશાક સાર, પ્રથમ વેપારના અર્થે કંઈ કય વીક્યના કામ માટે, નવી દુકાન કરવાને, નવી ખેતીવાડી સાર, અથવા વહાણની સફર અર્થે તે અનુકુળ નથી. એટલે કે તેમાં તે નીષેધ કરેલાં કાર્યો કરે તો કરનારને હાની પહોંચે.

ભરણી—એ નક્ષત્રમાં કોઈની પણ સાથે નવી મુલાકાત કે જોગબાણ પીછાણ કરવી ફાયદાકારક છે, પણ નવા પોશાકના સંબંધમાં તથા નવો ચાકર રાખવામાં તે નક્ષત્ર નુકશાનકારક છે.

કર્તિકા—આ નક્ષત્ર દરેક કામ માટે શુભ અને લાભકારક છે.

રેહીણી—આ નક્ષત્ર શુભ સંપ્રાપ્તિ અર્થે, નવું ઘર બાંધવાને કે નવીન ધરનું વાસ્તુ કરવાને માટે તેમજ શ્રીમંત, લગ્ન વગેરે કાર્ય માટે શુભ અને સુખદાયક છે, પણ અન્યના સંબંધમાં હાનીકારક ગણાય છે.

મૃગશીર્ષ—આ નક્ષત્રમાં જે કાર્ય આદરે તે નીરવીધી સફળ થાય.

આરદ્રા, પુનર્વસુ, મઘા, પુર્વા ફાલ્ગુની, હરત, સ્વાતી, અનુરાધા, મુળ, ધનિષ્ઠા, પુર્વા ભાદ્રપદ અને રેવતી—આ બધાં નક્ષત્રના દીવસે દરેક નવું કામ કરે, તો જશ સહીત લાભની પ્રાપ્તિ થાય.

પુષ્ય, ઉત્તરા ફાલ્ગુની, ચિત્રા, વિશાખા, જ્યેષ્ઠા, ઉત્તરાષાઢા, શ્રવણ અને શતતારકા—આ નક્ષત્રો દરેક શુભ કાર્ય માટે મધ્યમ ગણેલાં છે અને તેથી તેમની આંદર તે કરવા ઈષ્ટ નથી. તેમ છતાં જ્યોતીષ શાસ્ત્રીઓ પુષ્ય નક્ષત્રે દરેક શુભ કાર્યના સંબંધમાં જો કે અનુકુળ અને ઉત્તમ ગણે છે. તેમ છતાં તે નક્ષત્ર જાતે નપુંસક હોવાથી લગ્ન કરવા માટે તેને પ્રતીકુળ જણાવે છે.

અશ્લેષા—આ નક્ષત્ર બાળકોને પ્રથમ નીચાળે બેસાડવા માટે ઉત્તમ અને શુભ છે.

અધિની, રોહિણી, પુનર્વસુ, પુષ્ય, ઉત્તર ક્રાદ્યુની, હસ્ત, ચિત્રા, સ્વાતી, વિશાખા, અનુરાધા, ઉત્તરાષાઢા, ધનિષ્ઠા, ઉત્તરાશ્વાદ્રપદ અને રેવતી-એ નક્ષત્રોમાંથી હરેક નક્ષત્ર, અને સોમ, બુધ, ગુરુ અને શુક્ર એમાંનો હરેક વાર આવે, તો તે દીવસે શુભ ચોધડ્યામાં વહુ વરતી સગાઈ-સંબંધ કરે તે સારો ગણાય.

અધિની. હસ્ત, ચિત્રા, સ્વાતી, વિશાખા, અનુરાધા, ધનિષ્ઠા અને રેવતી-આ નક્ષત્રોમાંથી કોઈ પણ નક્ષત્રના દીવસે મંગળ, ગુરુ અને રવી એમાંનો ગમે તે વાર હોય, તો તે દીવસે સારાં ચોધડ્યામાં નવાં કપડા, સોના રૂપાના નીત અલંકારો, નવો ચુડો અને અધરણી વગેરે શુભ કામો કરવાં કહેલાં છે.

રોહિણી, મૃગશીર્ષ, મધા, ઉત્તરક્રાદ્યુની, હસ્ત, સ્વાતી, અનુરાધા, બુળ, ઉત્તરાષાઢા, ઉત્તરાશ્વાદ્રપદ અને રેવતી-એ નક્ષત્રોમાંથી ગમે તે એક નક્ષત્ર, અને માગશર, માહા, શશ્વત, વૈશાખ અને જ્યેષ્ઠ એમાંનો હરેક મહીનો હોય તો તે દીવસે વેવિશાલ કરવાં ઇષ્ટ અને ઉત્તમ છે. પણ ગુરુ અથવા શુક્રનો જ્યેષ્ઠા દીવસનો અસ્ત હોય, તેટલા દીવસ સુધી લગ્ન કરવાને નિષેધ કર્યો છે. સિંહ રાશીનો ગુરુ પાવ તેને સિંહસ્થનું વર્ષ કહે છે, અને તેમાં લગ્ન કે તેવું કંઈ શુભ કામ કરવાને મના કરેલી છે.

મૃગશીર્ષ, અશ્વિની, પુનર્વસુ, પુષ્ય, મધા, અલીષ્ઠ, હસ્તા, પુર્વાષાઢા અને અનુરાધા-એ નક્ષત્રોમાંથી હરેક નક્ષત્રને દહાડે રવી, ગુરુ, મંગળ એમાંનો ગમે તે વાર આવે, તો શ્રીમંતનો ખોજો ભરે. તેમ છતાં છઠા તથા આઠમા માસે, અને ચોથ, નોમ, ચૌદશ એટલી તીર્થોએ તે શુભ કાર્યના સંબંધમાં વર્ણત કરવી એટલે તે દીવસે તે કીયાઓ કરવા નહીં.

અશ્વિની, મૃગશીર્ષ, પુષ્ય, મધા, હસ્તા, ચીત્રા, સ્વાતી, વિશાખા, મુળ, ધનિષ્ઠા અને રેવતી-આ નક્ષત્રોમાંથી હરેક નક્ષત્રના દીવસે રવી, ગુરુ અને મંગળ એમાંનો ગમે તે વાર આવે, તો તે દીવસે પુનર્વિવાહ, ઘરઘરણું અથવા નાતરું કરવું દષ્ટ એટલે શુભ છે.

મુહુર્તના સંબંધમાં વળી આ લોકીકત ધ્યાનમાં રાખવાની છે કે જે નક્ષત્રોમાં જે શુભ કામ કરવાને ઉપર કહ્યું, તેમાં તે કરવાનાં છે. પણ પોતાની રાશીએ ધાત ચંદ્રમા, તથા ૪ થો, ૮ મો અથવા ૧૨ મો ચંદ્રમા શુક્રમાં હોય તથા વીળી હોય, અથવા વ્યતીપાત વૈશ્રવત મૃત્યુ યોગ કે યમઘંટ યોગ હોય, તો તે સખજો દીવસ તજવો. વિષ્ણુ તથા વજ્ર યોગની પેહેલી સાત ધડી શુભ યોગની છ ધડી, અતીર્ઘંટ યોગની પેહેલી સાત ધડી વ્યા-

ધ્રાત યોગની પેહેલી ત્રણ વડી, તથા પરીધ યોગની પેહેલી ત્રીસ વડી તબવી.

મુહુરત માટેનાં શુભ નક્ષત્રો

નીચે દર્શાવેલાં નક્ષત્રો શુભ કાર્ય માટે કહેલાં છે:-
રોહિણી, મૃગશીર્ષ, મધા ઉત્તરાશ્વિની હસ્ત, સ્વાતી, અનુરાધા, મુળ, ઉત્તરાશાદ, ઉત્તરાભાદ્રપદ, અને રેવતી. ઉપલાં નક્ષત્રોમાંથી, ગમે તે નક્ષત્ર, અને માગશર, માહ, ક્રાશ્વિન, વૈશાખ, અને જ્યેષ્ઠ એમાંનો ગમે તે માસ હોય તો તે દિવસે વિવાહ કરવાનું મુહુર્ત અપાય છે. તેમ છતાં ગુરુ અને શુક્રનો જ્યેષ્ઠ દિવસનો અસ્ત હોય, તેટલા દિવસ લગ્નકાર્ય માટે નીષેધેલાં છે, એટલે તે દિવસોમાં લગ્ન કરવાની મનાઈ છે.

સિંહનો અહસ્પતી એટલે “સિંહસ્થનું” વર્ષ.”

જે વર્ષે સિંહનો અહસ્પતી થાય, તેને હિંદુઓ સાધારણ રીતે “સિંહસ્થ વર્ષ” કહે છે. મુહુર્ત માર્તંડ, મુહુર્ત ચિંતામણી તેમજ મુહુર્ત તત્ત્વ જેવા જ્યોતિષી ગ્રંથોમાં એવું કહેલું છે કે, સિંહસ્થ વર્ષમાં લગ્ન કે તેવું કંઈ શુભ કાર્ય કરવું નહીં, તેમ છતાં પારસી જ્યોતિષી ઓએ સિંહના અહસ્પતીને ઉત્તમ ગણી તેમાં શુભ કાર્ય કરવાનું મુયબ્ધ છે પણ તેનું કારણ એ છે કે પારસીઓ

કોઈ પણ કામ માટે અમુક દિવસ શુભ કે અશુભ છે એમ માનતાજ નથી.

બ્રહ્મરૂપતી અને શુક્રનો અસ્ત

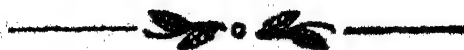
જે વખતે જે ગ્રહો આકાશમાં નહિ દેખાય, ત્યારે તે ગ્રહોનો અસ્ત થયો એમ કહે છે તે મુજબ બ્રહ્મરૂપતિ અને શુક્રનો પણ અસ્ત થાય છે. તે અસ્ત ગણતરીને અનુસરીને ચોક્કસ સમયેજ થાય છે. માગશર, માહા, ફાલ્ગુન વૈશાખ અને જ્યેષ્ઠ મહિનાઓની વચ્ચે જો તેમનો અસ્ત હોય, તો તે અરસામાં લગ્ન કરવાં નીષેધ છે.

જુદા જુદા યોગની શુભ કામોના સંબંધમાં

તજવાની ઘડીઓ.

નીચે દર્શાવેલો સમય શુભ કામોમાં લેવો નહીં:-

જે દિવસે વ્યતિપાત યોગ કે વધૃત યોગ હોય. તે આખો દિવસ વળી વિષ્કંભ તથા વજ્ર યોગની પેહેલી ત્રણ ઘડી શૂળ યોગની પેહેલી છ ઘડી અતીગંડ યોગની પેહેલી સાત ઘડી. વ્યાધાત યોગની પેહેલી નવ ઘડી. અને પરીધ યોગની પેહેલી સાડત્રીસ ઘડી શુભ કાર્યો માટે તજવાને પાત્ર છે.

શુકન તથા અપશુકન વીધિની સમજ.

વ્યવહારના અર્થે ઘરમાંથી બહાર નિકળતાં કે પ્રવેશ
જતા, અથવા વરધોડો કઢાડતાં કે શત્રુ ઉપર ચઢાઈ
કરવાને ગામ બહાર નિકળતાં જે નીચે દર્શાવેલા પદાર્થો
વગેરે સામા મળે, તો તે શુકન થયાં એમ ગણાય છે:—
આલિષુ, ગાય, ફળ, ટુક, દુધ, મોતી, માણેક, વેસ્યા,
હાથી, છત્ર, ચમ્મર, ધુમાડા વિનાનો અગ્નિ, દારૂ, માંસ,
આછલું, તલવાર, ઢાલ, બંદુક, કટાર, આરશી, કન્યા,
હરણ નોળીયો, કળા ચઢાવેલો મોર. કેડે બાળકવાળા
સુવાસણ સ્ત્રી, ગાતી ખાયડીઓ, વાળાં, અને ધોયલાં
વસ્ત્રોની ગાંસડી ઉચકનારો ધોળી, આ ઉપરાંત શુકનના
બીજા અસંખ્ય પદાર્થો છે.

પરંતુ નીચલા પદાર્થો અપશુકન તરીકે મનાય છે:—
લાકડાં, ચામડું, ધાસ, છોડ, ધુંધવાતો અગ્નિ, તેલ, જોળ,
વાંઝણી, શત્રુ, ટંટો કરનારાઓનું ટોળું, કપાળમાં ચાંચો
કરેલો નદી હોય એવી સુવાસણ સ્ત્રી, છાકટો, તેલના
મઈનવાળો, હીઝડો, હલાલખોર, હાથ, કાદવ, બીનાં ક-
પડાં, ભેગી, ગોસાંઈ, વેરામી, ફકીર, સન્વાસી, સેવડો

વગેરે, આ બધા અપશુકનમાં ગણાય છે.

સાતે વારના હીવસો ઉપર કંઈ કંઈ દીશા
અને ખુણાઓમાં કાળ ફરે છે તે વીધે.

નીચે દર્શાવેલા વારો ઉપર તેનીજ સાથ જણાવેલા
દિશા અને ખુણા ભણી મુસાફરી નહી કરવાનું એટલા
માટે કહ્યું છે કે, તે દિશામાં “ સામો કાળ ” રહે છે.
અને તેથી મુસાફરને જવ કે મીલકતથી કંઈ ખમવું પડે છે:-

૧ રવિવારે ઉત્તર દિશા. ૨ સોમવારે વાઘ્ય ખૂણો.
૩ મંગળવારે પશ્ચિમ દિશા. ૪ બુધવારે નૈરત્ય ખૂણો.
૫ ગુરુવારે દક્ષિણ દિશા. ૬ શુક્રવારે અગ્નિ ખૂણો. ૭
શનીવારે પૂર્વ દિશા.

તેમ છતાં ઇશાન ખૂણે ગમે તે વારે જવ. જે વાર
હોય, તેની પૂર્વ દિશાથી ગણવું, અને જ્યાં થતી ત્યાં
કાળવાર આવે.

કદાપી ધણાજ જરૂરીના કારણ સાર નીવેષ કરેલી
દિશાએ મમન કરવાની ફરજ પડે તો તે વારનું પહેલું
ચોખ્ખું વિત્ત પછી જવું વળી તે દીવસે મધ્યાનકાળે
એટલે બાર વાગે શુભ કાર્ય કરવું કે પ્રદેશના પંથે પડવું.

હિંદુઓનાં જુદાં પ્રકારનાં વર્ષો અને તેમના વીષે સમજ.

હિંદુઓમાં શાહાલીવાહનનો અને વીક્રમાદીત્યનો એવા
બે સંવતો ચાલે છે. વેપારી, ધંધેદારી જેવા વ્યવહારી
હિંદુઓ વીક્રમાદીત્યનો સંવત પાળે છે, અને કારતક શુદ્ધ
પડવાના દિવસે તે બેસે છે. જોષી, ઉપાધ્યાય, પુરાણી જેવા
બ્રાહ્મણ વર્ગના ધાર્મિક હિંદુઓ શાહાલીવાહનનાં વર્ષથી
ચોતાનું નવું વર્ષ ગણે છે, અને તે સંવત ચૈત્ર મહીનામાં
નવો થાય છે. તે ઉપરાંત કાઠીયાવાડના હાલાર વીગેરે પ્રાં-
તના કેટલાક વેપારીઓનું નવું વર્ષ અષાઢ મહીનાથી શરૂ
થાય છે આખી હિંદુ કોમ ચંદ્રની ગતી અથવા ચાલ ઉપર
વર્ષની ગણતરી કરીને, પાંચ વર્ષે બે અધિક માસ ગણીને
સુર્મની ચાલ ઉપર તેને લાવી મુકે છે. જે ચાર પ્રકારનાં
હિંદુઓનાં વર્ષ છે, તેમનું વર્ણન નીચે મુજબ છે—

૧ સૌર વર્ષ—હિંદુ જ્યોતીષીઓની ગણના પ્રમાણે સુર્ય મેષ રાશીમાંથી નીકળ્યા પછી બારે રાશીઓ દ્વારા તેજ એટલે મેષ રાશીમાં આવે, તેને સૌર વર્ષ કહે છે. તેના ૩૬૫ દીવસ, ૩૧ પગ અને ૩૦ વીપગ છે, અને તેની આખા વર્ષમાં ૩૭૧૧ તીથી ભોગવાય છે.

૨ સાવન વર્ષ—ગ્રીષ્મ સાવન વર્ષ ૩૬૦ દીવસનું છે. અને તે પણ ઉપર કહ્યા પ્રમાણેનું છે.

૩ ચાંદ્ર વર્ષ—ચાંદ્ર વર્ષ ૩૫૪ દીવસ અને કાંઈક ઘટીનું છે, તેની ગણતરી ચૈત્ર શુદ્ધ ૧ થી ફાગણ વદ ૩૦ સુધીના દીવસો ઉપરથી થાય છે, જે વર્ષમાં અધીક માસ હોય, તે વર્ષમાં તેના દીવસ ૩૮૪ થઈને ઉપર ઘટી આવે છે.

૪ નક્ષત્ર વર્ષ—અશ્વીના નક્ષત્રથી લઈ રેવતી નક્ષત્ર પુરૂં થાય ત્યાં સુધી એક માસ ગણીને, તેના બાર માસ પુરા થાય, તેને નક્ષત્ર વર્ષ કહે છે.

હિંદુઓના દહાડા તથા તીથીઓની સમજણ.

હિંદુ મહીનામાં કોઈ માસ ૨૯ દીવસનો તો કોઈ ૩૦ દીવસનો થાય છે, અને તેવી વધઘટ તીથીઓના

હીસાબ ઉપર રહે છે. ન્યારે કોઈ તીથી ૬૪ ઘડીથી વધારે
 વીશેષ થઈ પડે છે, ત્યારે તેના પ્રમાણમાં ફીવસો વધે છે.
 પણ કોઈ વેળા તીથી ઘડીને ૬૦ થી ૫૪ ઘડી સુધી ઓછી
 થઈ જાય છે, ત્યારે બીજા ઉપર ત્રીજા એવી તીથીઓ આવે
 છે. એમ તીથી ઘટતાં ઘટતાં આખી તીથી ન્યારે બીજી
 એટલે આમકી તીથીઓમાં ભોગવાઈ જાય છે, ત્યારે તે
 તીથીનો ક્ષય થયેલો કહેવાય છે.

ઉપસંહાર.

જ્યોતિષ પ્રેમી પ્રિય વાચક ! અત્રે આપણા પુસ્તકની સમાપ્તિ થાય છે. જ્યોતિષ વિષયના પુસ્તકોનો માત્ર સાર સાર ગૃહણ કરી આ લઘુ પુસ્તક તૈયાર કરવામાં આવ્યું છે તેથી ઘણી બાબતો સ્થળ સંકોચને લીધે પડતી મુશ્કેલી પડી છે. છતાં જે જે ખાસ ઉપયોગી જણાય છે તે તે વાચકોની સમક્ષ સરલ ભાષામાં સમજાવવાનો પ્રયત્ન કરવામાં આવ્યો છે. થોડી મહેનતમાં અને તુરત શાદ રહી જ્વલ તદ્ અર્થે છપ્પા દહોરા આદિ સાદી કવીતાઓમાં પાઠકગણ સમક્ષ તે રચુ કરવામાં આવી છે તેમજ તેના વિશેષ્ય ખુલાસા માટે ગદ્યમાં ફરી સમજણ આપવામાં આવી છે.

જ્યોતિષ સત્વમાં સમાવેલા વિષયો સંબંધેમાં આ સ્થળે એક ખાસ સુચના એ કરવાની છે કે નવમા વિભાગમાં જન્મકુડળી સિવાયજ માત્ર ગૃહોની ચાલુ સ્થિતિ ઉપરથી પ્રશ્ન લગ્ન તૈયાર કરી તે મુજબ મનુષ્યોની સ્થિતિ અને સુખ દુઃખનો નિશ્ચય કરી શકાય એમ કહ્યું છે પરંતુ ખતતાં સુધી જન્મકાળ ઉપરથીજ નક્કી કરેલી જન્મ કુડળીનો આધાર રાખવો અને તે મુજબજ ગણીત કરવું એ વધારે હિચિત છે કેમકે પ્રશ્ન લગ્ન ઉપરથી તૈયાર કરેલી પ્રશ્નોતરી દરેક

વખત સાચીજ પડે છે એમ કાંઈ નથી કોઈ કોઈ વાર
તે ખોટી પણ પડે છે અને તેથી જ્યેતિષ ઉપરની આરથા
ઓછી થઈ જાય છે તો જનતાં મુંઝી જન્મ સમય ઉપ-
રથીજ જન્મ કુંડળી કરાવવી અને તેની ખીલકુલ ખબર
ન હોય તોજ પ્રશ્નોત્તરીના આધાર લેવો.

છેવટમાં જ્યોતિષ વિષયના અભ્યાસીઓ અને તે
વિષયમાં રસ લેનારા વાંચકો સમક્ષ આ પુસ્તક ખુલ્લું
મુકતી વેળા તે તૈયાર કરવા પાછળ લીધેલો શ્રમ સફળ
થયો માની તેની સમાપ્તી કરવામાં આવે છે.

કર્તા.

